

Concordia Seminary - Saint Louis

Scholarly Resources from Concordia Seminary

Ebooks

Print Publications

3-2-2020

The Books of Ezra and Nehemiah

Hermann Guthe
ir_gutheh@csl.edu

L. W. Batten
ir_battenl@csl.edu

Follow this and additional works at: <https://scholar.csl.edu/ebooks>

Part of the [Biblical Studies Commons](#)

Recommended Citation

Guthe, Hermann and Batten, L. W., "The Books of Ezra and Nehemiah" (2020). *Ebooks*. 14.
<https://scholar.csl.edu/ebooks/14>

This Book is brought to you for free and open access by the Print Publications at Scholarly Resources from Concordia Seminary. It has been accepted for inclusion in Ebooks by an authorized administrator of Scholarly Resources from Concordia Seminary. For more information, please contact seitzw@csl.edu.

H. Guthe and L. W. Batten

The Books of Ezra and Nehemiah

in Hebrew

BS15
2
1893
V.19

BS15

.2

1893

v. 19

THE present edition of the *Sacred Books of the Old Testament* in Hebrew exhibits the reconstructed text on the basis of which our new Version in the *Polychrome Bible* has been prepared by the learned contributors mentioned on the inside page of the back cover.

5

Departures from the Received Text are indicated by critical marks: — \circ (*i. e. V = Versions*) designate a reading adopted on the authority of the Ancient Versions (α , β , &c. indicate that the respective glosses relegated to the foot of the page are omitted in the Versions, esp. G (*e. g.* Neh. 9, 24); — \circ (*i. e. c = conjecture*) are used for 10 Conjectural Emendations; and \circ (*i. e. נ = נקוד*), for changes involving merely a departure from the Masoretic points, or a different division of the consonantal text. A פסק ׀ indicates transposition of the Masoretic פסוק פסוק; — \circ are used in cases where the קרי has been adopted instead of the בתיב, and \circ for changes introduced by reason of Parallel Passages. A small note of exclamation, \circ (*e. g.* 15 Neh. 12, 10) calls attention to readings deliberately preferred on the strength of some Heb. manuscripts or early printed editions of good authority. Doubtful Words or Passages are enclosed in notes of interrogation (\circ). Occasionally two critical marks are combined, *e. g.* \circ , *i. e.* Deviations from the Received Text suggested by the Versions as well as by Parallel Passages; or \circ , *i. e.* 20 Departures from the Masoretic points, supported by the Versions, &c. — [] calls attention to transposed passages, the traditional position of the words in the Received Text being marked by [] while the transposed words are enclosed in []. In addition to these *brackets*, [], *braces*, { }, and *parentheses*, (), are used if there are two or three transpositions on the same page. In cases where two or three consecutive 25 words are transposed the traditional sequence is indicated by \circ \circ \circ &c. respectively prefixed to the individual words (Ezr. 7, 22). Transposition of consonants is indicated by figures above the respective letters (Ezr. 8, 29). Passages corrupted beyond emendation are indicated by, while * * * point to *Lacuna* in the original. Passages printed in smaller type (Ezr. 3, 11; 9, 11; Neh. 1, 9; 8, 15) re- 30 present Quotations (*cf.* Num. 6, 24; 10, 35; 21, 14; Jud. 14, 14; 15, 16; Is. 23, 16).

The Ancient Versions are referred to in the *Notes* under the following abbreviations: — M = Masoretic Text; G = LXX; T = Targum; S = Peshita; L = Vetus Latina; J (*i. e.* Jerome) = Vulgate; A = Aquila; O = Theodotion; Σ = Symmachus. G^{A} means Codex Alexandrinus (A), G^{L} = Lucianic recension (A); 35 G^{S} = Sinaiticus (S), G^{V} = Vaticanus (B). T^{O} = Targum of Onkelos.

The heavy-faced figures in the left margin of the *Notes* (1, 2, 3, &c.) refer to the chapters, the numbers in () to the verses of the Hebrew text. The mark $\hat{\circ}$ means *omit(s)* or *omitted by*; *alt.* = *as an alternative*; 1°, 2° = *first* or *second occurrence*, respectively. AV = Authorized Version; RV = Revised Version. 40

Ezra

The Books of Ezra and Nehemiah

GUTHE AND BATTEN

PL. 101. O. T. Hebrew 1873

THE SACRED BOOKS
OF
The Old Testament

A CRITICAL EDITION OF THE HEBREW TEXT

PRINTED IN COLORS, WITH NOTES

PREPARED

by eminent Biblical scholars of Europe and America

UNDER THE EDITORIAL DIRECTION OF

PAUL HAUPT

PROFESSOR IN THE JOHNS HOPKINS UNIVERSITY, BALTIMORE

PART 19

The Books of Ezra and Nehemiah

BY

H. GUTHE AND L. W. BATTEN

Leipzig

J. C. HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG

1901

Baltimore
THE JOHNS HOPKINS PRESS

London, W. C.
DAVID NUTT, 57-59 LONG ACRE

THE BOOKS
OF
Ezra and Nehemiah

CRITICAL EDITION OF THE HEBREW TEXT

PRINTED IN COLORS

EXHIBITING THE COMPOSITE STRUCTURE OF THE BOOKS

WITH NOTES

BY

HERMANN GUTHE, D. D.

PROFESSOR IN THE UNIVERSITY OF LEIPZIG

English translation of the Notes

BY

B · W · BACON, D. D. AND D · B · MACDONALD, B. D.

NEW HAVEN, CONN.

HARTFORD, CONN.

With Additions

BY

L · W · BATTEN, PH. D.

RECTOR OF ST. MARK'S CHURCH, NEW YORK

FORMERLY PROFESSOR OF HEBREW IN THE PROTESTANT EPISCOPAL DIVINITY SCHOOL, PHILADELPHIA

Leipzig

J · C · HINRICHS'SCHE BUCHHANDLUNG

1901

Baltimore

THE JOHNS HOPKINS PRESS

London, W. C.

DAVID NUTT, 57-59 LONG ACRE

עזרא

בשנת אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר יהוה -בפי ירמיה העיר יהוה א, **א**
 את רוח כרש מלך פרס ויעבר קול ככל מלכותו וגם במכתב לאמר:
 כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יהוה -אלהי ישראל- **2**
 אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה:
 מי בכם מכל עמו -המתנדב ללכת- יהי אלהיו עמו ויעל לירושלם אשר **3**
 ביהודה ויבן את בית יהוה אלהי ישראל: וכל הנשאר מכל המקלות **4**
 אשר הוא נר שם ינשאוהו אנשי מקמו בכסף וכוהב וברכ-ש ובבהמה עם הנקבה
 לבית האלהים אשר בירושלם:
 ויקומו ראשי האכות ליהודה ובנימן והכהנים והלויים לכל העיר האלהים **ה**
 את רוחו לעלות לבנות את בית יהוה אשר בירושלם: וכל סביבותיהם חזקו **10**
 בידיהם בכל -בכסף וכוהב וברכ-ש ובבהמה ובנד-ב²ות ל-ר³ב⁴ -לכל ה-מתנדב:
 והמלך כורש הוציא את כלי בית יהוה אשר ה-ס-י-ר- נבוכדנצר מירושלם ויתנם **7**
 בבית אלהיו: ויוציאם כורש מלך פרס על יד מתרַת הנְזַכֵּר ויספרם לִשְׁבַצֵּר **8**
 הנשיא ליהודה: ואלה מספרם **9**
 אֲנָרְקָלִי ^a זהב שלשים ¹ אֲנָרְקָלִי ^a זהב שלשים ¹
 אֲנָרְטָלִי ^b כסף אלף ² אֲנָרְטָלִי ^b כסף אלף ²
 מִתְּלַפִּים ^c תשעה ועשרים: ³ מִתְּלַפִּים ^c תשעה ועשרים: ³
 כל ה-כלים לזהב ולכסף חֲמִשָּׁת אלפים וארבע מאות **11**
 הכל העלה ששבצר עם העוֹלָיִם מ-ה-שְׁבִי- מִבְּבֵל לירושלם:
20
 ואלה בני המדינה העלים משבי הגולה אשר הגלה נבוכדנצור מלך בבל **2, א**
 לבבל וישבו לירושלם ויהודה איש לעירו: אשר באו עם זרְפַּבֵּל ישוע נחמיה **2**
 יעזריה רעימיה ינחמני מרְדֵכִי בְלָשָׁן מִסְפָּרִיתִי בְּגִנֵּי רְחוּם בְּעִנְהָ רֵאשִׁיחֵם-
 מספר אנשי עם ישראל:
 בני פְּרָעֵשׁ אלפים מאה שבעים ושנים: **25**
 בני שַׁפְטִיָּה שלש מאות שבעים ושנים:
 בני אֶרְחָ שבע מאות חמשים ושיניים:
 בני פֶּחַת מואב לבני ישוע יְיֹואב אלפים שמנה מאות ושנים עשר:
 בני עֵילָם אלף מאתים חמשים וארבעה:
 בני יְהוֹאֵל תשע מאות וארבעים וחמשה: **30**
 בני זְכָי שבע מאות ושישים:
 בני יֶבְנִי שש מאות ארבעים ושנים:
 בני בְּקִי שש מאות עשרים ושלשה: **11**

—13—

(*) 1,3 הוא האלהים אשר בירושלם

2 בני חמיסא c בני שבי f
 הכל מאה שלשים ותשעה:
 הנתנינים

43 בני ציחא a בני חשוּפא b בני טְבָעוּת: c בני קָרם d
 44 בני סיָהא e בני פדון: f בני לְבָנָה g בני חֲנָבָה h
 45 בני עֲקוּב: i < * * * * * k בני חֲנָב l
 46 בני חֲנָן m בני גָּחַר n < * * * * * o
 47 בני רָאִיה: r בני רִצִין s בני נְקוּדָא t < * * * * * u
 48 בני גָּזָם: v בני פָּחָח x בני מַעוּנִים bb בני נְפִיסִים: cc < * * * * * gg
 49 בני בְּקִי: z בני חֲקוּפָא cc בני חֲרָחור ff בני בְּרָקוּם ll
 50 בני סִיסְרָא mm בני תַּמַּח: nn בני נְצִיח oo בני חֲמִיפָא pp
 51 בני עבדי שלמה
 52 בני סְטִי a בני חֲסַפְרָא b בני פְּרִי־דָא: c בני יַעֲלָה d
 53 בני דַּרְקוֹן e בני גְּדַל: f בני שַׁפְּסִיָּה g בני חֲמִיל b
 54 בני פְּכֵרַת הַצְּבִים i < * * * * * k בני אַמְיוֹן: l
 55 כל הנתנינים ובני עבדי שלמה שלש מאות תשעים ושנים:
 56 ואלה העולים מִתַּלְ מֶלֶח וּ-תֵל חֲרָשָׁא כְּרֹב אֶדְן יוֹ-אִמְר -רֵאשִׁיהֶם-
 57 ולא יכלו להניד בית אבתם וזרעם אם מישראל הם:
 58 בני דְּלִיָּה a שש מאות תמשים ושנים: }
 בני מוֹבִיָּה b
 בני נְקוּדָא c
 59 וּמִיֵּן הַכְּהֻנִים
 60 בני חֲכִיָּה בני הקוֹיִן בני בְּרוּלִי
 61 אשר לקח מכנות בְּרוּלִי הַנְּלַעְדִי אִשָּׁה < * * * * * ויקרא על שמו: אלה בְּקִשׁוּ
 62 כְּתָבָם בִּ-מִתְיַחֲשִׁים וְלֹא נִמְצְאוּ וינאלו מן הַכְּהֻנָּה: ויאמר הַתְּרַשְׁתָּא להם אשר
 63 לֹא יֵאבְלוּ וַיִּמְקְרַשׁ הַקְּרָשִׁים: עַד עַמֵּד יִהְיֶה לְאוּרִים וְלַתְּמִים:
 64 וְ-כָל הַקְּהָלִי מִבְּנֵי שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה שָׁנָה וּמַעֲלָה מִלְּבַד עֲבָדִים וְאִמְהוּת־ אַרְבַּע
 65 רְבּוּא אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים:
 66 עֲבָדֵיהֶם וְאִמְהֻתֵיהֶם - שְׁבַעַת אֲלָפִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשֶׁבַע
 67 מֵאֲרָדִים וּמֵאֲרָדוֹת מֵאֲתִים - אַרְבַּעִים וְחֲמִשָּׁה:
 68 כּוֹסִיָּה שְׁבַע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשֶׁשׁ
 69 פְּרֻדֵיהֶם מֵאֲתִים אַרְבַּעִים וְחֲמִשָּׁה:
 70 נִמְלִיָּהם אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְחֲמִשָּׁה
 71 חֲמֻרֵיהֶם - שֶׁשֶׁת אֲלָפִים שְׁבַע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים:
 72 וּמֵרֵאשִׁי הָאֲבוֹת כְּבוֹאָם לְבֵית יְהוָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם הִתְנַרְכוּ לְבֵית הָאֱלֹהִים
 73 לְהַעֲמִידוֹ עַל מְכוֹנוֹ כְּכֹהֵם: נִתְּנוּ לְאוּצֵר הַמְּלֵאכָה זֶהב דְּרָקְמוֹנִים יֵשֶׁשׁ רְבָאוֹת
 74 וְאֵלֶף וְכֹסֶף מֵנִים חֲמִשָּׁת אֲלָפִים * * * * * וְכִתְנַת כְּהֻנִים מֵאָה:
 75 וַיֵּשְׁבוּ הַכְּהֻנִים וְהַלְוִיִּם וּמִן הָעַם -בִּירוּשָׁלַם וּבְאַרְצָהּ: וְהַמְּשֻׁרִים וְהַשׁוֹעֲרִים -
 76 וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּעֵרְיָהם:
 77

	בני עֶזְרָא אֶלֶף מֵאִים עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם:	2,12
	בני אֲדִינִקָּם שֵׁשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וּשְׁשָׁה:	13
	בני בְּנֵי אֶלְפִים חֲמִשִּׁים וּשְׁשָׁה:	14
	בני עֲדִין אַרְבַּע מֵאוֹת חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּעַה:	15
5	בני אֶמֶר לִיחֻזְקִיָּה תִשְׁעִים וּשְׁמֹנֶה	16
	בני עֶזְרָא אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם	
	בני חֲנַנְיָה מֵאָה וְאַחַד:	
	בני בְּנֵי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	17
	בני תְּרִיף מֵאָה וּשְׁנַיִם עֶשְׂרִי	18
10	בני יֹרָה מֵאָה וּשְׁנַיִם עֶשְׂרִי:	
	בני חֶשֶׁם מֵאִים עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	19
	בני נְכוּ חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם	29
	בני נְכוּ אַחַר חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם:	
	בני מְנַבִּישׁ מֵאָה חֲמִשִּׁים וּשְׁשָׁה:	5
15	בני עֵילָם אֶחָד אֶלֶף מֵאִים חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּעַה:	31
	בני חֶרֶם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים:	32
	בני סְנָאָה שְׁלֹשׁת אֶלְפִים וּשְׁשִׁים מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים:	לֵה
	אֲ-נִישֵׁי בְּ-יִתְ-רֵ תִשְׁעִים וְחֲמִשָּׁה:	כ
20	אֲ-נִישֵׁי בֵּית לַחֵם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	21
	אֲנִשֵׁי נְטַפָּה חֲמִשִּׁים וּשְׁשָׁה:	22
	אֲנִשֵׁי עֲנַתוֹת מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה:	23
	אֲ-נִישֵׁי יְכִיתֵי עֹמֹת אַרְבַּעִים וּשְׁנַיִם:	24
	אֲ-נִישֵׁי קָרִית יַעֲרִים כְּפִירָה וּבֵאוֹרוֹת שֶׁבַע מֵאוֹת וְאַרְבַּעִים וּשְׁלֹשָׁה:	כֵּה
25	*****	26
	אֲ-נִישֵׁי הַרְסָה וְנָכַע שֵׁשׁ מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְאַחַד:	
	אֲנִשֵׁי מְקָמָם מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם:	27
	אֲנִשֵׁי בֵּית אֵל וְהֵעִי מֵאִים עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה:	28
	אֲ-נִישֵׁי לֶד תְּדִיד וְאוֹנֵי שֶׁבַע מֵאוֹת עֶשְׂרִים וְחֲמִשָּׁה:	33
30	אֲ-נִישֵׁי יָרְחוֹ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אַרְבַּעִים וְחֲמִשָּׁה	34
	אֲנִשֵׁי קַעִילָה וְעֹזָקָה שְׁשִׁים וּשְׁבַעַה:	
	הַכֹּהֲנִים	36
	בני יִדְעִיָּה וּלְבֵית יִשׁוּעֵי הַשֶּׁעַ מֵאוֹת שֶׁבַעִים וּשְׁלֹשָׁה:	
35	בני אֶמֶר אֶלֶף חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם:	37
	בני פֶּשְׁחֹר אֶלֶף מֵאִים אַרְבַּעִים וּשְׁבַעַה:	38
	בני חֶרֶם אֶלֶף וּשְׁבַעַה עֶשְׂרִי:	39
	הַלְוִיִּם	ס
	בני יִשׁוּעֵי יִלְיָקָרְמִיאֵל וְיִלְיָבָנְיִי וְלִי-הוֹדִיָּה שֶׁבַעִים וְאַרְבַּעַה:	
40	הַמְּלָאָכִים	41
	בני אֶסְפָּה מֵאָה עֶשְׂרִים וּשְׁמֹנֶה:	
	יְהִי-שְׁעָרִים	42
	בני שלום ^a	
	בני אֶמֶר ^b	
	בני סְלֶמֶן ^c	
	בני עֶקֶב ^d	

נהרה וכעגנת: על ארתחששתא מלכא עבדיך אנש עבר נהרה וכעגנת: ידיע 4,12.11
 להוא למלכא די יהודיא די סלקו מן לותך עלינא אתו לירושלם קריתא מרדתא
 ובאישתא בנין ושוריה-ישכללון ואשיה-יחיטו: קען ידיע להנא למלכא די הן 13
 קריתא דך תתבנא ושוריה-ישתכללון מנדה בלו והלך לא ינתנון ואפתו: מלכים 5
 תהגון: קען כל קבל די מלח היכלא מלחנא וערות מלכא לא אריך לנא למתוא 14
 על דנה שלחנא והודענא למלכא: די יתבקר בספר-דךרניא די אקהתך ותהשכח 15
 בספר-דךרניא ותנדע די קריתא דך קריא מרדא ומהגנקת מלכין ומדנן ויהודיא 16
 מרדין- ואשמדור עבדין בניה מן יומת עלמא על דנה קריתא דך התרבת: כען- 16
 מהודעין אנחנא למלכא די הן קריתא דך תתבנא ושוריה-ישתכללון לקבל דנה 10
 חלק בעבר נהרא לא איתי לך: 10
 פתמא שלח מלכא על רחום בעל טעם ושמישי ספרא ושאר כנותהון די 17
 יתבין בשמרין ושאר עבר נהרה
 שלם וכעגנת: נשתונא די שלחתון עלינא מפרש קרי קדמי: ומני שים טעם 19.18
 ובקרו והשכחו די קריתא דך מן יומת עלמא על מלכין מתנשאה ומרד ואשתדור
 מתעבר בה: ומלכין תקיפין הוו על ירושלם ושליטין בכל עבר נהרה ומנדה בלו 15
 והלך מתיהב להון: קען שימו מעם לבטלא גבריא אלך וקריתא דך לא תתבנא 21
 עד מני טעמא יתשם: וזהירין הוו שלו למעבר על דנה למה ישנא חקלא להנקת 22
 מלכין:
 ארין מן די פרשנן נשתונא די ארתחששתא מלכא קרי קדם רחום בעל- 23
 טעם- ושמישי ספרא וכנותהון אולו בבהילו לירושלם על יהודיא ובטלו המו 20
 בארבע וחיל: בארין בטלת עבדת בית אלהא די בירושלם והת גמלא עד שנת 24
 תרתין למלכות דרוש מלך פרס:

ויבשנת תרתין למלכות דרוש- התנבי תני - וזכריה בר עדוא נביאי על א, 5
 יהודיא די ביהוד ובירושלם בשם אלה ישראל עליהון: בארין קמו זרבבל בר 25
 שאלתיאל וישוע בר יוצדק ושירי למבנא בית אלהא די בירושלם ועמהון נביאיה
 די אלהא מסעדין להון: בה זמנא אתה עליהון מתני פחת עבר נהרה ושתר 3
 בווני וכנותה- וכן אמרין להם מן שם לכס טעם ביתא דנה למבנא ואשרנא
 דנה לשכללה: א-מן אנון שמהת גבריא די דנה בנינא בנין: ועין אלההם הות 4.ה
 על שבי יהודיא ולא בטלו המו עד טעמא לדרוש יהך וארין יתיבון נשתונא 30
 על דנה:
 פרשנן אגרתא די כתבו על דרוש ושלח-ו: 6
 מתני פחת עבר נהרה ושתר בווני וכנותה אפרסקיא די בעבר נהרה-ז- 1
 לדרוש מלכא שלמא כלא: ידיע להוא למלכא די אולנא ליהוד מדינתא והשכחנא 8.7
 שבי יהודיא בירושלם קריתא בנין בית אלהא רב- וחדת- והוא מתבנא אבן נלל 35
 ואע מתשם בכתליא ועבדתא דך אספרנא מהעבדא ומצלח בידהם: ארין שאלנא 9
 לשביא אלך- לממר- מן שם לכס טעם ביתא דנה למבניה ואשרנא דנה לשכללה:
 ואף שמהתהם שאלנא להם להודעותך די נכתב שמהת- גבריא די בראשיהם: 1
 וכנמא פתמא התיבונא לממר 11
 אנחנא המו עבדוהי די אלה- עבד- שמיא וארעא ובנין ביתא די הוא בנה 40
 מקדמת דנה שנין שניאן ומלך לישראל רב בנהי ושכללה: להן מן די הרגון 12

(א) 4,11 דנה פרשנן אגרתא די שלחו עלוהי (ב) 5,4 ארין כנמא אסרנא להם
 (ז) 5,7,6 על דרוש מלכא: פתמא שלחו עלוהי וכנהה כתיב בניה (ב) כנמא אסרנא להם

- 3,א ויגע החדש השביעי ובני ישראל בערייהם ויאספו יכל- העם כאיש אחד
 2 אל ירושלם: ויקם ישוע בן יוצדק ואחיו הכהנים וזרבבל בן שאלתיאל ואחיו
 ויבנו את מזבח אלהי ישראל להעלות עליו עלות ככתוב בתורת משה איש
 3 האלהים: ויאספו עליהם מעמי הארץ- ויכינו המזבח על מכונתו כי באי-בה
 5 עליהם- כל- עמי הארץ- ויחזקו- ויעליו- עליו- זבחים למועד ועלות ליהוה - לבקר
 ה.4 ולערב: ויעשו את חג הספות ככתוב- בתורה- ועלת יום ביום-^א- כמשפט-^ב: ואחרי
 כן עלת תמיד ועולת לשבתות- ולחדשים ולכל מועדי יהוה המקדשים ולכל מתנדב
 נדבה ליהוה:
 6 מיום אחד לחדש השביעי החלו להעלות עלות ליהוה והיכל יהוה לא יסד:
 7 ויתנו כסף להצבים ולתקרים ומאבל ומשתה ושמן לצדנים ולצדים להביא עצי
 8 ארזים מן הלבנון אל ים יפוא כרשיון כורש מלך פרס עליהם: ובשנה השנית
 לבואם אל בית האלהים לירושלם בחדש השני החלו זרבבל בן שאלתיאל וישוע
 בן יוצדק ושאר אחיהם הכהנים והלויים וכל הבאים מהשבי ירושלם ויעמידו את
 9 הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית יהוה: ויעמד ישוע ו-בניו
 15 ואחיו קרמיאל ובניו ו-אחיו ו-בני יהודה ו- [ובני חננד בניהם ואחיהם כל הלויים]-
 י כאחד לנצח על עש- המלאכה בבית האלהים []: ויסדו הבנים את היכל יהוה
 ויעמדו הכהנים מלכשים בחצרות והלויים בני אסף במצלתים להלל את יהוה
 11 ולהודות- על ידי דוד מלך ישראל: ויענו בהלל ובהודת ליהוה
 כי טוב כי לעולם חסדו
 על ישראל וכל העם הריעו תרועה גדולה כהלל ליהוה על הוסד בית יהוה:
 12 ורבים מהכהנים והלויים וראשי האבות הזקנים אשר ראו את הבית הראשון
 בקסדה זה-^ז בעיניהם בכים בקול גדול ורבים בתרועה ו-בשמחה להרים קול:
 13 ואין העם מצוירים קול תרועת השמחה לקול כבי - כי העם מריעים תרועה
 גדולה והקול נשמע עד למרחוק:
 25
 4,א וישמעו צרי יהודה ובנימן כי בני הגולה בונים היכל ליהוה אלהי ישראל:
 2 ויגשו אל זרבבל ו-אל ישוע- ואל ראשי האבות ויאמרו להם נבנה עמכם כי ככם
 נדרוש לאלהיכם ול- אנהגו זבחים מימי אסרחדון מלך אשור המעלה אתנו
 3 פה: ויאמר להם זרבבל וישוע ושאר ראשי האבות לישראל לא לכם ולנו לבנות
 בית ליהוה -אלהינו כי אנהגו יחד נבנה ליהוה אלהי ישראל כאשר צגנו - כורש
 30 מלך פרס: ויהי- עמי- הארץ מרפים ידי עם יהודה ומב-הלים אותם לבנות:
 ה וככרים עליהם יועצים להפר עצתם כל ימי כורש מלך פרס ועד מלכות דרויש
 מלך פרס:
 6 ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שסנה על ישבי יהודה
 וירושלם:
 35 ובימי ארתחשטא כתב בשלם מתרדת סבאל ושאר כנות- על ארתחשטא
 7 מלך פרס וכתב הנשטון כתוב ארמית ומתרגם-:
 8 רחום בעל טעם ושמישי ספרא כתבו אגרה חדה על ירושלם לארתחשטא
 9 מלכא כנמא: ... רחום בעל מעם ושמישי ספרא ושאר כנות- דיניא
 י ואפרסתקיא סרפליא אפרסיא ארקיניא- בבליא שושנקיא דהיא- עלמיא: ושאר
 40 אמיא די הנלי אסנפר רבא ויקרא והותב המו בקרית-ה די שמרין ושאר עבר

עזרא

ולאחיהם הכהנים ולהם: ויאכלו הפסח בני ישראל השבים מהגולה וכל הנבדל 6,21
מקמאת נוני הארץ אלהם לדרש ליהוה אלהי ישראל: ויעשו חג מצות שבעת 22
ימים בשמחה כי שמחם יהוה והסב לב מלך אשור עליהם לחזק יריהם במלכות
בית האלהים אלהי ישראל:

5

ואחר הרברים האלה במלכות ארתחשסטא מלך פרס עלה עזרא בן שריה א 7
בן עזריה בן חלקיה: בן שלום בן צדוק בן אחיטוב: בן אמריה בן עזריה בן 3,2
מקיות: בן זרחיה בן עזי בן בקי: בן אכישוע בן פינקס בן אלעזר בן אהרן 10
הכהן הראש: הוא עזרא עלה מבבל והוא סופר מהיר בתורת משה אשר נתן 6
יהוה אלהי ישראל ויתן לו המלך כיד יהוה אלהיו עליו כל בקשתו: ויעלו מבני 7
ישראל ומן הכהנים והלויים והמשררים והשערים והנתינים אל ירושלם בשנת
שבע לארתחשסטא המלך: ויבאו ירושלם בחדש החמישי * * * * * היא 8
שנת השביעית למלך: כי באחד לחדש הראשון הוא יסד המעלה מבבל ובאחד 15
לחדש החמישי בא אל ירושלם כיד אלהיו הטובה עליו: כי עזרא הכין לבבו
לדרש את תורת יהוה ולעשת וללמד בישראל חק ומשפט:
וזה פרשנן הגשטון אשר נתן המלך ארתחשסטא לעזרא הכהן הספר ספר 11
דברי מצות יהוה ותקיו על ישראל:
20 ארתחשסטא מלך מלכיא לעזרא כהנא ספר דתא די אלה שמיא * * * * *:
מני שים טעם די כל מתנדב במלכותי מן עמא ישראל וכהנזיה ולניא למקד
לירושלם עמך יהד: כל קבל די מן קדם מלכא ושבעת יעמתי שליח לבקרה על
יהוד ולירושלם ברת אלהך די בידך: ולהיכלה כסף ודהב די מלכא ויעמתי 10
התנדבו לאלה ישראל די בירושלם משכנה: וכל כסף ודהב די תהשכת בכל 16
מדינת בכל עם התנדבות עמא וכהניא מתנדבין לבית אלהם די בירושלם: 25
כל קבל דנה אספגנא תקנא בכספא דנה תורין דקרין אפרין ומנחתהון ונסכיהון
ותקרב המו על מרבחא די בית אלהכם די בירושלם: ומה די עלך ועל אחך 18
ייטב בשאר כספא ודהבה למעבד כרעות אלהכם תעבדון: ומאניא די מתיהבין לך 19
לפלתן בית אלהך השלם קדם אלה ישראל די בירושלם: ושאר תשחות בית אלהך די 20
יפל לך למנתן תנתן מן בית נגזי מלכא: ומני אנה ארתחשסטא מלכא שים טעם 30
לכל נגזריא די בעבר נהרה די כל די ישאלנכון עזרא כהנא ספר דתא די אלה
שמיא אספגנא יתעבד: עד כסף פגרין מאה ועד תגטין כורין מאה ועד חמר 22
פתין מאה ועד משח יבתין מאה ומלח די לא כתב: כל די מן טעם אלה 23
שמיא יתעבד אדרדא לבית אלה שמיא די למה להנא קצף על מלכות מלכא
35 ובנזיה:
24 ולכם מהודעין די כל כהניא ולניא זמריא תרעיא גתיניא ופלחי בית אלהא
דנה מנדה בלו והלך לא שליט למרמא עליהם:
ואנת עזרא כחכמת אלהך די בידך מני שפסין ודינין די להון דאנין לכל 24
עמא די בעבר נהרה לכל ידעי דת- אלהך ודי לא ידע תהודענה: וכל די לא 26
להוא עבד דתא די אלהך ודתא די מלכא אספגנא דינה להוא מתעבד מנה הן 40
למות הן לשרשי: הן לענש נכסין ולאסורין:
27 ברוך יהוה אלהי אבותינו אשר נתן כואת בלב המלך לפאר את בית יהוה
28 אשר בירושלם: ועלי המה חסד לפני המלך ויועציו ולכל שרי המלך הנבדים
ואני התחוקתי כיד יהוה אלהי הטובה עלי ואקבצה מישראל ראשים לעלות

5 אֶבְהִתְנָא לאלה שמיא יהב המו ביד נבוכדנצר מלך בבל כסדיא וביתה דנה
 13 סתרה ועמה הנלי לבבל: ברם בשנת חדה לכורש מלכא די בבל כורש מלכא
 14 שם טעם בית אלהא דנה לי־מבנא: ואף מאניא די בית אלהא די רהבה וכספא
 די נבוכדנצר הנפק מן היכלא די בירושלם והיכל המו להיכל־ה־ די ב־בבל
 הנפק המו כורש מלכא מן היכלא די ב־בבל ויהיבו לששפצר - די פחה שמה: 5
 15 ואמר לה כ־ל־ מאניא שא אָזל אַחת המו בהיכלא די בירושלם ובית אלהא
 16 יתבנא על אתרה: אדן ששפצר נַךְ אתא יהב אָשיא די בית אלהא די בירושלם
 ומן אדן ועד כען מתבנא ולא שלם:
 17 ובען הן על מלכא טב יתבקר בבית גְנוֹיא די מלכא תמה־ הן איתי די מן
 כורש מלכא שים טעם למבנא בית אלהא די־ בירושלם ורעות מלכא על דנה
 10 ישלח עלינא:
 6,א באדן דרוש מלכא שם טעם ובקרו בבית ספריא די גְנוֹיא מהחתין תמה־:
 והשתבח באַחְמֵתא בבירתא די במְדֵי מדינתא מנלה חדה וכן כתיב בְּנִיָּה
 3 דְּכִרוּנָה: בשנת חדה לכורש מלכא כורש מלכא שם טעם בית אלהא די־
 בירושלם - יתבנא אַתר די דְּבַחִין דְּבַחִין וואשהי מסובליון רומָה אמין ישתין, פתְּנִה 15
 4 אמין ישתין: נְדָבְכִין די אָבן גָּלַל תלחא ונְדָבְךְ די אע חד- ונְפָקְתָא מן בית
 ה מלכא תתְּיָב: ואף מאני בית אלהא די רהבה וכספא די נבוכדנצר הנפק
 מן היכלא די בירושלם והיכל לבבל יִתְיָבוּן - להיכלא די בירושלם לאתרה־ו־
 י־ה־חת־ו־ בבית אלהא:
 6 כען תִּתְּנִי פַחַת עבר נהרה י־שְׁתַּר בּוֹנֵי וכוּנְיָתָה- אַפְרָסְיָא די בעבר נהרה 20
 7 רחיקין הוו מן תמה: שְׁבָקוּ לַעֲבֹד- < אלהא - > י־וְרָבְבֵל פַּחַת יהודיא ולשבי
 8 יהודיא בית אלהא דך ל־מִבְּנֵי- על אתרה: ומני שים טעם למא די תַּעֲבִדוּן
 עִם שְׁבֵי יהודיא אַךְ למבנא בית אלהא דך ומנְכְסֵי מלכא די מַדַּת עבר נהרה
 9 אַסְפְּרָנָא נְפָקְתָא תהנא מתְּיָבָא לְגַבְרֵיָא אַךְ די לא לבטלא: ומה חֲשֵׁקוֹן ובני
 תורין ודְּכָרִין ואֲמָרִין לַעֲלֹן לאלה שמיא חֲנַמִּין מלח חֲמַר ומשח כמאמר פְּהִינֵי 25
 די בירושלם להנא מתְּיָבֵב להם יום ביום די לא שְׁלוֹן: די לְהֹן מתְּקָרְבִין נִיחוּתִין
 לאלה שמיא ומצְלִין להיי מלכא ובנוהי:
 11 ומני שים טעם די כל אֲנָשׁ די יִהְיֶנָּה פתְּנָמָא דנה יתנסח אע מן ביתה
 12 וזקיף יתמחא עליה וביתה נָלוּ יתעבד על דנה: ואלהא די שָׁבִן שְׁמָה תמה
 ימַנְר כל מְלַךְ ועם די ישלח יִדְּהָה להשניא לחַפְּלָה בית אלהא דך די בירושלם 30
 אנא דרוש שְׁמַת טעם אַסְפְּרָנָא יתעבד:
 13 אדן תִּתְּנִי פַחַת עבר נהרה י־שְׁתַּר בּוֹנֵי וכוּנְיָתָה- לְקַבֵּל די שלח דרוש
 14 מלכא כְּנָמָא אַסְפְּרָנָא עבדו: ושְׁבֵי יהודיא בְּנִין ומצְלִחִין בנכואת חֲנִי - וזכריה
 בר עֲדוֹ -נְבִיאֵי- ובנו ושכְּלָלוּ מן טעם אלה ישראל ומטעם כורש ודרוּשׁוֹ:
 15 ושיצִי־ו־ ביתה דנה עד יום <עשרין וּתְלָתָה לִירַח אָדָר * * * * * >
 16 די היא שנת שֶׁת למלכות דרוש מלכא: ועבדו בני ישראל פְּהִינֵי וּלְוִיָּא ושָׂאָר
 17 בני גְלוּתָא תנבת בית אלהא דנה בחדוה: והקריבו לחַנְבַּת בית אלהא דנה
 תורין מאה דְּכָרִין מאתין אֲמָרִין ארבע מאה וצפירי עֵינִין לחֲסִי־אֵה: על כל ישראל
 18 תרי עשר למְנִין שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל: והקימו כהניא בפְּלִגְתָּהוֹן וּלְוִיָּא במחלקתהוֹן על
 עבידת אלהא די בירושלם ככתב ספר משה י־תְרַעֲיָא על כל תְּרַעֲיָא: 40
 19 ויעשו בני י־יִשְׂרָאֵל הַשְּׂבִים מ־הגולה את הפסח בארבעה עשר לחדש הראשון:
 כ כי הִסְתַּהֲרוּ הַכְּהֵנִים והלויים כאחד קָלָם טהורים וישחטו הפסח לכל בני הגולה

5.17 די בבבל (2) 6.א בבבל (3) 14 ואתחששקא סלך פרס

הלויים: במספר ו-במשקל לכל ויפתב כל המשקל - בעת ההיא | הבאים מהשבי 34, לה, 8
בני הגולה הקריבו עלות לאלהי ישראל פרים שנים עשר על כל ישראל אילים
תשעים וששה כבשים שבעים ושבעה צפירי חטאת שנים עשר הכל עולת-
ליהוה: ויתנו את דתי המלך לאחשפזפני המלך ויגשאו את העם ואת בית 36
האלהים: 5

וככלות אלה ננשו אלי ה-רשעים לאמר לא נבדלו העם ישראל -השרים- א, 9
והכהנים והלויים מעמי הארצות -מתעבתיהם לכנעני החתי הפדז היבוס העמני
המאבי המצרי והא-דמי: כי נשאו מבנתיהם להם ולכניהם והתערבו זרע הקדש 2
בעמי הארצות ויד השרים והסננים היתה במעל הזה ראשונה: 10
וכשמעי את הדבר הזה קרעתי את בגדי ומעילי ואמרטה משער ראשי וזקני 3
ואשבה משומם: ואלי גאספו כל חרד בדברי אלהי ישראל -ואני מתאבל- על מעל 4
הגולה: ואני ישב משומם עד למנחת הערב | - קמתי מתעניתי ובקרעי בגדי ה 5
ומעילי ואברעה על ברפי ואפרשה כפי אל יהוה אלהי: ואמרה 6
אלהי בשתי ונכלמתי להרים - פני אליך כי עונתינו רבו למעלה ראש 15
ואשמטנו נדלה עד לשמים: מימי אבותינו אנחנו באשמה נדלה עד היום הזה 7
ובעונתינו נתנו אנחנו ו-מלכינו ו-כהנינו ביד מלכי הארצות בחרב ו-בשבי ובקזה 8
ובבשת פנים כהיום הזה: ועתה כמעט רנע היתה תחנה מאת יהוה אלהינו 8
להשאיר לנו פליטה ולתת לנו יתד במקום קדשו להאיר -מאורנו- בבית- אלהינו 9
ולתתנו מקיה מעט בעבדתנו: כי עבדים אנחנו ובעבדתנו לא עזבנו אלהינו 20
ויט עלינו חסד לפני מלכי פרס לתת לנו מקיה לרומם את בית אלהינו ולהעמיד
את חרבתי ולתת לנו נרד ביהודה ובירושלם: ועתה מה נאמר אלהינו אחרי 1
זאת כי עובנו מצותיך: אשר צוית ביד עבדיך הנביאים לאמר הארץ אשר אתם 11
באים לרשתה ארץ נדה היא בנת עמי הארצות בתועבתיהם אשר מלאוק ספה אל פה בקמאתם:
ועתה בנותיכם אל תתנו לבניהם ובלתיים אל תשא לבניכם ולא תדרשו שלם וטובתם עד עולם 25
לפני תחוקו ואבלהם את טוב הארץ והורשתם לבניכם עד עולם: ואחרי כל הבא עלינו 13
במעשינו הרעים ובאשמטנו הנללה כי אתה אלהינו חשבת למטה מעוננו ונתתה
לנו פליטה כזאת: הגשוב להפך מצותיך ולהתחתן בעמי התעבות האלה הלוא 14
תאנף בנו עד פלה לאין שארית ופליטה: יהוה אלהי ישראל צדיק אתה כי 15
נשארנו פליטה כהיום הזה הננו לפניך כאשמתינו כי אין לעמוד לפניך על זאת: 30
וכהתפלל עזרא וכהתנולתו בכה ומתנפל לפני בית האלהים נקבצו אליו א, 10
מישראל קהל רב מאד אנשים ונשים וילדים כי ככו העם הרבה בכה: ויען 2
שבניה בן יחיאל מבני עי-לם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונשב נשים
נקריות מעמי הארץ ועתה יש מקנה לישראל על זאת: ועתה נכרת ברית לאלהינו 3
להוציא כל נשי-נו הנכריות- והגולד מהם -כ-עצתך- ו-כל- התרדים במצות אלהים- 35
-קמו ויאמרו אל-עזרא: קום -בלה- כי עליך הדבר ואנחנו עמד חזק ועשה: ויקם 4
עזרא וישבע את שרי הכהנים ו-הלויים וכל ישראל לעשות כדבר הזה וישבעו:
ויקם עזרא מלפני בית האלהים וילך אל לשבת יהוחנן בן אלישיב וילן- שם לחם 6
לא אכל ומים לא שתה כי מתאבל על מעל הגולה:
ויעבירו קול ביהודה וירושלם לכל בני הגולה להקבין ירושלם: וכל אשר 8,7
לא יבוא לשלשת הימים כעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל
מקהל הגולה: ויקבצו כל אנשי יהודה ובנימן וירושלם לשלשת הימים * * * * * 9

8,א עמי: ואלה ראשי אבותיהם והתנחשם העלים עמי במלכות ארתחשסטא המלך
מבבל:

- 2 מבני פינקס גִּרְשָׁם
מבני איתמר דניאל
- 5 מבני דויר חפוש | מבני שכניה-:
- 3 מבני פרעש זכריה ועמו התנחשש לזכרים מאה וחמשים:
- 4 מבני פחת מואב אליהועיני בן זרְחִיָּה ועמו מאתים הזכרים:
- ה מבני יתוא- שכניה בן יחויאל ועמו שלש מאות הזכרים:
- 6 ומבני עדין עבד בן יונתן ועמו חמשים הזכרים:
- 7 ומבני עילם ישעיה בן עתליה ועמו שבעים הזכרים:
- 10 ומבני שפסיה זכריה בן מיכאל ועמו שמונים הזכרים:
- 9 מבני יואב עבדיה בן יחויאל ועמו מאתים ושמונה עשר הזכרים:
- י ומבני -בני- שלומית בן יוספיה ועמו מאה וששים הזכרים:
- 11 ומבני ב-קיי זכריה בן פְּכִי ועמו עשרים ושמונה הזכרים:
- 12 ומבני עֲזַנְדָּ יוחנן בן הקסן ועמו מאה ועשרה הזכרים: [ששים הזכרים: 15
- 13 ומבני ארניקם יאחרנים: ואלה שמותם אליפלט יעִיאל ושמעיה ועמהם
- 14 ומבני בְּנֵי עוֹתִי ועמו- שבעים הזכרים:
- 15 ואקבצם אל הנהר הבא אל אֱהוּא ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם
- 16 וזכהנים ומבני לוי לא מצאתי שם: ואשלחה לאליעזר לאריאל לשמיעיה ולאֶלְנָתָן
- 17 וליריב - ולזכריה ולמשלם ראשים - מבינים: וא-צִוִּיהָ אותם על אֶדֶן הראש
- 20 בְּקֶסְפֵי המקום ואשימה בפיהם דברים לדבר אל אֶדֶן ו-אֶתְיוּ- בְּקֶסְפֵי המקום
- 18 להביא לנו מִשְׁרָתִים לבית אלהינו: ויביאו לנו כיד אלהינו הטובה עלינו איש
- 19 שכל מבני מחלי בן לוי בן ישראל -שָׁרְבִיָּה ובניו ואחיו שמנה עשר: ואת חשביה
- כ ואת- ישעיה מבני מְרַי ו-אחיהם: ובניהם עשרים: ומן הנתונים שנתן דויר
- 25 והשרים לעבדת הלויים נתינים מאתים ועשרים בלם נקבו בשמות:
- 21 ואקרא שם צום על הנהר אֱהוּא להתענות לפני אלהינו לבקש ממנו דרך
- 22 יִשְׂרָה לנו ולטפנו ולכל רכושנו: כי בשְׁתִי לשאול מן המלך חיל ופְּרָשִׁים לְעֹזְרוֹנוּ
- 23 מאויב בדרך כי אמרנו למלך לאמר יד אלהינו על כל מִבְּקִשׁוֹ לטובה-β: ונצומה
- ונבקשה מאלהינו על זאת ויעתר לנו:
- 24 ואכדילה משרי הכהנים שנים עשר ו-שָׁרְבִיָּה ו-חשביה ועמהם מאחיהם
- 30 עשרה: ואשקולה להם את הכסף ואת הזהב ואת הַפְּלִים תרומת בית אלהינו
- 26 ההרימו המלך ויעציו ושריו וכל ישראל הנמצאים: ואשקלה על יד-הם כסף
- 27 כֶּפְרִים שש מאות וחמשים וכלי כסף מאה ו-כֶּפְרִי- זהב מאה -: וכפורי זהב
- 28 עשרים לאֶרְכָּנִים אלף וכלי נחשת מְּזָהָב טובה ישנים חמודות כוזהב: ואמרה
- 35 אֱלֹהִים אתם קדיש ליהוה והכלים קדש והכסף והזהב נְדָבָה ליהוה אלהי אבותינו:
- 29 שקדו ושמרו עד תשקלו לפני שרי הכהנים והלויים ורְשֵׁי האבות לישראל בירושלם
- ל ב-לְשֹׁכֹת בית יהוה: ויקבלו הכהנים והלויים משקל הכסף והזהב והכלים להביא
- לירושלם לבית אלהינו:
- 31 ונִסְעָה מנהר אֱהוּא בשנים עשר לחרש הראשון ללכת ירושלם ויד אלהינו
- 32 היתה עלינו ויצילנו מכף אויב ואורב על הדרך: ונבא ירושלם ונָשַׁב שם ימים
- 33 שלשה: וביום הרביעי נשקל הכסף והזהב והכלים בבית אלהינו על יד מְרַמֹּת
- בן אוריה הכהן ועמו אלעזר בן פינקס ועמהם יוֹכָד בן ישוע ונועריה בן בְּנֵי

דברי נחמיה בן חכליה

I, א

- ויהי בחדש כסלו שנת עשרים ואני הייתי בשושן הבירה: ויבא תנני אחר
מאחי הוא ואנשים מיהודה ואשאלם על היהודים הפליטה אשר נשאר מן השבי
ועל ירושלים: ויאמרו לי הנשואים אשר נשאר מן השבי שם במדינה ברעה
גדלה ובחרפה וחומת ירושלים מפרצת ושעריה נצתו באש: ויהי כשמעי את
הדברים האלה ישבתי ואככה ואתאבלה ימים ואהי צם ומתפלל לפני אלהי
השמים: ואמר אָנָּה יהוה אלהי השמים האל הגדול והנורא שמר הכרית ויהיחסד
לאהביו ולשמרי מצותיו: יִתְהַיָּא אוניִיךָ קִשְׁבַת ועיניך פתוחות לשמע אל תפלת
עבדך אשר אנכי מתפלל לפניך היום יומם ולילה על בני ישראל עבדיך ומתודה
על הטאות בני ישראל אשר טאנו לך ואני ובית אבי טאנו: יִתְבַּל יִתְבַּלנו
לך ולא שמרנו את המצות ואת החקים ואת המשפטים אשר צוית את משה
עבדך: וזכר נא את הדבר אשר צוית את משה עבדך לאמר
אתם -אם- תסעלו אני אפיץ אתכם בעמים: ושבתם אלי ושמרתם מצותי ועשיתם אתם אם יהיה
נרצחכם בקצה השמים ששם אקבצם והביאתים אל המקום אשר בחרתי לשכן את שמי שם:
וזהם עבדיך ועמך אשר פדית בכלחך הגדול ובירך החזקה: אָנָּה אדני יִתְהַיָּא
אוניִיךָ קִשְׁבַת אל תפלת עבדך ואל תפלת עבדיך החפצים ליראה את שמך
והצליחה נא לעבדך היום ותנהו לרחמים לפני האיש הזה ואני הייתי
משקה למלך:
- ויהי בחדש ניסן שנת עשרים לארתחשסתא המלך -ויין לפניו ואשא את
היין ואתנה למלך ולא הייתי רע לפניו: ויאמר לי המלך מדוע פניך רעים ואתה
אינך חולה אין זה כי אם רע לב ואירא הרכה מאד: ואמר למלך המלך לעולם
יחיה מדוע לא ירעו פני אשר העיר בית קברות אבתי תרבה ושעריה אָבְלו
באש: ויאמר לי המלך על מה זה אתה מבקש ואתפלל אל אלהי השמים: ואמר
למלך אם על המלך טוב ואם ייטב עבדך לפניך אשר תשלחני אל יהודה
אל עיר קברות אבתי ואבננה: ויאמר לי המלך והשָׁנָל -היִוִּשְׁבַת אצלו
עד מתי יהיה מהלכך ומתי תשוב וייטב לפני המלך וישלחני ואתנה לו זמן:
ואומר למלך אם על המלך טוב אגרות יהנו לי על פחווות עבר הנהר אשר
יעבירוני עד אשר אבוא אל יהודה: ואגרת אל אָסָף שמר הפרדס אשר למלך
אשר יתן לי עצים לקרות את שערי הבירה אשר לבית ולחומת העיר ולכות אשר
אבוא אליו ויתן לי המלך כיר אלהי הטובה עלי:
- ואבוא אל פחווות עבר הנהר ואתנה להם את אגרות המלך וישלח עמי
המלך שרי חיל ופָּרְשִׁים: וישמע סַבְּלֵם החרני וטוביה העבד העמני וירע להם
רעה גדלה אשר בא אדם לבקש טובה לבני ישראל:
- ואבוא אל ירושלים ואהי שם ימים שלשה: ואקום לילה אני ואנשים מעט
עמי ולא הגדתי לאדם מה אלהי נתן אל לבי לעשות לירושלם ובהמה אין עמי
כי אם הבהמה אשר אני רכב בה: וָאֶצְאָה בשער הניא לילה ואל פני עין התנין
ואל שער האשפת ואהי שבר בחומת ירושלים אשר הים פְּרוּצִים ושעריה אָבְלו
באש: ואעבר אל שער העין ואל ברכת המלך ואין מקום לבהמה לעבר תחתיה:
ואהי עלה בנחל לילה ואהי שבר בחומה ואשוב ואבוא בשער הניא ואשוב:
והסנגנים לא ידעו אנה הלכתי ומה אני עשה וליהודים ולכהנים ולחרים ולסנגנים
וליתר עשה המלאכה עד כן לא הגדתי: ואומר אלהם אתם ראים הרעה אשר
אנחנו בה אשר ירושלים תרבה ושעריה נצתו באש לכו ונבנה את חומת ירושלים
ולא נהיה עוד תרפה: ואניד להם את יד אלהי אשר היא טובה עלי ואף דברי
המלך אשר אמר לי ויאמרו נקום ובנינו ויחזקו ידיהם לטובה: וישמע סַבְּלֵם

10 הוא חדש התשיעי בעשרים -להחדש וישבו כל העם ברחוב בית האלהים מרעידים
 11 על הדבר ומהנשמים: ויקם עזרא הכהן ויאמר אלהם אתם מעלתם ותשיבו נשים
 12 נכריות להוסיף על אשמת ישראל: ועתה תנו תודה ליהוה אלהי אבותיכם ועשו
 13 רצונו והבדלו מעמי הארץ ומן הנשים הנכריות: ויענו כל הקהל ויאמרו קול
 14 נדול כן כדבר-ך עלינו לעשות: אָכֵל העם רב והעת נשמים ואין כח לעמוד
 5 בחוץ והמלאכה לא ליום אחד ולא לשנים כי הרבינו לפשע בדבר הזה: יעמדו
 14 נא שרינו לכל הקהל וכל אשר בערינו ההשיב נשים נכריות יבא לעתים
 מִזְמִנים וְגַמְהֵם וְקִני עִיר וְעִיר וּשְׁפִטָהּ עַד לְהַשִּׁיב תְּרוֹן אֶף אֱלֹהֵינוּ מִמֶּנּוּ -
 לדבר הזה:

15 אך יונתן בן עִשָׂהָאֵל וְנַחֲוִיה בן תִּקְנָה עִמָּדוּ עַל זֹאת וּמִשְׁלֵם וּשְׁבָתִי הֲלֹו
 16 עֹזְרִים: * * * * * ויעשו כן בני הגולה ויִכְבְּדוּ -לו עזרא הכהן אנשים
 ראשי האבות לבית אבתם וקלם בשמות וישבו ביום אחד לחדש העשירי
 17 לדר-וש הרבר: ויכלו בכל -האנשים ההשיבו נשים נכריות עד יום אחד לחדש
 18 הראשון: וימצא

מבני הכהנים

15 אשר השיבו נשים נכריות
 מבני ישוע בן יוצק ואחיו מעִשִׂיה ואליעזר ויריב וגדליה:
 19 ויתנו ידם להוציא נשיהם ואִשְׁמָם־ אֵיל צֶאֱן עַל אֲשַׁמְתָם:
 ומבני אָמֶר חֲנָנִי וּבְרִיה:
 21 ומבני חָרֶם מַעֲשִׂיה ואליה ושמעיה ויחיאל וְגִזִּיה:
 22 ומבני פֶּשְׁחֹור אֱלִוְעִינִי מַעֲשִׂיה יִשְׁמַעְאֵל נְתַאֵל יוֹנָד ואלעשה:
 23 ומן הלויים
 יוֹנָד וּשְׁמַעִי וְקַלְיָה פתחיה יהודה ואליעזר:
 24 ומן המשררים

אלישיב וזכור

25 ומן השערים
 שלם ושלם ואורי:

ומישראל

מבני פרעש רַמְיָה וְגִזִּיה ומלכיה ומִיָּן ואלעזר ומִי־כִיָה וכניה:
 30 ומבני עֵילִם מַתְנִיה וְכִרְיָה ויחיאל ועבדי ויִרְמֹות ואליה:
 31 ומבני זְהוּא אֱלִוְעִינִי אֱלִישִׁיב מַתְנִיה ויִרְמֹות וְנָדָד וְעִזִּיזָא:
 32 ומבני יִבְקִי יְהוּחַנָּן חֲנַנְיָה וְבִי עֲתָלִי:
 33 ומבני בְּנֵי מִשְׁלֵם מְלוֹךְ וְעֲדִיה יִשׁוּב וְעִשָׂהָאֵל וְיִרְמֹות:
 34 ומבני פָּחַת מֹואב עֲדָנָא וְקַלָּל בְּנִיה מַעֲשִׂיה מַתְנִיה בַּעֲלָאֵל וְבְנֵוֹ וּמְנַשָּׁה:
 35 וְיִמ־בְּנֵי חָרֶם אֱלִיעֶזֶר יִשִׂיה מַלְכִיָה שְׁמַעִיה שְׁמַעִין: בְּנִימָן מְלוֹךְ שְׁמֵרִיה:
 36 מבני חָשֶׁם מִתְנִי מַתְתָּה וְבָד אֱלִיפֶלֶט יִרְמִי מְנַשָּׁה שְׁמַעִי:
 37-38 מבני בְּנֵי מַעֲדִי עֶמְרֶם וְיִוֵּאֵל: בְּנִיה בְּרִיה: מְרַמֹּות אֱלִישִׁיב:
 39-40 וְיִמ־בְּנֵי -בְּנֵי שְׁמַעִי: וְשְׁלֵמִיה וְנָתָן וְעֲדִיה: מְנַשָּׁה וּמַתְנִי:
 41 ומבני עֹזֹור -שְׁשִׁי שְׁרָי: עֹזְרָאֵל וְשְׁלֵמִיהוּ שְׁמֵרִיה: שְׁלוֹם אִמְרִיה יוֹסֵף:
 42 מבני נְכוּ יַעֲיָאֵל מַתְתִּיה וְבָד וְבִנְאֵי יִוֵּאֵל וְיִוֵּאֵל בְּנִיה:
 43 כל אלה נשאו נשים נכריות וישלחו מהם נשים - וְיִבְנִים:

- 3.24 אחריו החויק בְּנוּי בן תְּנַדֵּד מֵדָה שְׁנֵית מְבִית עֹרְיָה עַד הַמְּקֻצֵּעַ וְעַד הַפְּנָה:
 אחריו החויק פֶּלֶל בן אוּיִי מִנְּנַד הַמְּקֻצֵּעַ וְהַמְּנַדֵּל הַיּוֹצֵא מְבִית הַמֶּלֶךְ
 העליון אשר לחצר המִּטְרָה:^{כז}
- 26 אחריו החויק פְּדִיָה בן פֶּרְעֻשׁ עַד נִגְדֵי שַׁעַר הַמִּיָּם לְמוֹרָח וְהַמְּנַדֵּל הַיּוֹצֵא:^{כח}
 אחריו החויקו הַתְּקֵעִים מֵדָה שְׁנֵית מִנְּנַד הַמְּנַדֵּל הַגְּדוֹל הַיּוֹצֵא וְעַד חוֹמַת
 מעל שַׁעַר הַסּוּסִים הַחֻיּוֹק הַכְּהָנִים אִישׁ לִנְגַד בֵּיתוֹ:^{כט} [העפל:^ל
 אחריו החויק צְרוּק בן אֶמֶר נִגְדֵי בֵּיתוֹ
 ואחריו החויק שְׁמֻעִיָה בן שְׁבִיָה שְׁמַר שַׁעַר הַמּוֹרָח:^ל
 אחריו החויק חַנְיָה בן שְׁלֵמִיָה וְתַנּוּן בן צְלָףִי הַשְּׁשִׁי מֵדָה שְׁנֵית-^ל
 אחריו החויק מִשְׁלֵם בן בְּרָכְיָה נִגְדֵי נִשְׁכָּתוֹ:^{לו} [ועד עלית הפְּנָה:
 אחריו החויק מַלְכִיָה בן הַצְּרַפְיִי עַד בֵּית הַנְּתִינִים וְהַלְכָלִים נִגְדֵי שַׁעַר הַמְּפַקֵּד
 ובין עלית הפְּנָה לְשַׁעַר הַצֵּאָן הַחֻיּוֹקוֹ הַצְּרַפִּים וְהַלְכָלִים:^{לז}
- 33 ויהי כאשר שמע סַנְבַלֵּט כי אִנְחֵנוּ בּוֹנִים אֶת הַחוֹמָה וְיָחַר לּוֹ וַיִּכְעַס הַרְבֵּה
 15 וַיִּלְעַג עַל הַיְּהוּדִים: וַיֹּאמֶר לִפְנֵי אֲחִיו הַזֶּה-הוּא חֵיל שְׁמֵרוֹן כִּי-יִהְיֹודִים הֵא-לֵה
 יבְנוּ אֶת עִיר-הָעִיר הַיּוֹבְחָה הַזֶּה-כֹּל עַל-מִקְוָמָם-יִתְּחוּ אֶת הָאֲבָנִים
 מֵעֲרֻמּוֹת הָעֶפֶר וְהֵמָּה שְׂרֻפּוֹת: וְטוֹבִיָה הַעֲמָנִי אֲצִלוֹ וַיֹּאמֶר נָם אֲשֶׁר הֵם בּוֹנִים לֵה
 וּבָחִים וְאֲכִלִים עַל מְקוֹמָם-אִם יַעֲלֶה שׁוֹעַל וּפְרִץ חוֹמַת אֲבִינֵיהֶם:^{לה}
- 36 שָׁמַע אֱלֹהֵינוּ כִּי הֵינּוּ לְ-בוֹזָה וְהָשֵׁב חֲרַפְתָּם אֶל רֵאשִׁים וְתַנֵּם לְבָזָה בְּאַרְץ
 20 שְׁבִיָה: וְאֵל תִּכַּס עַל עֲוֹנָם וְחַמָּאתָם מִלְּפָנֶיךָ אֵל תִּמְחָה כִּי הִכְעִיסוּ לִנְגַד הַבּוֹנִים:^{לו}
 וְנִבְנָה אֶת הַחוֹמָה וְתִקְשֶׁר כָּל הַחוֹמָה עַד חִצְיָה וְיִהְיֶה לָב לַעֵם לַעֲשׂוֹת:^{לז}
- 4,8 ויהי כאשר שמע סַנְבַלֵּט וְטוֹבִיָה וְהָעֲרָבִים וְהָעֲמָנִים - כִּי עֲלָתָה הַזֶּה-אֲרוּכָה לַחֲמוֹת
 2 יְרוּשָׁלַם כִּי הִתְּלוּ הַבְּרָצִים לְהַסְתֵּם וְיָחַר לָהֶם מְאֹד: וַיִּקְשְׁרוּ כָלֵם יָחַד לְבוֹא
 3 לְהִלָּחֵם בִּירוּשָׁלַם וְלַעֲשׂוֹת לֵה-תוֹעָה: וְנִתְּפַלֵּל אֶל הַזֶּה-אֱלֹהֵינוּ וְנַעֲמִיד מִשְׁמֵר
 4 עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְלַיְלָה מִפְּנֵיהֶם: וַיֹּאמֶר יְהוּדָה כִּשְׁל כַח הַסֶּפֶל וְהָעֶפֶר הַרְבֵּה וְאִנְחֵנוּ
 25 לֹא נוֹכַל לְבַנּוֹת בְּחוֹמָה: וַיֹּאמְרוּ צְרִינוּ לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָרְאוּ עַד אֲשֶׁר נִבּוֹא אֶל
 הַתּוֹכֵם וְהַרְנֵנוּם וְהִשְׁבַּחְנוּם אֶת הַמֶּלֶאכָה: וְיִהְיֶה כֹּאשֶׁר כֹּאֵו הַיְּהוּדִים הַיּוֹשִׁבִים אֲצִלָם
 6 וַיֹּאמְרוּ לָנוּ עֶשֶׂר פְּעָמִים-עַל-כֵּן מִכָּל הַמְּקוֹמֹת אֲשֶׁר תִּשׁוּבוּ עֲלֵינוּ: וְ-עַמְד-וְ-
 7 מַחֲתָנוֹת לְמָקוֹם מֵאַחֲרֵי לַחוֹמָה בִּיצַח-חַיִּים וְאֶעֱמִיד אֶת הָעַם לְמִשְׁפַּחַת עַם
 30 חֲרַבְתִּיהֶם קָמְחִיהֶם וְקִשְׁתֵּיהֶם: וְאִשְׁבִּיעֶם וְאֹמַר אֶל הַחֲרִים וְאֵל הַסִּנְנִים וְאֵל
 יִתֵּר הָעַם אֶל תִּירְאוּ מִפְּנֵיהֶם אֶת אֲדֹנָי-אֱלֹהֵינוּ-הַגְּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְזָכְרוּ וְהִלָּחֲמוּ
 9 עַל אֲחֵיכֶם בְּנִיכֶם וּבְנֵיכֶם נְשִׁיכֶם וּבְתִיכֶם: וְיִהְיֶה כֹּאשֶׁר שָׁמְעוּ אוֹיְבֵינוּ כִּי נֹדַע
 לָנוּ וַיִּפֶּר הָאֱלֹהִים אֶת עֲצָתָם וְנִשְׁבַּח כָּלֵנוּ אֶל הַחוֹמָה אִישׁ אֶל מֵלֶאכְתּוֹ:^ל
- וְיִהְיֶה מִן הַיּוֹם הַזֶּה חֲצִי נַעֲרֵי עֲשִׂים בְּמִלְאכָה וְחֲצִים מִחֻיּוֹקִים הַרְמָחִים
 35 וְ-הַמְּנִיגִים וְהַקְּשָׁתוֹת וְהַשְּׂרִינִים וְהַשְּׂרִים אַחֲרַי כָּל בֵּית יְהוּדָה הַבּוֹנִים בְּחוֹמָה:^{לא}
 12 וְהַנְּשָׂאִים בְּסָבֵל עֲמָשִׁים בְּאַחַת יָדוֹ עֲשֵׂה בְּמִלְאכָה וְאַחַת מִחֻקַּת הַשְּׁלַח: וְהַבּוֹנִים
 13 אִישׁ חֲרָבוֹ אֲסוּרִים עַל מַתְּנוֹ וּבּוֹנִים וְהַתּוֹקַע בְּשׁוֹפָר אֲצִלִּי: וְאֹמַר אֶל הַחֲרִים וְאֵל
 הַכְּנָנִים וְאֵל יִתֵּר הָעַם הַמִּלְאכָה הַרְבֵּה וְרַחֲבָה וְאִנְחֵנוּ נִפְרָדִים עַל הַחוֹמָה רְחוּקִים
 14 אִישׁ מֵאַחֲיוֹ: בְּמָקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל הַשׁוֹפָר שְׁמָה תִּקְבְּצוּ אֵלֵינוּ-וְ-אֱלֹהֵינוּ
 40 יִלָּחֵם לָנוּ: וְאִנְחֵנוּ עֲשִׂים בְּמִלְאכָה וְחֲצִים מִחֻיּוֹקִים בְּרַמְחִים מַעֲלוֹת הַשַּׁחַר עַד
 16 צֵאת הַכּוֹכָבִים: נָם בַּעַת הַהִיא אֲמַרְתִּי לָעַם אִישׁ וְנַעֲרֹו יֵלִינוּ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַם וְהָיוּ
 17 לָנוּ הַלַּיְלָה מִשְׁמֵר וְהַיּוֹם מִלְאכָה: וְאֵין אֲנִי וְאַחִי וְנַעֲרֵי וְאֲנָשִׁי הַמִּשְׁמֵר אֲשֶׁר

- 2 החלצו וטבית העבד העמוני ונשם הערבי וילענו לנו ויבזו עלינו ויאמרו מה
 כ הדבר הזה אשר אתם עשים העל המלך אתם מרדים: ואשיב אתם דבר ואומר
 להם אלהי השמים הוא יצליח לנו ואנחנו עבדיו נקום ובנינו ולכם אין חלק
 וצדקה וזרון בירושלם:
- 3.א ויקם אלישיב הכהן הגדול ואחיו הכהנים ויבנו את שער הצאן המה קדשוהו 5
 ויעמידו דלתתיו ועד מגדל המאה קדשוהו עד מגדל חננאל:
 2 ועל ידו בנו אנשי ירחו
 ועל ידו בנה זבור בן אמרי: [ובריחיו:
 3 ואת שער הדגים בנו בני הסנאה המה קרוהו ויעמידו דלתתיו מנעוליו
 4 ועל ידם החזיק מרמות בן אוריה בן הקוץ
 10 ועל ידם החזיק משלם בן כרמיה בן משינבאל
 ועל ידם החזיק צדוק בן בענא:
 ה ועל ידם החזיקו התקועים ואדיריהם לא הביאו צנרם בעבדת אדניהם:
 6 ואת שער הישנה החזיקו יודע בן פסח ומשלם בן בסודיה המה קרוהו
 ויעמידו דלתתיו ומנעוליו ובריחיו: 15
 7 ועל ידם החזיק מלמיה הנקעני וידון הפרלתי אנשי נבעון והמנפה לכסא
 8 על ידו החזיק גיאל בן ירחמי היצורפים [פחת עבר הנהר:
 ועל ידו החזיק חנניה בן * * * * הרקחים ויעזבו ירושלם עד החומה הרקבה:
 9 ועל ידם החזיק רפיה בן חור שר חצי פלך ירושלם:
 י ועל ידם החזיק ידיה בן חרומף -נגד ביתו
 20 ועל ידו החזיק חטוש בן משבגיה:
 [המנורים:
 11 מדה שנית החזיק מלכיה בן חרם וחשוב בן פחת מואב ויעד- מגדל
 12 ועל ידו החזיק שלום בן הלוחש שר חצי פלך ירושלם הוא ובנותיו:
- 13 את שער הנאי החזיק חנון וישבי ונח המה בנוהו ויעמידו דלתתיו מנעוליו
 25 ובריחיו ואלף אמה בחומה עד שער האי־שפות:
 14 ואת שער האשפות החזיק מלכיה בן רכב שר פלך בית הכרם הוא -בני-הו
 יויפללנו ויעמיד דלתתיו מנעוליו ובריחיו:
 ואת שער העין החזיק שלון בן כל תוה שר פלך המנפה הוא -בני-הו ויפללנו
 30 ויעמיד דלתתיו מנעוליו ובריחיו ואת חומת ברכת
 השלח לנן המלך ועד המעלות היוורות מעיר דויד:
- 16 אחריו החזיק נחמיה בן עזבוק שר חצי פלך בית צור עד נגר קברי דויד
 ועד הברכה העשויה ועד בית הנבלים:
 35 אחריו החזיקו הלויים רחום בן גני
 על ידו החזיק חשביה שר חצי פלך קעילה לפלכו:
 18 אחריו החזיקו אחיהם בני-וי בן חננד שר חצי פלך קעילה: [המקצע:
 19 ויהזק על ידו עזר בן ישוע שר המנפה מדה שנית מננד על-ית הנשק
 ב אחריו - החזיק ברוך בן זבי מדה שנית מן המקצע עד פתח בית אלישיב
 40 הכהן הגדול:
 21 אחריו החזיק מרמות בן אוריה בן הקוץ מדה שנית מפתח בית אלישיב
 22 ואחריו החזיקו הכהנים אנשי הכפר: [ועד תבלית בית אלישיב:
 23 אחריו החזיק בנימן וחשוב נגד ביתם
 אחריו החזיק עזריה בן מעשיה בן ענניה אצל ביתו:

6,11 באים להרנך - לילה באים להרנך: ואמרה האישה כמוני יברח ומי כמוני אשר
 12 יבא אל התיכיל וחי לא אבוא: ואבירה והנה לא אלהים שלחו כי הנבואה דבר
 13 עלי וטוביה וסנבלט שכרו - הו' - למען אירא ואעשה כן וחסאתי והיה להם
 14 לשם רע למען יקרפוני: זכרה אלהי לטוביה ולסנבלט כמעשיו אלה וגם
 5 לגועדיה הנביאה וליתר הנביאים אשר היו מראים אותי:
 16,10 ותשלם החומה בעשרים וחמשה לאלול לחמשים ושנים יום: ויהי כאשר
 שמעו כל אויבינו ויראו כל הגוים אשר סביבתנו ויפלו מאד בעיניהם וידעו כי
 מצאת אלהינו נעשתה המלאכה הזאת:
 17 גם בימים ההם מרכים חרי יהודה אנלתיהם הולכות על טוביה ואשר
 10 לטוביה באות אליהם: כי רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי חתן הוא לשכניה
 18 בן אָרַח ויהוחנן בנו לקח את בת משלם בן בָּרְכִיָה: גם טובתיו היו אמרים
 19 לפני ודברי היו מוציאים לו - אנרות שלח טוביה לִירָאֵנִי:

15 ויהי כאשר נבנתה החומה ואעמיד הדלתות ויפקרו השוערים: ואצוה את
 7,2,4 חַנְנִי אחי ואת חַנְנִיָּה שר הבירה על ירושלם כי הוא כאיש אמת וירא את
 האלהים מרבים: ואמר להם לא יפתחו שערי ירושלם עד חם השמש ועד הם
 3 עמדים יניפו הדלתות ו-אחוו והעמיד משמרות ישבי ירושלם איש במשמרו ואיש
 20 נגד ביתו: והעיר רחבת ידים ונדלה והעם מעט בתוכה ואין בתים בנוים: ויתן
 4,7 אלהי אל לבי ואקבצה את החרים ואת הסננים ואת העם להתיחש ואמצא ספר
 היחש העולים בראשונה ואמצא כתוב בו:

6 אלה בני המדינה העלים משבי הנולה אשר הנלה נבוכרנצר מלך בבל
 25 ילבבל וישובו לירושלם וליהודה איש לעירו: הבאים עם זרְבָבֶל ישוע נחמיה
 עוריה רעמיה נחמני מרדכי בָּלְשַׁן מספֶּרת בָּנָי יִרְחוּם בענה ראשיהם -
 מספר אנשי עם ישראל:
 8 בני פרעש אלפים מאה ושבעים ושנים:
 9 בני שפטיה שלש מאות שבעים ושנים:
 10 בני אָרַח שש מאות חמשים ושנים:
 30 בני פַּחַת מואב לבני ישוע ויואב אלפים ושמונה מאות שמונה עשר:
 11 בני עילם אלף מאתיים חמשים וארבעה:
 12 בני יְהוָה שמונה מאות ארבעים וחמשה:
 13 בני זָבִי שבע מאות ושישים:
 14 בני יָכֹנָי שש מאות ארבעים ושמונה:
 35 בני בָּכָי שש מאות עשרים ושמונה:
 16 בני עֲזָנָד אלפים שלש מאות עשרים ושנים:
 17 בני אַדְנִיקָם שש מאות שישים ושבעה:
 18 בני בָּנָי אלפים שישים ושבעה:
 19 בני עֲדִין שש מאות חמשים וחמשה:
 40 בני אֶמֶר לחוקיה תשעים ושמונה
 21

---*--

- 4 אחרי אין אנחנו פשטים בנדינו -ואיש אשר שלחו על המים- איש ו-שלחו אל המים:
- 5,2 א ותהי צעקת העם ונשיהם גדולה אל אחיהם היהודים: ויש אשר אמרים
3 בנינו ובנותינו אנחנו יע-רבים ונקחה דנן ונאכלה ונחיה: ויש אשר אמרים שדתינו
4 וכרמינו ובתינו אנחנו ערבים ונקחה דנן ברעב: ויש אשר אמרים לוינו כסף
5 למדת המלך - : ועתה כבשר אחינו בשרנו כבניהם בנינו והנה אנחנו כבשים
ה את בנינו ואת בנותינו, לעבדים ויש מבנותינו נכבשות ואין לאל ידנו ושדתינו
וברמינו ל-חרים:
- 7,6 ויהר לי מאד כאשר שמעתי את ועקתם ואת הדברים האלה: וימלך לבי
עלי ואריבה את החרים ואת הסנגים ואמרה להם משא איש באחי אתם
10 נש-ים ואתן עליהם קהלה גדולה: ואמרה להם אנחנו קנינו את אחינו היהודים
8 הגמכרים לנוים כדי בנו וגם אתם תמכרו את אחיכם ונמכרו לנו ויהירשו ולא
9 מצאו דבר: ו-אמר לא טוב הדבר אשר :אתם עשים הלוא ביראת אלהינו הלכו
י מחרפת הנוים אויבינו: וגם אני אחי ונערי נשים בהם כסף ודנן נעובה נא את
11 המשא הזה: השיבו נא להם כהיום שדתיהם כרמייהם ויתיהם ובתייהם ומישאת
15 הכסף והדנן התירוש והיצהר אשר אתם נשים בהם: ויאמרו נשיב ומהם לא
נבקש כן נעשה כאשר אתה אומר ואקרא את הבהנים ואשביעם לעשות כדבר
13 הוה: גם תצני נערתי ואמרה ככה ינער האלזים את כל האיש אשר לא יקים
את הדבר הזה מביתו ומיניעו וככה יהיה נעור ורק ויאמרו כל הקהל אמן
20 ויהללו את יהוה ויעש העם כדבר הזה:
- 14 גם מיום אשר צוה אותי להיות פת-ת-ם בארץ יהודה משנת עשר ג ועד
שנה שלשים ושמים לארתהשסקא המלך שנים שמים עשרה אני ואחי לחם
15 הפקה לא אכלתי: והפחות הראשונים אשר לפני הכבירו על העם ויקחו מהם
גלחם ויין ליום- אחד- כסף שקלים ארבעים גם נעריהם שלמו על העם ואני לא
25 עשיתי כן מפני יראת אלהים: וגם במלאכת החומה הזאת החוקתי ושרה לא
17 קנינו וכל נערי קבוצים שם על המלאכה: והיהודים והסנגים מאה וחמשים איש
18 והבאים אלינו מן הנוים אשר סביבתינו על שְלחתי: ואשר היה נעשה ליום אחד
שיר אחד צאן שש בדרות וצפרים נעשו לי ובין עשרת ימים . . . יין להרבה
19 ועם זה לחם הפחה לא בקשתי כי כבדה העבדה על העם הוה: זכרה לי
30 אלהי לטובה כל אשר עשיתי על העם הוה:
- 6,8 ויהי כאשר נשמע לפגְלֵט וטוביה ולגֶשם הערכי וליתר איבינו כי כנתי את
החומה ולא נותר בה פרץ גם עד העת ההיא דלתות לא העמתי בשערים:
2 וישלח סנבלט ונשם אלי לאמר לכה ונְעֵדָה יחדו בכפרים בכקעת אונו והמה
3 חשבים לעשות לי רעה: ואשלחה עליהם מלאכים לאמר מלאכה גדולה אני עשה
4 ולא אוכל לרדה למה תשבת המלאכה כאשר ארפֶה וירדתי אליכם: וישלחו אלי
5 כדבר הזה ארבע פעמים ואשיב אותם כדבר הוה: וישלח אלי סנבלט כדבר הוה
6 פעם המישית את נערו ואגרת פתוחה בידו: ו-י-גדוב בה בנוים נשמע ונְשָמו
אמר אתה והיהודים חשבים למרוד על כן אתה בונה החומה ואתה הוה לחם
7 למלך - : וגם נביאים העמדת לקרא עליך בירושלם לאמר מלך ביהודה ועתה
8 ישמע למלך כדברים האלה ועתה לכה ונְעֵצָה יהרו: ואשלחה אליו לאמר לא
9 נהיה כדברים האלה אשר אתה אומר כי מלכך אתה בודאם: כי גלם מְרֵאִים
אותנו לאמר ירפו ידיהם מן המלאכה ולא תעשה
ועתה חזק את ידי: ואני באתי בית שמעיה בן דליה בן מהֶיֶסְבָּאל והוא
עצור ויאמר נְעֵד אל בית האלהים אל תוך ההיכל ונסגרה דלתות ההיכל כי

7,3 בני ראיה ר בני רצין s בני נקורא t u < * * * > ;

51 בני גזם v בני גזא w בני פסת x y < * * * > ;

52 בני כסי z בני אסנה aa בני מעונים bb בני נפושסים cc ;

53 בני בקבוק dd בני חקופא ee בני חרתור ff < * * * > ;

54 בני בצלית hh בני מחירא ii בני חרשא kk ;

56 בני סיסרא mm בני תמח: nn בני נציה oo בני חמיפא pp ;

57 בני עברי שלמה

58 בני סמי a בני יהספרת b בני פרידא c בני יעלא d

59 בני דקקון e בני גהל: f בני שפמיה g בני חמיל h

10 בני פכרת הצקים i < * * * * * > k בני אמון: l

כ כל הנתינים ובני עברי שלמה שלש מאות תשעים ושנים:

61 ואלה העולים מתל מלת ו-תל חרשא כרוב אדון ואמר דאשיהם- ולא יכלו להגיד בית אבתם וורעם אם מישראל הם:

62 בני הליה a שש מאות ארבעים ושנים: b בני טוביה c בני נקורא

15 ופן הכהנים

63 בני תכיה בני הקזין בני ברזלי

64 אשר לקח מכנות ברזלי הנלעדי אשה < * * * > ויקרא על שמ-: אלה בקשו כתבם ב-מתחשים ולא נמצא וינאלו מן הכהנה: ויאמר התרשתא להם אשר סה לא יאכלו ימקדש הקדשים עד עמד הכהן לאורים ותמים:

66 ו-כל הקהל- מבני שתים עשרה שנה ומעלה מלכר עבדים ואמהות- ארבע רבוא אלפים שלש מאות וששים:

67 עבדיהם ואמהותיהם - שבעת אלפים שלש מאות שלשים ושבעה - משרדים ומשרדות מאתים וארבעים וחמשה: 25

68 סוסייהם שבע מאות שלשים וששה פרידיהם מאתים ארבעים וחמשה:

69 נמלייהם ארבע מאות שלשים וחמשה חמרייהם ששת אלפים שבע מאות ועשרים:

30 ומקצת ראשי האבות נתנו למלאכה התרשתא נתן לאוצר זהב דקמזנים e אלף פזוקות חמשים פתנות כהנים שלשים וחמש מאות * * * : ומראשי האבות נתנו לאוצר המלאכה זהב דקמזנים שתי רבות וכסף מנים אלפים ומאתים: ואשר נתנו שארית העם זהב דרכמנים שתי רבוא וכסף מנים אלפים וכתנות כהנים ששים ושבעה:

73 וישבו הכהנים והלויים [ומניהעם] בירושלם ובארציה- ו-וקמשררים יהשוערים 35 וכל ישראל בעריהם: □

8,א וינע החדש השביעי ובני ישראל בעריהם ו יאספו כל העם כאיש אחד אל הרחוב אשר לפני שער המים ויאמרו לעורא יהכהן: הספר להביא את ספר תורת משה אשר צוה יהוה את ישראל: ויביא עורא הכהן יהספרי את התורה לפני 2 הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמע ביום אחד לחדש השביעי: ויקרא בו 3

7

בני עזר ארבע מאות שלשים ושנים
בני הנניה מאה ואחד:

22

בני חָשֶׁם שלש מאות עשרים ושמנה:

23

בני בְּצִי שלש מאות עשרים וארבעה:

5

בני תָּרְף מאה שנים עשר

24

בני יורה מאה ושנים עשר:

33

בני נבוי חמשים ושנים:

בני נבו אֶתְר חמשים ושנים:

34

בני מנביש מאה חמשים וששה:

10

בני עילם אֶתְר אלף מאתים חמשים וארבעה:

לה

בני תָּרֶם שלש מאות ועשרים:

38

בני סנאה שלשת אלפים תשע מאות ושלשים:

כה

אֲנִישֵׁי -ביתר- תשעים וחמשה:

15

אנשי בית לחם ונטפפה מאה שמנים ושמנה:

26

אנשי ענתות מאה עשרים ושמנה:

27

אנשי בית עֲזֻמָּת ארבעים ושנים:

28

אנשי קרית יערים כפירה ובארות שבע מאות ארבעים ושלשה:

ל

< * * * * * >

20

אנשי הרמה ונבע שש מאות עשרים ואחד:

31

אנשי מְכֶמֶס מאה ועשרים ושנים:

32

אנשי ביתאל והעי מאה עשרים ושלשה:

36

אֲנִישֵׁי יָרְהוּ שלש מאות ארבעים וחמשה:

37

אֲנִישֵׁי לָד הדיד ואנו שבע מאות ועשרים ואחד:

25

אנשי קעילה ועוקה ששים ושבעה:

39

הכהנים

בני ידעיה ולבית ישועי תשע מאות שבעים ושלשה:

ט

בני אֶמְר אלף חמשים ושנים:

41

בני פֶּשְׁחֹר אלף מאתים ארבעים ושבעה:

30

בני תָּרֶם אלף שבעה עשר:

42

הלויים

43

בני ישוע לקדמיאל יִלְיָבְצִי יוֹלְהוּדְיָיָה שבעים וארבעה:

44

המשררים

בני אסף מאה ארבעים ושמנה:

35

השערים

כה

א בני שלם ^a א ^d בני עקוב

ב בני אֶמְר ^c בני חמימא

ג בני סלמן ^f בני שכ׳

מאה שלשים ושמנה:

40

הנתינים

46

א בני צחא ^b בני חשפא ^c בני מְקַעוֹת: ^d בני קירם

47

ג בני סיעא ^f בני פדון: ^e בני לְכָנָה ^h בני חֲנָבָא

48

ז בני עקוב ^k * * * * * ^l בני חנבי ^m בני סלמ׳:

ח בני הָקָן ⁿ < * * * * * ^o בני נדל ^p בני נחר: ^q

49

- 9 הברית לתת את ארץ הכנעני הקתי האמרי והפריז והיכושי והגרגשי לתת לורעו
 ותקם את דבריך כי צדיק אתה: וברא את עני אבותינו במצרים ואת ועקתם
 שמעת על ים סוף: ותתן אותם ומפתים בפרעה ובכל עבדיו ובכל עם ארצו כי
 ידעת כי הוידו עליהם ותעש לך שם כהיום הזה: והים בקעת לפניהם ויעברו
 11 בתוך הים ביבשה ואת רדפיהם השלכת במצולת כמו אבן במים עזים: ובצמוד
 12 עָנָן הנחתם יומם ובצמוד אש לילה להאיר להם את הדרך אשר ילכו בה: ועל
 13 הר סיני ירדת ודַבַּר עמהם משמים ותתן להם משפטים ישרים ותורות אַמַת
 14 חֲקִים ומצות טובים: ואת שֶׁבֶת קדשך הודעת להם ומצוות וחקים ותורה צוית
 להם ביד משה עבדך: ולחם משמים נתת להם לרעבם ומים מסלע הוצאת
 10 להם לצמאם ותאמר להם לבוא לרשת את הארץ אשר נשאת את ידך
 לתת להם:
 והם ואבותינו הוידו ויקשו את עֲרַפֶּם ולא שמעו אל מצותיך: וימאנו לשמע
 17-16 ולא זכרו נפלאותיך אשר עשית עמהם ויקשו את עֲרַפֶּם ויתנו ראש לשוב לעבדְתֶם
 במצרים ואתה אלוה סליחות הנון ורחום ארך אפיים רוב חסד ולא עזבתם: אף
 18 כי עשו להם עֵגֶל מִפֶּסֶח ויאמרו זה אלהיך אשר העֵלְךָ ממצרים ויעשו נֶאֱצוֹת
 15 גדולות: ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר את עמוֹד הָעָנָן לא סר מעליהם
 19 ביומם להנחלתם בהדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם - את הדרך אשר
 ילכו בה: ורוחך הטובה נתת להשבילם וּמַנְהֵךְ לא מנעת מפייהם ומים נתתה להם
 21 לצמאם: וארבעים שנה כלכלתם במדבר לא חסרו שְׁלֵמֹתיהם לא בלו ורנליהם
 20 לא בצקו: ותתן להם ממלכות ועממים ומחלקם לִפְאֹה לִפְאֹה ויירשו את ארץ
 22 סיחון - מלך הַשְּׁבוֹן ואת ארץ עוג מלך הַקְּשֵׁן: ובניהם הרבית כלכבי השמים
 23 ותביאם אל הארץ אשר אמרת לאבותיהם לבוא לרשת: וּפְכַנְעַת לפניהם את ישבי
 24 הארץ הכנענים ותתנם בידם ואת מלכיהם ואת עממי הארץ לעשות בהם כרצונם:
 וילכדו ערים בצורת ואדמה שָׁמְנָה ויירשו בתים מלאים כל טוב ברות תצובים
 25 כרמים וזיתים ועין מאכל לרב ויאכלו וישבעו וישמינו ויתעדנו בטובך הגדול:
 וימרו וימרדו בך וישלכו את תורתך אחרי גֵּם ואת נביאיך הרנו אשר העירו
 26 בם להשיבם אליך ויעשו נֶאֱצוֹת גדולות: ותתנם ביד צריהם ויצרו להם ובעת
 27 צרתם יצעקו אליך ואתה משמיך - תשמע ויבִּרְחַמְיֶךָ הרבים תתן להם מושיעים
 ויושיעום מיד צריהם: וכנזות להם ישוּבוּ לעשות רע לפניך וּתְעוּבָם ביד איביהם
 30 ויורדו בהם וישוּבוּ ויועקדו ואתה משמיך - תשמע ותצילם ברחמיך רבות עתים:
 29 וּתְעַדְּ בָהֶם להשיבם אל תורתך והמה הוידו ולא שמעו למצותיך ובמשפטֶיךָ
 חטאו - אשר יעשה אדם וחייה בהם ויתנו כתף סָרְתָּ וְעָרַפֶּם הקשו ולא שמעו:
 ותמשך עליהם שנים רבות וּתְעַדְּ בָם ברוחך ביד נביאיך ולא האוינו ותתנם ביד
 31 עמי הארצות: ואתה - ברחמיך הרבים לא עשיתם כָּלָה ולא עזבתם כי אל חנון
 35 ורחום אתה:
 ועתה יהוה - אלהינו האל הגדול הנכור והנורא שומר הברית והחסד אל
 32 ימעט לפניך את כל התְּלָאָה אשר מִצְאָתָנוּ למלכינו ויִלְשְׁרִינוּ ולכהנינו ולנביאינו
 33 ולאבותינו ולכל עַמְּךָ מימי מלכי אשור עד היום הזה: ואתה צדיק על כל הבא
 34 עלינו כי אַמַת עשית ואגתנו הרשענו: ואת מלכינו ויִלְשְׁרִינוּ ויִכְהַנְיִנוּ ואבותינו
 40 לא עשו תורתך ולא הקשיבו אל מצותיך ולְעַדְוֹתֶיךָ אשר העידת בהם: והם
 במלכותם ובטובך הרב אשר נתת להם ובארץ הרִקְבָה והשְׁמֵנָה אשר נתתה
 36 לפניהם לא עבדוך ולא שבו ממעלליהם הרעים: הגה אנתנו היום עבדים והארץ

- 8 לפני הרחוב אשר לפני שער המים מן האור עד מחצית היום נגד האנשים והנשים והמבינים ואוני כל העם אל ספר התורה:
- 4 ויעמד עזרא הכהן- הספר על מגדל עץ אשר עשו לקבר ויעמד אצלו מתקיה ושמע ועניה ועוריה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פריה ומישאל ומלכיה וחשם וחשכדנה וזכריה ו-משלם: ויפתח עזרא הספר לעיני כל העם כי הוא- מעל כל העם ו-הי' כפתחו עמדו כל העם: ויברך עזרא את יהוה האלהים הגדול ויענו כל העם אמן אמן במעל ידיהם ויקדו וישתחו ליהוה אפים ארצה: וישוע וקני ושרביה ימין עקוב שגמי הודיה מעשיה קליטא עוריה וינבד קנן פלאה- הלויים מבינים את העם לתורה והעם על עמדם: ויקראו בספר- תורת האלהים מפרש ושום שכל ויבינו במקרא:
- 9 ויאמר- התקשטא ועזרא הכהן הספר והלויים המבינים את העם לכל העם היום הזה- קדש הוא ליהוה אלהיכם אל תאכלו ואל תכבו כי בוכים כל העם כשמעם את דברי התורה: ויאמר- להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתיקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חרות יהוה היא מעונם: והלויים מקשים לכל העם לאמר הסו כי היום קדש ואל תעצבו: וילכו כל העם לאכל ולשתות ולשלח מנות ולעשות שמחה גדולה כי הבינו בדברים אשר הודיעו להם:
- 13 וביום השני נאספו ראשי האבות לכל העם ו-הכהנים והלויים אל עזרא הספר -להשביל אל דברי התורה: וימצאו כתוב בתורה אשר צוה יהוה ביד משה אשר ישבו בני ישראל בספות קחג בחדש השביעי: ואשר ישמעיו ויעבירו קול בכל עריהם ובירושלם לאמר
- צאו ההר והביאו עלי וית ועלי עין שפן ועלי היס ועלי המרים ועלי עין עבות לעשת קבת
- 16 ככתוב: ויצאו העם ויביאו ויעשו להם קבות איש על גנו ובחצלותיהם ובהצרות
- 17 בית האלהים וברחוב שער המים וברחוב שער אפרים: ויעשו כל הקהל השבים מן השבי קבות וישבו בספות כי לא עשו מימי ישוע בן נון כן בני ישראל עד היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד: ויקרא בספר תורת האלהים יום ביום מן היום הראשון עד היום האחרון ויעשו תג שבעת ימים וביום השמיני עצרת כמשפט:
- 30
- 9.א וביום עשרים וארבעה להדש הזה נאספו בני ישראל בצום ובשקים ואדמה עליהם: ויבדלו זרע ישראל מכל בני נכר ויעמדו ויתודו על חטאתיהם ועונות אבותיהם: ויקומו על עמדם ויקראו בספר תורת יהוה אלהיהם רבעית היום ורבעית מתנודים ומשתחיים ליהוה אלהיהם: ויקם על מעלה הלויים ישוע וקני קדמיאל שבגיה וקני שרביה ובני כנני ויועקו בקול גדול אל יהוה אלהיהם: ויאמרו הלויים ישוע וקדמיאל בני השבגיה שרביה הודיה שבגיה ופתחיה קומו ברכו את יהוה אלהינו- מן העולם עד העולם ויברכו שם כבוד- ה-מרומם על כל ברכה ותהלה:
- 6 ויאמר עזרא- אתה הוא יהוה לבדך אף עשית את השמים ו-שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כלם וצבא השמים לך משתחיים: אתה הוא יהוה האלהים אשר בחרת באברהם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם: ומצאת את לבבו נאמן לפניך וזרות עמו

- II,3 ואלה ראשי המדינה אשר ישבו בירושלם ובערי יהודה וישבו איש באחזתו
 בעריהם ישראל הבהנים והלויים והנתינים ובני עבדי שלמה:
 4 ובירושלם ישבו מבני יהודה ומבני בנימן
 מבני יהודה
 5 עתיה בן עזיה בן זכריה בן אמריה בן שפטיה בן מהללאל מבני פריץ: כל בני
 פריץ הישבים בירושלם ארבע מאות ששים ושמנה אנשי חיל: ומעשיה בן ברוך בן ה
 כל חוזה בן חזיה בן עדיה בן יודיב בן זכריה בן הישלני: * * * * *
 ומנבני זרה יעואל * * * * * ואחיהם שש מאות והשעים:
 7 ואלה בני בנימן
 10 סלא בן משלם בן יועד בן פדיה בן קוליה בן מעשיה בן איתאל בן
 ישעיה * * * * * ואחיו נברי יחל¹² תשע מאות עשרים ושמנה:
 8 ויואל בן זכרי פקיד עליהם ויהודה בן הסנואה על העיר משנה:
 9 מן הכהנים
 11 ידעיה ויודיב ויכין: וישריה בן חלקיה בן משלם בן צדוק בן מריות בן אחיטוב
 15 נגד בית האלהים: ואחיהם עשה המלאכה לבית שמנה מאות עשרים ושנים
 ועדיה בן ירחם בן פלליה בן אפיצי בן זכריה בן פישפור בן מלכיה: ואחיו
 ראשים לאבות מאתים ארבעים ושנים ועמסי בן עזראל בן אחזי בן משלמות
 14 בן אפר: ואחיו נברי חיל מאה עשרים ושמנה
 ופקיד עליהם וזביאל בן הגדולים:
 16 ומן הלויים
 20 שמעיה בן השוב בן עזריקם בן חשביה מן בני מררי: וישבתי ויוזבד על המלאכה
 החיצנה לבית האלהים מראשי הלויים: ומתניה בן מיכא בן זכרי בן אסף ראש
 התהלה יהודה לתפלה ובקפקיה משנה מאחזי ועבדא בן שמוע בן גלל בן
 18 ידיתון: כל הלויים בעיר הקדש מאתים שמנים וארבעה:
 19 והשוערים
 25 ישלום ועקוב ויטלמן ואחיהם השמרים בשערים מאה שבעים ושנים
 ישלום הראשי:
 21 והנתינים
 ישבים בעפל וציחא וקשפא על הנתינים:
 22 ופקיד הלויים בירושלם
 30 עזי בן קני בן חשביה בן מתניה בן מיכא מבני אסף המשררים לנגד מלאכת
 בית האלהים: כי מצות המלך עליהם ואמנה על המשררים דבר יום ביומו:
 23 ופתקיה בן משיןקאל מבני זרה בן יהודה ליד המלך לכל דבר לעם:
 24 ושאר ישראל והכהנים והלויים בכל ערי יהודה איש בנחלתו: ואל כבה
 35 החצרים בשדתם
 מבני יהודה ישבו בקרית הארבע ובנתיה ובדיבן ובנתיה וביקנצאל
 וחצריה: ובשוע ובמלדה ובבית פלט: ובחצר שועל ובבאר שבע ובנתיה: ובצקלנ²⁸⁻²⁶
 ובמכנה ובנתיה: ובעין רמון ובצרעה ובירמות: ונת עקלם וחצריהם לכיש⁵⁻²⁹
 ושדתיה עוקה ובנתיה ויחנו מבאר שבע עד ניא הנם:
 33-34 ובני בנימן יבגבע מכמש ועיה וביתאל ובנתיה: ענתות לב ענניה: חצור³³⁻³⁴
 36-34 רמה גתים: חדיד צבעים נבלם: לר ואונו יוני התרשים: ומן הלויים מחלקות
 יהודה לבנימין:

9 אשר נתתה לאבותינו לאבל את פְּרִיָה ואת מוֹבָה הנה אנהנו עבדים עליה: 37
 ותבואתה מרָבָה למלכים אשר נתתה עלינו כחטאותינו ועל נִיחַתְנו מַשְׁלִים
 וּבִבְהֶמְתְנו כרצונם ובצרה גדלה אנתנו: * * * * *
 10,א ובכל זאת אנהנו לרתים אָמְנָה וכתבים ועל החתום שרינו לוינו כהנינו:
 ועל החתומים 2
 5 נחמיה² בן הכליה וצדקיה: שְׁרִיָה עוֹרִיָה ירמיה: פֶּשְׁחֹר אמריה מלכיה: חמוש
 8-6 שִׁבְנִיָה מלוך: חרם מרמות עבְדִיָה: דניאל נָתָן ברוך: מִשְׁלֵם אביה מִמֶּנּוּ:
 9 מעוֹיָה קִלְנִי שְׁמַעִיָה אלה הכהנים:
 והלויים 1
 11 יֵשׁוּעַ בן אוֹנִיָה בְנוֹי מִבְּנֵי תִנְדָר קרמיאל: ואהיהם שִׁכְנִיָה יהודיה קליטא 10
 14-12 פְּלִאִיָה חנן: מיכא רחוב חשְבִיָה: ופּוֹר שְׁרָבִיָה שִׁבְנִיָה: הודיה בְּנֵי בְּנֵינוּ:
 ראשי העם 10
 18-16 פרעש פחת מואב עילם ותוא בְּנֵי: יִבְנִי עֹנָד בְּנֵי: יאדניהו בְּנֵי עדין: אמר
 21-19 חזקיה עזר: הודיה השם בְּנֵי: חרף ענתות יִבְנִיָה: מִנְפִיעֵשׁ מִשְׁלֵם חזיר:
 22-23 מִשִׁינְבָאל צדוק יהוע: פִּלְטִיָה יחנן עניה: הושע חנְנִיָה חשוב: הלוחש פְּלַחַה שובק: 15
 25-26 רְהוּם חשִׁבְנָה מעִשִׂיָה: ואחיה קִנְיָן יִעֲנֹן: מלוך חרם בענה:
 29 וּשְׂאָר הָעָם הַכַּהֲנִים וְ-הַלְוִיִּם וְ-הַשּׁוֹעֲרִים וְ-הַמְּשֻׁרְרִים וְ-הַנְּתִינִים וְכָל הַנְּבֻרָל
 מעמי הארצות אל תורת האלהים נשׂיהם בניהם ובנתיהם כל יודע וְ-מִכִּין:
 ל מהזיקים על אחיהם אדיריהם ובאים בָּאֵלָה וּבִשְׂבוּעָה ללכת בתורת האלהים אשר
 נתנה ביד משה עבד האלהים ולשמור ולעשות את כל מצות יהוה ארנינו 20
 31 וּמִשְׁפָּטָיו וחקיו: ואשר לא נתן בנתינו לעמי הארץ ואת בנתיהם לא נקח לבנינו:
 32 ועמי הארץ המביאים את המִקְדָּה וְכָל שִׁבְר ביום השבת למכור לא נקח מהם
 בשבת וביום קדש ונמש את השנה השביעית וּמִשָּׂאָה כָּל יָד:
 33 והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שליטת השקל בשנה לעבדת בית אלהינו:
 34 ללחם המערכת ומנהת התמיד ולעולת התמיד השבתות החדשים למועדים 25
 ולקדשים ולהִשָּׂאוֹת לכפר על ישראל וְכָל מִלְּאֲכַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ:
 לה והגורלות הפלנו על קרבן העצים הכהנים וְ-הַלְוִיִּם והעם להביא לבית
 אלהינו לבית אבותינו לעתים מִזְּמַנִּים שָׁנָה בְּשָׁנָה לְכַעַר עַל מוֹבַת יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
 ככתוב בתורה:
 36 ולהביא את בְּפוֹרֵי אֲדָמָתְנוּ וּבְפוֹרֵי כָּל פְּרִי כָּל עֵץ שָׁנָה בְּשָׁנָה לְבֵית יְהוָה | 30
 37 ואת בכרות בנינו וּבְהֶמְתְנוּ ככתוב בתורה: ואת בכורי בקרינו וּצְאֲנָנוּ לְהַבִּיא
 לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְכַהֲנִים הַמְּשֻׁרְתִים בְּבֵית אֱלֹהֵינוּ:
 38 ואת ראשית עריסותינו ותרוטתינו ופרי כל עין תירוש ויצהר נביא לכהנים
 אל לשכות בית אלהינו ומעשר אדמתנו ללויים והם הלויים המעשרים בכל ערי
 עבדתנו: והיה הכהן בן אהרן עם הלויים בְּעֵשֶׂר הַלְוִיִּם והלויים יעלו את מִעְשֶׂר 35
 מ המעשר לבית אלהינו אל הלשכות לבית האוצר: כי אל הלשכות יביאו בני
 ישראל ובני הלוי את תרוטת הדגן התירוש והיצהר ושם כלי המקדש והכהנים
 הַמְּשֻׁרְתִים והשוערים והמשרים ולא נעזב את בית אלהינו:

II,א * * * * * 40 וישבו שרי העם בירושלם ושְׂאָר הָעָם הפילו גורלות להביא
 2 אחד מן העשרה לשבת בירושלם עיר הקדש ותשע היות בערים: ויִכְרְבוּ הָעָם
 לְכָל הָאֲנָשִׁים הַמִּתְנַדְּבִים לְשַׁבַּת בִּירוּשָׁלַם: * * * * *

ומנרל המאה ועד שער הצאן: ותעמרנה שתי התולת בבית האלהים ואני 12,5
 וחצי הסננים עמי * * * : והכהנים אלִיקים מעשיה מנְיִין מִיָּה אלוֹיֵינִי 41
 זכריה הנְיָה בחצרות: ומעשיה ושמעיה ואלעזר וצני ויהוחנן ומלכיה ועולם 42
 ועזר וישמעו המשררים ויורקיה הפקיד: ויבחו ביום ההוא ובחים גדולים 43
 וישמחו כי האלהים שמהם שמחה גדולה וגם הנשים והילדים שמחו והשמע 5
 שמחת ירושלם פרחוק: ויפקדו ביום ההוא אנשים על הנשכות לאוצרות 44
 לתרומות לראשית ולמעשרות לכנוס בהם לשדי הערים מנאות התורה לכהנים
 וללויים כי שמחת יהודה על הכהנים ועל הלויים העמדים: וישמרו משמרת 45
 אלהיהם ומשמרת הטְהָרה והמשררים והשערים כמִצוֹת דוֹד ושלמה בנו: כי 46
 בימי הוֹד אסף מקדם ראש המשררים ושיר תהלה והודות לאלהים: וכל ישראל 10
 בימי זֶרְבָבֶל ובימי נחמיה נתנים מִצוֹת המשררים והשערים דבר יום ביומו
 ומקדשים ללויים והלויים מקדשים לבני אהרן:

ביום ההוא נקרא בספר תורת-משה באוני העם ונמצא כתוב בו אשר לא 13,4
 יבוא עמני ומואבי בקהל האלהים עד עולם: כי לא קדמו את בני ישראל בלחם 15
 ובמים וישבר עליו את כלעם לקללו ויהפך אלהינו הקללה לבְרָכה: ויהי כשמעם 3
 את התורה ויבדילו כל ערב מישראל:
 ולפני מזה אלִישִׁיב הכהן נתון בלשכת בית אלהינו קרוב לטוביה: ויעש 4
 לו לשכה גדולה ושם היו לפניו נתנים את המנחה ו-הלכונה והפלים ומעשר הדגן
 התירוש והיצהר מִצוֹת הלויים והמשררים והשוערים ותרומת הכהנים: ובכל זה 20
 לא הייתי בירושלם כי בשנת שלשים ושפים לארתחשסתא מלך בבל באתי אל
 המלך ולקץ ימים נשאלתי מן המלך: ואבוא לירושלם ואבינה ברעה אשר עשה 7
 אלִישִׁיב לטוביה לעשות לו נשכה בחצר-בית האלהים: וירע לי מאד ואשליכה 8
 את כל כלי בית טוביה החוץ מן הלשכה: ואמרה ויטהרו הלשכה-ואשיבה שם 9
 כלי בית האלהים את המנחה והלכנה: 25
 ואדעה כי מִצוֹת הלויים לא נתנה ויברחו איש לשרהו הלויים והמשררים י
 עשי המלאכה: ואריבה את הסננים ואמרה מדוע נָעוּב בית האלהים ואקבצם 11
 ואעמדם על עמרם: וכל יהודה הביאו מעשר הדגן והתירוש והיצהר לאוצרות: 12
 וא-צִיָּה על אוצרות שְׁלֵמִיה הכהן וצדוק הסופר ופְּזִיָּה מן הלויים ועל ידם תָּנַן בן 13
 זָבֹר בן מתנִיָּה כי נאמנים נחשבו ועליהם לחלק לאחיהם: 30
 זכרה לי אלהי על זאת ואל תָּמָח חסְרִי אשר עשיתי בבית אלהי 14
 ובמשמריו:
 בימים ההמה ראיתי ביהודה דרכים נְתוּת בשבת ומביאים הערמות ועמסים 15
 על החמרים ואף יין ענבים ותֶאֱנִים וכל משא ומביאים ירושלם ביום השבת
 ואעיד ביום מִקְרָם ציד: והצרים ישבו בה מביאים דג וכל ימכרו ומוכרים בשבת 35
 לבני יהודה ובירושלם: ואריבה את חרי יהודה ואמרה להם מה הדבר הרע
 הזה אשר אתם עשים ומחללים את יום השבת: הלוא כה עשו אבותיכם ויבא 17
 אלהינו-עליהם ו-עלינו את כל הרעה הזאת ועל העיר הזאת ואתם מוסיפים חרון
 על ישראל לחלל את השבת: ויהי כאשר צללו שערי ירושלם לפני השבת - 18
 ויסגרו הדלתות ואמרה אשר לא יפתחום עד אחר השבת ומנערי העמדותי על 40
 השערים-אשר-לא יבוא משא ביום השבת: וילינו הרכלים ומכרי כל מִמְכָר כ
 מחוץ לירושלם פעם ושָׁתִים: ואעירה בהם ואמרה אליהם מדוע אתם לנים נגד 21

12,א ואלה הכהנים והלויים אשר עלו עם זרובבל בן שאלתיאל וישוע

7-2 א שריה א אמריה 2 א שכניה 4 א עדו ה מנימן 6 א שמעיה 7 א סלו

ב ירמיה ב מלוך ב חרם ב נגתון ב מעיניה ב ויורוב ב עמזק

ג עזרא: ג חטוש: ג מרמח: ג אביה: ג בלנה: ג ידעיה: ג תלקיה

5 אלה ראשי הכהנים ואחיהם בימי ישוע: [ד' ע"ג] והלויים 8

ישוע בנו קדמיאל שרביה יהודה מתניה

9 על יהדות הוא ואחיו: א ועניי-ם- אחיהם לנגדם למשמרות:

ו ישוע הוליד את יויקים ויוקים הוליד את אלישיב ואלישיב י את יודע:

10 ויודע הוליד את יוחנן ויוחנן הוליד את ידוע:

12 ובימי יויקים היו יה-כהנים ראשי האבות

13 א לשריה מריה ב ירמיה חנניה: ג לעזרא משלם

14 ד לאמריה יהוחנן: ה למלוך- יונתן ו: זש-כ-ניה יוסף:

16 ט' לחרים עדנא י למר-מת תלקי: י לעדי-וא זכריה

15 י לנגתון משלם: כ לאביה זכרי ל מנימן * * * * *

18 מ' למ-ע-יניה פלטי: נ' לכלנה שמוע ו' לשמעיה יהונתן:

19 ב. וליורוב מתני: ק' לידעיה עזי: ר' לסל-ו קלי

21 ג' לעמזק עבדי: ד' לחלקיה חשביה ו' לעיניה נתנאל:

22 הלויים בימי אלישיב יודע ויוחנן וידוע כתובים ראשי יה-אבות והכהנים עדי

23 מלכות דרוש הפרסי: בני לוי ראשי האבות כתובים על ספר דברי הימים ועד

24 ימי יוחנן בן אלישיב:

24 וראשי הלויים

כה חשביה שרביה וישוע י-בני- קדמיאל ואחיהם לנגדם להלל להודות במצות דוד

25 איש האלהים משמר לעמח משמר ו מתניה ובקפקיה עבדיה: משלם טלמון עקוב

26 אלה בימי יויקים בן ישוע בן יוצדק ובימי נחמיה הפחה ועזרא הכהן

הכופר:

27 ובחננת חומת ירושלם בקשו את הלויים מכל מקומתם להביאם לירושלם

28 לעשת הנכה ב-שמחה ובתודות ובשיר מצלתיים נבלים ובכנרות: ויאספו בני

29 לוי- המשררים מן הכנר ו-סביבות ירושלם ומן חצרי נטפתי: ומבית הנגל

ל ומשדות גבע ועומות כי חצרים בנו להם המשררים סביבות ירושלם: ויטהרו

31 הכהנים והלויים ויטהרו את העם ואת השערים ואת החומה: ואעלה את שרי

יהודה מעל לחומה ואעמידה שתי תורת גדולת יה-אחת הלכת לימין מעל לחומה

33-32 לשער האשפת: וילך אחריהם הושעיה וחצי שרי יהודה: [ומבני הכהנים] -עזריה

34 עזרא ומשלם: יהודה ובנימן ושמעיה וירמיה ו בהצרות: זכריה בן יונתן בן שמעיה

36 בן מתניה בן מיקיה בן זכריה בן אסף: ואחיו שמעיה ועזראל ופלטי ופלטי קעי

נתנאל ויהודה חנני בכלי שיר דוד איש האלהים ועזרא הסופר לפניהם:

37 מעל לבית דוד ועד שער העין ונגדם עלו על מעלות עיר דוד במעלה לחומה

38 אחריה והצי שרי העם מעל להחומה * * * * * מעל למגדל התנורים ועד החומה

39 הרקבה: ומעל לשער אפרים ועל שער הישנה ועל שער הדנים ומגדל חננאל

—*— Critical Notes on Ezra-Nehemiah —*—

- 1 (1) For אִל מִצִּי read מִצִּי, which is attested by 2 Chr. 36, 22 and by both ḠL διὰ στόματος and 1 Esdr. 2, 1 ἐν στόματι.
- (2) אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל is added, following 1 Esdr. 2, 3. The context (*cf.* v. 3) seems to require this addition.
- (3) 1 Esdr. 2, 3 ḠL + ὁς προθυμείται τοῦ πορευθῆναι = לָקַח, or הִמְתַּנְּחַב לָקַח; *cf.* Hagg. 2, 3; Is. 43, 22. 5
- The words הוּא הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם give *prima facie* the impression of a gloss. This is corroborated by the fact that they change their place in ḠL, here and 1 Esdr. 2, 3. 10
- (4) Instead of רָבֹוֹשׁ read רָבֹוֹשׁ; 1 Esdr. 2, 4 (6) ἐν δόσει μεθ' ἵππων καὶ κτηνῶν. For רָבֹוֹשׁ, *cf.* Mi. 1, 13; 1 K. 5, 8; Esth. 8, 10. 14. [See, however, DELITZSCH's *Neuer Commentar über die Genesis*, 1887, p. 251, n. 1.]
- (5) The ל in לָבַל is the ל *emphaticum*; *cf.* HAUPT, *A new Hebrew particle in the Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, p. 107^b. See also the 15 note on ψ 89, 19; Dr. I. M. CASANOWICZ's paper in the *Proc. of the Am. Or. Soc.*, April 1895, and GESSEN-KAUTZSCH²⁶, § 143, c. — P. H.]
- (6) אִל בְּכֵלֵי-בָבֶל; but the *vessels* do not appear till v. 7ff. According to 1 Esdr. 2, 6 (8) ἐβοήθησαν (ἐβοήθησαν) ἐν πάσιν, ἐν ἀργυρίῳ κτλ., we should read בְּכֵלֵי-בָבֶל or, perhaps better, בְּכֵלֵי-בָבֶל. 20
- Instead of בְּכֵלֵי-בָבֶל read, as in v. 4, בְּכֵלֵי-בָבֶל, following 1 Esdr. 2, 6 (8) καὶ ἐν ἵπποις.
- The close of v. 6 reads in 1 Esdr. 2, 6 (8) ḠV καὶ εὐχαῖς ὡς πλείσταις πολλῶν ἂν ὁ νοῦς ἠγέρθη; ḠL καὶ εὐχαῖς πλείσταις ἂν ἠγέρθη ὁ νοῦς εὐθὺς. The mention of the freewill-offerings (εὐχαῖ, נְדָבֹוֹת) is certainly to be expected after v. 4. אִל עַל-כֵּלֵי-הַתְּנָחָב לְבָרַךְ, accordingly, should probably be replaced by וְנְדָבֹוֹת 25 לְרַב לְכֵלֵי-הַתְּנָחָב.
- (7) For the first הוּצִיא 1 Esdr. 2, 7 (9) has ἐξήνεγκε, as in v. 8; for the second הוּצִיא, on the other hand, μετήνεγκε ḠL, or μετήγαγεν ḠV = הִסִּיר.
- (8) The name of the prince here mentioned varies remarkably in the tradition (Ezr. 1, 8. 11 = 1 Esdr. 2, 11. 14; Ezr. 5, 14. 16 = 1 Esdr. 6, 17. 19). Of the Greek 30 authorities only ḠA agrees with אִל: Σασαβασσαρ(ος) = שַׁשְׁבָּצַר. If we compare the principal forms given by the Greek Versions, we get the impression of a continuous shortening or mutilation of this proper name: Σασαβαλασσόρης, Σασαβασσαρ (Σαναβασσαρ, Σαναμασσαρ, Σαμανασσαρ, Σαβανασσαρ), Σαβασόρης. We have further Ἀβάσσορος, Josephus, *Antiq.* xi, 1, 3. *Cf.* also the name of the 35 descendant of David in 1 Chr. 3, 18 שָׁנְאָצַר = Σανεσαρ, Σανασαρ. IMBERT (*Le temple reconstruit par Zorobabel*, reprinted from the *Muséon*, 1888-89) and

13,22 החומה אם תשנו יד אשלח בכם מן העת ההיא לא באו בשבת: ואמרה ללויים
אשר יהיו מטהרים ובאים שמרים השערים לקדש את יום השבת
גם זאת זכרה לי אלהי והוספה עלי כרב חסדך:

23 גם בימים ההם ראיתי את היהודים השיבו נשים אשדודיות עמוניות

24 מואביות: ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם 5

כה ועם: ואריב עמם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם ואשקעם באלהים אם

26 תתנו בנתיכם לבניהם ואם תשאו מבנתיהם לבניכם ולכם: הלוא על אלה חטא

שלמה מלך ישראל ובנוים הרבים לא היה מלך כמהו ואהוב לאלהיו היה

ויתנהו אלהים -ל-מלך על כל ישראל גם אותו החטאו הנשים הנכריות:

27 ולכם הנשמע לעשת את כל הרעה הגדולה הזאת למעל באלהינו להשיב נשים 10

נכריות:

28 ומכני יודיע בן אלישוב הכהן הגדול חתן לסנבלט החלני ואברחמו מעלי:

ל.29 זכרה להם אלהי על נאלי הכהנה וברית הכהנים- והלויים: וטהרתים מכל נקר

31 ואעמידה משמרות לכהנים וללויים איש -כ-מלאכתו: ולקרנן העצים בעתים

15 מןמנות ולבכורים זכרה לי אלהי לטובה:

- 2 (2) For **א** שְׁרָיָה read שְׁרָיָה, with Neh. 7,7 and 1 Esdr. 5,8 (**Θ**^V Ζαράϊου, **Θ**^A Ζαρέου).
 For **ה**^A רַעְיָה, Neh. 7,7 has רַעְיָה. This form of the name is supported by 1 Esdr. 5,8, **Θ**^V Ρησαιου, **Θ**^L Δευιου.
 After this name נַחֲמָנִי should be supplied on authority of Neh. 7,7; 1 Esdr. 5,8, and **Θ**^L in our passage. 5
- For **ה**^A תְּחַפְּרָה read תְּחַפְּרָה, following Neh. 7,7 and 1 Esdr. 5,8.
 At the close of the list of names, רַאשֵׁיהֶם should be added, following 1 Esdr. 5,8 τῶν προηγουμένων αὐτῶν.
- (3ff.) [For the names in the following list as well as in Ezra 8; 10; Neh. 3; 7; 10, cf. ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 141ff., where the non-priestly families are given in alphabetical order. — P. H.] 10
- (5) The numbers are manifestly corrupt, as the sequence — hundreds, units, tens — is contrary to the order used elsewhere. We should, therefore, emend at least **ה**^A שְׁשִׁים וְשָׁנָיִם, following Neh. 7,10 and 1 Esdr. 5,10. For the rest, the numbers traditionally given in **א** have been left unaltered, although they differ both from 15 those given in Neh. 7 and also from those in 1 Esdr. 5, though not so greatly from the latter. Only in the total number of the returning exiles is there agreement; cf. v. 64. If we attempt to add up the data, we find that their total, taken individually, falls considerably short of the traditional total. It makes no difference in this respect whether we reckon according to Ezr. 2, or Neh. 7, or 20 1 Esdr. 5. This would seem to indicate: (a) that in the course of written transmission of the list a number of the individual data have been lost; (b) that the numbers of the individual data which still remain in the list are not textually certain. These conclusions are abundantly confirmed by a comparison of all 25 authorities for the text. A few names can be conjecturally restored, as will appear in the remarks subjoined. But no attempt has been made to correct the traditional numbers. [ED. MEYER, *op. cit.*, p. 136 thinks that the numbers were originally expressed in (Phœnician) figures; hence the corruption and confusion. — P. H.]
- (6) For **א** יוֹאָב read יוֹאָב, following Neh. 7,11 and 1 Esdr. 5,11. 30
- (10) For **ב** נְנִי Neh. 7,15 has בְּנֵי נְנִי; see on Neh. 7,15.
- (16) The names of two clans seem to have been omitted after this verse; for in 1 Esdr. 5,15f. we have the following additional data: οἱ τοὶ Ἀζάρου τετρακόσιοι τετρακόντα δύο· οἱ τοὶ Ἀννείας ἑκατὸν εἰς. The first clause would read in Hebrew: **בְּנֵי עִיר אַרְבַּע מֵאוֹת שְׁלֹשִׁים וְשָׁנָיִם**. For the pronunciation עִיר, cf. Neh. 10,18; Ez. 11,1; 35 contrast Neh. 3,19. The proper name of the second clause cannot be transcribed into Hebrew with certainty. According to the variant Ἀννίας in **Θ**^A הַנְּנִיָּה may be conjectured, cf. Neh. 10,24; we should then have: **בְּנֵי הַנְּנִיָּה מֵאוֹת וְאַחַד**.
- The clan which follows in 1 Esdr. 5,16, οἱ τοὶ Ἀροῦ, may correspond either to the **בְּנֵי הַשָּׂם** in v. 19, or to the **בְּנֵי הָרָם** in v. 32. As the οἱ τοὶ Χορβε 1 Esdr. 5,12, when 40 compared with v. 25 Χαρπη = **הָרָם** (Ezr. 2,39), certainly recall the **בְּנֵי הָרָם** of Ezr. 2,32, the οἱ τοὶ Ἀροῦ would seem to correspond to the **בְּנֵי הַשָּׂם**.
- (18) In place of **בְּנֵי יִרְיָה** Neh. 7,24 has **בְּנֵי תְרִיָּה** with the same number (112). 1 Esdr. 5,16 reads Ἀρσειφουρειθ, in **Θ**^A Ἀρσιφουρρειθ; according to FRITZSCHE, Ἀρσιφουρρειθ. This extraordinary form, it would seem, should be separated into the two 45 elements Ἀρσιφ = Ἀρση = **הָרָה**, and Ουρρειθ or Ουρρηθ = Ουρη = **יִרְיָה**. Probably both names stood originally in juxtaposition in the list. Is perhaps the name **הַתְּרִיָּה**, Neh. 10,19, concealed in **יִרְיָה**? The correctness of the numbers is doubtful.
- (29) VV. 29 32 and 35 are inserted after v. 19; for the list was originally so arranged, 50 as is still recognizable today, that, first, groups of families, or clans, were enumerated; then, groups of dwellers in various districts. The clans were introduced by **בְּנֵי**, the districts by **אֲנָשֵׁי**. This formal distinction has been still better preserved in Neh. 7 and 1 Esdr. 5 than here; cf. Neh. 7,26ff.; 1 Esdr. 5,17ff.

I E. RENAN *Histoire du peuple d'Israel*, iii, 519ff.) have offered the conjecture that Sheshbazzar and Shenazar were one and the same person; rightly, perhaps, according to the Chronicler's conception.

The following observations may serve to explain the peculiar name; I owe them to Professor H. ZIMMERN, of Leipzig.

"The second and third elements of the name ששבצר almost certainly correspond to a Babylonian *abal-u-ur* = protect the son (*abal*, Babyl. pronunciation for *apal*, as in Babylonian Merodachbaladan as against Assyrian Tiglathpileser &c.); cf. especially the Greek form Σασβαλασσάρης, in which the *l* is still preserved, while it has disappeared from ששבצר, just as the *r* has in בלשאצר (= Bab. 10 *Bel-šar-u-ur*). The *s* in ששבצר is dropped in the same way as in נבוכדנצר along side of נבוכדנאצר. The name is, therefore, exactly analogous to *Nibû-apal-u-ur* (Nebo protect the son) which became Ναβοπολασσαρ.

As to the divine name, which must certainly be assumed as the first element, we might hesitate between *Samas* and *Sin*. The transliteration שש in Hebrew 15 is in favor of *Samas*. For ששבצר = *Samas-abal-u-ur*, see VAN HOONACKER in the *Academy* of Jan. 30 '92, p. 114; cf. CHEVNI *ibid.* (Feb. 6 '92), p. 138; J. D. PRINCE, *Mene Mene Tekel Upharsin*, Baltimore, 1893, p. 118. — P. II. The *m* of *Samas*, *v* in the later pronunciation cf. *Kislimu* = כסלמו = *araly-šamma* &c.) may have vanished as in Σασσδουχίνος = *Samas-šum-ukin*, and in 20 Σαως (= *Samas*) in Hesychius. True, we should expect שוש rather than שש.

On the other hand, the Greek forms Σαναβασσαρ, Σαναμασσαρ (Σαμανασσαρ) seem to point to the name of the Moon-god *Sin* as constituting the first element of the name. But against this assumption militates the fact that in the names which certainly contain that of the god *Sin*, סנהריב and סנבלט *s*, 25 instances, and not ש. Consequently we should expect in the Hebrew rendering of the name of this Assyro-Babylonian god a ס for the Assyrian *s*. ששבצר seems to be exceptional in this respect. However, it is still debatable whether שש really contains here the divine name *Sin* (JENSEN, *ZA*, vii, 177 would find it in ששנאב also).

It should be added further that the Greek forms, such as Σαναμασσαρ, Σαμα- 30 νασσαρ, are, perhaps, influenced by Σαλμανασσαρ (= שלמנאצר); the *v*, accordingly, may have crept in thence, while it would be hard to explain whence the second ש in ששבצר could be derived, if *Sin* and not *Samas* were the basis.

[According to ED. MEYER, *Die Entstehung des Judenthums*, Halle, 1896, p. 77, n. 1, VAN HOONACKER's explanation, which has also been adopted by WELLI- 35 HAUSEN, (ששבצר = שמשבלאצר *Samas-bal-u-ur* 'O Sun-god, protect the son'), is not impossible, but the Greek form clearly points to *Sin* (*Sin-bal-u-ur*, 'O Moon-god, protect the son; cf. *l. c.* 72.77, and the name ששבצר 1 Chr. 3, 18, which is a shortened form of ששנבצר. It might be well to add that the references to ED. MEYER's new book were inserted after the Notes were in type. — P. II. 40

(10) In the place where the context requires a number, א has the unintelligible word ספנים, which is certainly due to an error. 1 Esdr. 2, 10 (12) reads in place of it διαχιλίοι = אלפים. It is hard to say whether this number may really have stood in the text, as the numbers in vv. 9-11 of א in general vary from those in 1 Esdr. 2, 9ff. (12 ff.). Instead of 30 in v. 9, 1 Esdr. 6V has 1000; the total is in א 45 4479, in 1 Esdr. 6V 5469, while in 6L v 11 it is missing altogether.

(11) For א כליל בל read בל-הכלים, following 6 and 1 Esdr. 2, 11 (13).

Instead of א הקלות הנהייה 1 Esdr. 2. 11 (14) has αὐα τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας. From this we may conjecture as the original text, העלים ספשיב.

50

2 (1) The spelling of the last syllable in the name נבוכדנצר is remarkable for the fact that it renders the Assyrian pronunciation (*Nabû-kudurri-u-ur*), and approximates to the Greek form of the name Ναβουχοδονοσορ. So, too, in Jer. 49, 28.

- the last name in Neh. 7, 59 בני זמנ; בני זמנ is here to be altered in accordance with this.
- (59) In 1 Esdr. 5, 36 Θ^V . . . ἀπὸ Θερμελεθ καὶ Θελερσας· ἡγοούμενος αὐτῶν Χαρααθалан καὶ Αλλαρ, Θ^L . . . ἀπὸ Θερμελεγ καὶ Θαλαα καὶ Ρησα καὶ Χερουβιδαν καὶ Εμμηρ ἡγοούμενοι αὐτῶν. Αλλαρ = ΑΛΛΑΡ = ΑΜΑΡ = זמא. In Χαρααθалан (Χερουβιδαν) is concealed זמא ברוב. Hence for אל אפרת לה we should read להי אפרת ; for אל זמא read זמא , and add הקשר .
- (61) For בני הכהנים read הנשי , following Neh. 7, 63 and 1 Esdr. 5, 38. 1 Esdr. 5, 38 Θ^V has, before the names, the words of ἐμποιοῦμενοι ἱερωσύνης καὶ οὐχ εὐρέθησαν, Θ^L οἱ μεταποιοῦμενοι ἱερωσύνης καὶ οὐχ εὐρέθησαν. It probably means: *They who had taken possession of the priesthood, and were not found (in the list)*.
- 1 Esdr. 5, 38 seems still to have read the woman's name: Αὐγίαν Θ^V , Αὐγείαν Θ^L .
- For זמא , at the end, read זמא , following 1 Esdr.
- (62) For אל אפרת לה read הקשר לה : 1 Esdr. 5, 39 ἐν τῷ καταλοχισμῷ (καταλοχισμῷ). For אל זמא read זמא , following 1 Esdr. 5, 39 and Neh. 7, 64.
- (63) For אל אפרת לה , 1 Esdr. 5, 40 has τῶν ἁγίων = הקשר . The difference is of some importance. According to אל the persons referred to have no right to partake of the most holy offerings, *i. e.*, they do not receive the full rights of priesthood (Lev. 6, 10f. 21f.; 7, 6f.; 22, 1 16). According to 1 Esdr. 5, 40, on the other hand, they are given no right at all to the sacred dues which fell to the priests. The latter agrees perfectly with Ezr. 2, 62; but the former seems to be a mitigation of the decision given in v. 62. Moreover, it is doubtful whether, at the time of composition of these lists, the distinction between holy and most holy things had been established; cf. WELLHAUSEN, *Composition des Hexateuchs*, pp. 160f. For these reasons the reading הקשר seems preferable.
- In the last clause it is better to read, with Neh. 7, 64, לה instead of לה .
- (64.65) 1 Esdr. 5, 41f. has apparently preserved the text in a form that comes nearest to the original: ⁴¹ οἱ δὲ πάντες ἦσαν (ἀπὸ) Ἰσραὴλ ἀπὸ (δω)δεκαετοῦς καὶ ἐπ' ἄνω χωρὶς παιδῶν καὶ γυναικῶν μυριάδες τέσσαρες διαχίλιοι τριακόσιοι ἐξήκοντα. ⁴² Καὶ παῖδες αὐτῶν καὶ παιδίσκαι ἐπτὰ χιλιάδες καὶ τριακόσιοι τριάκοντα ἐπτὰ, ψάλται καὶ ψάλτραι διακόσιοι τεσσαράκοντα πέντε. The variant לה and זמא appears to underlie the beginning of v. 64. הקשר should be struck out. Read, further, הקשר . In v. 65 we should strike out לה , זמא and לה , and add, at the end, הקשר .
- (67) For אל אפרת read הקשר , following Θ and 1 Esdr. 5, 42 Θ^L ὄνοι αὐτῶν; the change is also required by the parallel expressions. For vv. 66f. in general, see note on Neh. 7, 66f.
- (69) אל אפרת is connected by Θ^L and 1 Esdr. 5, 43f. with the preceding clause v. 68, 40 manifestly in accord with the sense. Ezr. 2, 68f. is worked over by the Chronicler. He has omitted Neh. 7, 70, expanded v. 71 by the addition of זמא up to הקשר , and resumed the text of Neh. 7, 71 with הקשר . Neh. 7, 72^a has here dropped out, apparently by oversight, the eye of the transcriber glancing from the end of v. 71 to the end of 72^a (זמא).
- The surprisingly large number of drachmas, 61,000, is not known to 1 Esdr. 5, 44, but only 1000 (min. = זמא). This statement of אל is therefore subject to manifold suspicion. See also on Neh. 7, 71. As to drachmas and darics, see ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 195ff. [cf. *ibid.* 69, n. 3]. Drachmas are intended here.
- (70) The double הקשר of אל is meaningless; nor can one see what is intended by הקשר at the beginning beside זמא at the end. Hence the text of 1 Esdr. 5, 46 Θ^L commends itself: καὶ κατωκλόθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ Λευῖται καὶ οἱ ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῇ χύρῃ, οἱ τε Ἱεροψάλται καὶ οἱ πυλωροὶ καὶ πᾶς

- 2 (ol $\acute{\epsilon}\alpha$ = אנשי); still, it must have fallen early into disorder, as clans and districts are now confused together. The transposition effected in the text is intended to make it approximate again to the original order.
- The בני גבי would seem to be a clan; cf. בני נובי and בני נחמיה Neh. 10,20, and the expression גבו אהרן, which, at the same time, shows that originally the list contained two clans of this name. For this reason Neh. 7,33 is supplied after Ezr. 2,29.
- (30) Cf. Neh. 10,21 מנפיקש (1 Esdr. 5,21 Νειφεϊς).
- (35) The בני כננאה according to 1 Chr. 9,7 Neh. 11,9), Neh. 3,3, are a clan; cf. Mishnah, *Taan.* 4,5, where כננאה is mentioned as a clan of Benjamin. Contrast ED. MAYER, *op. cit.*, pp. 150; 154; 156, n. 1; 185. P. II 10
- (20) With v. 20 begins the list of districts, introduced by אנשי ol $\acute{\epsilon}\alpha$ in 1 Esdr. 5, 17 ff.; see on v. 29. Hence read in vv. 20.21.24.25.26.33.34 אנשי for בני, following in part Neh. 7 and 1 Esdr. 5, in part conjecture.
- Read בית תר (or בית תר, following 1 Esdr. 5, 17 (υιοι) Βαιτηρους, i. e. Jos. 15, 59 ΒΑΙΘΗΡΟΙ, 1 Chr. 6, 59 ΒΑΙΘΗΡΟΙ, the often-mentioned *Bether* of the revolt of 15 Barkocheba under Hadrian. All בני נבון is unintelligible; בני נבון Neh. 7,20 is not appropriate among the localities following; nor anywhere before v. 25.
- (24) For בני עמנת read בני עמנת, following Neh. 7,28 and 1 Esdr. 5, 18 (ol $\acute{\epsilon}\alpha$ Βαιτασμων had בני עמנת).
- (25) For בני קרית ערים read קרית ערים, following Neh. 7,29.
- 26 After בני קרית and בני קרית there follow in 1 Esdr. 5,20 ol Χαδιύσαι και Αουιδιοι 20 τετρακόσιοι εικοσι δύο. It is uncertain what localities are meant. SMEND, *Die Listen der Bücher Esra und Nehemia* Basel, 1881, p. 16, compares with Χαδιύσαι the locality הדישא Jos. 15,37 = Αδασα 1 Macc. 7,40. According to SCHLATTER, *Zur Topographie und Geschichte Palastina's*, 1893, p. vi, 'Αουιδιοι corresponds, without violence to sound or sense, to המדיעים. But the locality Modin which he intends is called מדיעים in the Talmud.
- (34) For בני קרית ערים read קרית ערים, following Neh. 7,29.
- (36) For v. 36, 1 Esdr. 5,24 gives ol υιοι Ιεδδου του υιου Ιησου εις τους υιους Σαμβαεις = בני יהוד בן יהושע בן יושב אלהים. CANABEIC = ΕΛΙΑCΕΙB; cf. the Greek names in 1 Chr. 24,12. בני יהודה appears to be correct, but the continuation in 1 Esdr. 5,24 can hardly be a pure invention.
- (40) בני יהושע לקרמיאל בני להודקה, but cf. Neh. 7,43 בני להודקה, and 1 Esdr. 5,26 υιοι Ιησου εις Κοδοηλου και Βαννου και Σουδιου, and read בני יהושע לקרמיאל בני להודקה 35
- (42) The first בני should be struck out, following Neh. 7,45 and 1 Esdr. 5,28.
- (45) 1 Esdr. 5,30f. has a number of names more than Ezr. 2 and Neh. 7, between vv. 45 and 52. Some appear to be doublets; others, however, genuine elements of the text. Unfortunately it is not possible to transcribe them with certainty 40 into Hebrew. In the following text taken from Θ^V the names presumably genuine are printed in capitals: υ. Ακουδ, υ. ΟΥΤΑ (עוקא? cf. Ezr. 8,14; 1 Chr. 9,4), υ. Κηταβ, υ. Ακκαβα, υ. Συβαει, υ. Αναν, υ. ΚΟΥΑ, υ. Κεδδουρ, υ. Ιαειρου, υ. Δαισαν, υ. Νοεβα, υ. ΧΑΣΕΒΑ (חזבא? cf. Gen. 38,5; Num. 25,15.18), υ. Καζηρα, υ. Όζειου, υ. Φινδε, υ. ΑΣΑΡΑ (הכרה? cf. 2 Chr. 34,22), υ. Βασθα, υ. Ασάνα, υ. Μavei, υ. 45 Ναφεισει, υ. Ακουφ, υ. Αχειβα, υ. Ασουρ, υ. ΦΑΡΑΚΕΜ.
- (46) The Q^{re} שלמי has been preferred, following Neh. 7,48 (Θ Σαλαμει).
- (50) For the בני, see on Neh. 7,52.
- (55) For בני פריזא read פריזא, following Neh. 7,57 and 1 Esdr. 5,33.
- (57) 1 Esdr. 5,34 furnishes eight additional names: υ. Σαρωθει, υ. Μεισαια, υ. Γας, 50 υ. Αδδου, υ. Σουβας, υ. Απερρα, υ. Βαρωδεις, υ. Σαφαγ. They indicate a gap in the list, but cannot be referred back with certainty to Hebrew names known to us. The last name in 1 Esdr. 5,34 υ. Αλλων = ΑΛΛΩΝ = ΑΜΩΝ corresponds to

- 3 For אִל וַיִּקְרְאוּ we should read according to all the Versions, וַיִּקְרְאוּ.
 1 Esdr. 5, 57 ὑμνοῦντες τῷ Κυρίῳ καὶ εὐλογοῦντες κατὰ Δ.; add, therefore, וַיִּקְרְאוּ.
- (11) 1 Esdr. 5, 59 reads ἐπὶ τῇ ἐγέρσει, where אִל exhibits עַל הַגָּדָה. Compare notes on vv. 8, 10. 5
- (12) At best the clause וְהַבְּנֵי וְהַבְּנֵי might be explained as an Aramaism, as VAN HOONACKER (*Zorobabel et le second temple*, 1892, p. 104) proposes. Cf. KAUTZSCH, *Grammatik des Biblisch-Aramäischen* (Leipzig, 1884) § 88. G confirms the text of אִל, but 1 Esdr. 5, 60 πρὸς τὴν τούτου οἰκοδομήν μετὰ κραυγῆς καὶ κλαυθμοῦ μεγάλου, does not seem to have read הַבְּנֵי. We should probably, 10 therefore, regard הַבְּנֵי as a gloss, and explain וְהַבְּנֵי as in Jud. 6, 14; Gen. 24, 8; Jos. 2, 14, 20. Cf. GENSENIUS-KAUTZSCH²⁶, § 126, y.
- For אִל קְרָאָהּ read קְרָאָהּ, following 1 Esdr. 5, 60.
- (13) For אִל קְרָאָהּ, G^v has only (ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ, while G^l and 1 Esdr. 5, 61 agree with אִל. But as the context is in favor of the reading of G^v, 15 קְרָאָהּ should be struck out.
- 4 (2) 1 Esdr. 5, 65 καὶ (τῷ) Ἰησοῦ = וְאַלְיִשָׁפָּז, shown to be correct by v. 3 of אִל.
 The Q^rtê לו is sufficiently attested by the Versions. Cf. E. NESTLE, *Marginalien und Materialien*, 1893, p. 26. 20
- אֶסְרָחָהּ is better written as one word, as in 2 Kings 19, 37; אִל here, according to the common authorities, divides it into two words. Cf. BÄR's edition, pp. 101 f. [The o in אֶסְרָחָהּ = *Asur-axa-iddin* (אַסְרָחָהּ*) must be explained in the same way as in סַרְרֻכֵּנִי = *Sarrukenu*, תּוֹרָה = *tertu*; see my note on 2 Chr. 33, 7. — P. II.]
- (3) According to 1 Esdr. 5, 67, יהוה should be inserted before אֶלֶהֵי. 25
 אִל הַמֶּלֶךְ is attested neither by G nor by 1 Esdr. 5, 68, and should, therefore, it would seem, be struck out.
- (4) 1 Esdr. 5, 69 τὰ δὲ ἔθνη τῆς γῆς = וְעַמֵּי הָאָרֶץ. אִל has the sing. עַם הָאָרֶץ, but the plural is meant, as appears from מַרְמִים &c. Read, therefore, 'וְהָיוּ עַמֵּי הָאָרֶץ'.
 The Q^rtê מִבְּהֵלִים should be preferred as in accordance with Hebrew usage 30 elsewhere.
- (6 8) ED. MEYER (*op. cit.*, pp. 16 ff.) calls attention to the fact that three actions are referred to, but only two letters as well as two addressees and two groups of addressers. He conjectures therefore that the original text of the document on which the statement of the Chronicler was based ran as follows. "In the reign of 35 *Nerxes, at the beginning of his reign, there wrote* ⁷ *Bšlm, Mitradat, Tâv'el, and the rest of their companions* ⁸ *an accusation against the inhabitants of Judah and Jerusalem. ⁹And in the days of Artaxerxes, there wrote* ⁸ *Rehûm &c. a letter against Jerusalem* ⁷ *to Artaxerxes, the king, as follows &c."*
- [This would be in Hebrew: 40
- 6 וּבְמַלְכוּת אַחַשְׁוֵרֶשׁ בְּתַחֲלַת מַלְכוּתוֹ כָּתְבוּ (בְּשֵׁלֶם מִתְרַת מִבְּאֵל וּשְׂאֵר בְּנוֹתֵי) שְׁפָנָה עַל 8.7 יִשְׁבֵי יְהוּדָה וְיְרוּשָׁלַם: וּבִימֵי אֲרַתְחַשְׁתָּא ⁸ ⁷ רְחוּם בְּעַל טַעַם וּשְׁמַשִּׁי סְפָרָא כְּתָבוּ אֲנָרָא הָרָא 7ק עַל יְרוּשָׁלַם לְאַרְתַּחְשְׁתָּא מַלְכָּא בְּנַמָּא: וְהַגִּישְׁתָּן כְּתוּב פִּרְסִית וּמְתָרְגַּם אֲרַמִית:
- 45 (7) בְּה • (8) עַל אֲרַתְחַשְׁתָּא מִלְךְ מֶרַם • (9) עַל יְרוּשָׁלַם לְאַרְתַּחְשְׁתָּא מַלְכָּא
- The words עַל יְרוּשָׁלַם לְאַרְתַּחְשְׁתָּא מִלְךְ פִּרְסִית in verse 7 are a corruption of the words אֲרַתְחַשְׁתָּא מִלְכָּא עַל יְרוּשָׁלַם in v. 8 (ED. MEYER, *l. c.*, p. 18).
- The name אֲרַתְחַשְׁתָּא is a corruption of אֲרַתְחַשְׁתָּא (Babylon. *Khishyarsha*) = Pers. *Khshayarsha* (confusion of ' and י); cf. ED. MEYER, *op. cit.*, p. 15, n. 2. The correct vocalization in Hebrew would be אֲרַתְחַשְׁתָּא, or perhaps אֲרַתְחַשְׁתָּא. 50
- As to פִּרְסִית, see the last remark on v. 7, p. 32, l. 14. — P. II.]
- (7) The name of king Arthasastha (Artaxerxes) is spelled from Ezr. 7 on and in Neh. with ס; in Ezr. 4 and 6, on the other hand, variably: sometimes with ש,

2 Ἰσραηλ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῶν. Cf. 1 Esdr. 9,37. Accordingly we should insert יִשְׂרָאֵל בְּיַדְשֵׁלם after עָקְרָהּ, but strike out, on the other hand, הַהַנְחִינִים בְּקִרְיָהּ. The sense requires, however, בְּיַדְשֵׁלם וּבְאֶרֶץ; cf. Jer. 50,3; 51,2 4.7.52.

5

3 (1) For אֵל בערים read בְּקִרְיָהּ, following Neh. 7,73 and the Versions.

Wherever v. 1^b appears in 1 Esdr. (5,46; 9,38¹), it has a more definite statement of locality, like that in Neh. 8,1. This must accordingly be regarded as original, and in place of אֵל יְרוּשָׁלַם אֵל הַמִּזְרָח we should read: אֵל רְחֹב הַשַּׁעַר אֲשֶׁר אֵל הַמִּזְרָח. 1 Esdr. 5,46 adds a further πρῶτου to πολῶνος = הַשַּׁעַר הָרִאשׁוֹן (cf. Zech. 14,10); but in this there would seem to lie a well meant explanatory clause, *on the open market place in front of the former gate on the east*. The Chronicler, however, has shortened the document Neh. 8,1, because he regarded the gate as not yet restored.

15

The subject of אֲרָבָה is not expressed at all in 1 Esdr. 5,46, but in 1 Esdr. 9,36 by παν τὸ πλῆθος; the latter is the more effective in view of אֲרָבָה אֵל. Cf. Neh. 8,1.

(3) V. 3 should be restored on the basis of 1 Esdr. 5,49 '50. The text according to G^L runs: καὶ ἐπισυνήχθησαν αὐτοῖς ἐκ τῶν ἄλλων ἔθνῶν τῆς γῆς καὶ κατήμνησαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν, ὅτι ἐν ἔχθρῳ αὐτοῖς ἦσαν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς: καὶ κατήχυσαν, καὶ ἀνέφερον θυσίας κατὰ τὸν καιρὸν καὶ ἄλοκαυτώματα, κτλ. The first clause would therefore be in Hebrew: וַיִּסְבְּעוּ עַל־הֶם מִכָּל הָאֲרָצוֹת; the clause introduced by כי: כִּי בְּאִתְּרָהּ עַל־הֶם בְּלִיעַמֵי הָאֲרָץ וַיִּתְקַוּוּ; the beginning of the last clause: וַיַּעֲלוּ עֲלֵיו וְזָבְחִים לַמִּזְבֵּחַ וַעֲלוֹת. The second אֵל of אֵל should be struck out. Cf., however, KIOSFERMANN, *Gesch. d. Volkes Isr.* 1890, pp. 232f. If we do not alter the אֵל of the Received Text we must read אֵל אֵתֶה instead of אֵל אֵתֶה; see my remarks on the passage in my paper *On the Penitential Psalm "De Profundis," Hebraica*, January 1886. — P. 11.]

(4) In אֵל the second half of v. 4 is evidently overburdened. Following 1 Esdr. 5,50 καὶ θυσίας καθ' ἡμέραν, ὡς προσήκον ἦν, כַּמִּשְׁכָּה בַּיּוֹם יוֹם יוֹלָה יוֹם has been read. Cf. Num. 29,12 34. After בְּקִרְיָהּ, בְּקִרְיָהּ has been added, following 1 Esdr. 5,50.

(5) 1 Esdr. 5,51 has after ἡμεῖς ἐπὶ τῆς θυσίας σαββάτων, i. e. לְשַׁבְּתוֹת. Num. 28,10. Cf. 2 Chr. 2,3; 8,13.

(8) In 1 Esdr. 5,55 we have an exact statement as to the day of the founding of the Second Temple: καὶ ἐθεμελίωσαν τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ τῆ νοσηνῆς τοῦ δευτέρου μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους ἐν τῷ ἔλθειν εἰς τὴν Ἰουδαίαν καὶ Ἰερουσαλημ = וַיִּבְנוּ בְּיָמֵינוּ אֶת־הַבַּיִת לַיהוָה בְּיוֹם אֶלְתֵּיבֹר אֶלְתֵּיבֹר בְּיוֹם אֶלְתֵּיבֹר. The divergences from אֵל in 1 Esdr. 5,56 & 59 are connected with this. Still, it seems undesirable to alter אֵל to correspond.

40

(9) This verse in אֵל has manifestly fallen into disorder. The names which stand at the end of the verse should be connected, according to 1 Esdr. 5,56, with those at the beginning. Before the first בְּנֵי אֵל should be inserted, following 1 Esdr. 5,56, and after the second בְּנֵי אֵל insert ... אֵל. For the third name הַרְתֵּי, one is inclined to insert הַרְתֵּי, following Ezr. 2,40, or הַרְתֵּי, following Neh. 10,11 14; Neh. 12,8, however, knows also a Levite clan הַרְתֵּי. The similarity of the names as written should be observed. According to Ezr. 2,40 we should expect here further בְּנֵי אֵל. 1 Esdr. 5 56 appends to Iouda the addition τοῦ Εἰλιαδου = אֵל אֵל. For אֵל read אֵל following G and 1 Esdr. Cf. BERTHEAU-RYSSEL, *Die Bücher Esra, Nehemia und Ester* 1887 pp. 37f.

50

10¹ 1 Esdr. 5,56 begins καὶ ψακδόησαν = יִבְנוּ, because the laying of the corner stone has already been mentioned in v. 55. But אֵל אֵל seems to be sufficiently supported by vv. 11. 12. Did אֵל אֵל originally stand in the text instead of אֵל אֵל?

4 For the K^cthib וְשׁוּרֵי אֲשַׁבְּלוּ וְשׁוּרֵי אֲשַׁבְּלוּ, read either the Q^crē or, following Θ (τὰ τεῖχη αὐτῆς), וְשׁוּרֵיהֶן שִׁבְלֵן. In the text we have written וְשׁוּרֵיהֶן שִׁבְלֵן, because the context in this sentence requires an imperfect, not a perfect.

Further, read וְאֶשְׁיֵה (Θ θεμελίουσ αὐτῆς), for \mathbb{A} וְאֶשְׁיֵה.

The last word of the verse, יְהִיטוּ, is doubtful; cf. NÖLDEKE, *Gott. gel. Anz.*, 5 1884, p. 1019; STRACK, *Abriss des bibl. Aramaisch* (1896), p. 2^e. See also KAUTZSCH, *Grammatik*, pp. 37.52.74.

(13) For \mathbb{A} וְשׁוּרֵיהֶן read וְשׁוּרֵיהֶן, following Θ , as in v. 12.

The word אַפְתָּם is traditionally uncertain. BÄR, following good authorities, requires אַפְתָּם, and regards it, as did the medieval Jewish commentators, as a 10 substantive with the meaning *income*. Others hold to the *lectio vulgata* וְאֶפְתָּם, and regard the word as an adverb, to be rendered either, according to Persian, *finally* (EWALD, *Jahrbücher der bibl. Wissensch.*, v, p. 156), or, according to Assyrian (FRIEDR. DELITZSCH, *Prolegomena eines neuen hebr.-aram. Wörterbuchs*, p. 152), *in future*. ANDREAS in MARTI's *Gramm.*, p. 54^e emends to אַפְתָּם = 15 Middle and Modern Persian *afsôs* 'detriment, injury.' The general sense of the clause is certain through comparison with vv. 15 and 22.

\mathbb{A} מְלִכִּים is a Hebraism for Aramaic מְלִכִּין. The Aramaic portions of the Book of Ezra, especially cc. 5.6 exhibit similar Hebraisms in the case of the pronominal suffixes of the second and third pers. pl., as לָבָם, לָהֶם instead of לְבָנָן, לְהֶנָּן; [contrast *Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, p. 118^b; see also DRIVER's *Introduction*⁵, p. 472 (Nabat. יהום, Palmyr. יהון); German edition, p. 540. — P. H.]

(15) The 3 pers. sing. in יִבְקֵר alongside of the 2 pers. in אֲבַהֲתֶךָ seems strange. We should expect either the passive יִתְבַקֵּר (5, 17) or the 3 pers. plur., יִבְקְרִין. Both 25 Θ V and Θ L, however, seem to have read the singular, ἐπισκέπηται. In view of 5, 17 it would seem to be better to read יִתְבַקֵּר; cf. MARTI, *l. c.*, p. 41^e. [See, however, DRIVER's note on Lev. 4, 12.24; 14, 4 and GRS-KAUTZSCH²⁶, § 144, d. — P. H.]

Read the plural בִּסְפָרֵי instead of the sing. בְּסִפְרֵי, following Θ L and 1 Esdr. 2, 18f. 30 1 Esdr. 2, 19 και οἱ Ἰουδαῖοι ἀποστᾶται και πολιορκίας συνεσταμένοι ἐν αὐτῇ κτλ. These words give the subject of the passive יִבְקְרִין, which in \mathbb{A} is missing. It would seem, therefore, that וְיִהְיֶה יִבְקְרִין has dropped out in \mathbb{A} .

(16) Insert, at the beginning of the verse, בְּעֵן, following 1 Esdr. 2, 20 and some MSS 35 of Θ .

For \mathbb{A} וְשׁוּרֵיהֶן read, as in vv. 12f., וְשׁוּרֵיהֶן, following Θ and 1 Esdr. 2, 20.

(17) Instead of (\mathbb{A}) וְבִקְצֵת read וְבִקְצֵת, as in vv. 10.11; 7, 12; cf. STRACK, *l. c.*

(22) The pronunciation of the imperative הֵן is here in the various editions given either as הֵן or הֵן, while in 6, 6 הֵן is the exclusively attested form. In our 40 passage הֵן is the better attested form; yet STRACK, *l. c.* 3^e prefers to point הֵן.

The pronunciation of the construct state of the infinitive, לְהִגְנֹקַת, is exceptional; MARTI, *l. c.*, p. 46, thinks, we should read לְהִגְנֹקַת.

(23) After רַחֵם in v. 23 the title בְּעַל־טַעַם has probably dropped out, as it elsewhere (v. 8f. 17) invariably accompanies the name, and here also occurs after שְׁמִשִּׁי. 45 Only Θ L has Βεελτεεμ.

BÄR writes, following some codices, בְּאַרְרַע; several old editions, however, have בְּאַרְרַע (cf. GINSBURG), and in view of the cognate languages (cf. Heb. רַחֵם) this form, with long *ā*, would seem to be more correct; cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 60, 1.

5 (1) 1 Esdr. 6, 1 begins Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς Δαρείου βασιλείας. In these words 50 the original text of the beginning of c. 5, which continues 3, 5, seems to be preserved. Ezr. 4, 24, = 1 Esdr. 2, 25, is drawn from Ezr. 5, 1, not *vice versa*. Hence 'ובשנת תרתין למלכות דר'וש וגו'.

4

sometimes ש in the second place. BÄR prefers the spelling with ש (*l. c.*, p. 102). In the OT *Artakhsist* we have the Hebrew rendering of the Babylonian form of the name (*Artakhsātu = Artakhs'itū = Artakhs'itū = Artakhs'itū*) with the peculiar Hebrew transposition of the consonantal group *ts* to *st*. Greek Ἀρταξέρξης stands for *Artakhs'itēs*; cf. HAVIT, *The pronunciation of t' in Old Persian*. Johns Hopkins University Circulars, Vol. vi, No. 59, August 1887; see also ED. MEYER, *op. cit.*, p. 15 below.

For the names טבאל, פתרת, בשלם, see ED. MEYER, *loc. cit.*, p. 33. P. 11.

The Qrê requires the usual spelling וקניז instead of וקניז of the K'thib.

The ארמית at the end of the verse is unattested by ΘΥ and ΘΙ. (ΘΥ ἔγραψεν ὁ 10 φορολόγος γραφήν Συριστὴν καὶ ἑρηνευμένην). It appears to be either an explanatory gloss on the preceding word, or added, as in Dan. 2, 4, to indicate the beginning of the Aramaic text. ED. MEYER *l. c.*, pp. 18ff. retains the word, and thinks that the first ארמית is merely a scribal error for פרתית (see on vv. 6-8). This emendation, however, is not supported by the Versions, and is unnecessary. 15 The Received Text is based on the idea that the Aramaic writing was not used in Canaan at that time, and that Aramaic was written with (ancient) Hebrew characters in about the same way as the Jews in Arabia nowadays write Arabic with Hebrew characters.

- (9-11) In vv. 9-11 the text is evidently faulty. After אנט in v. 8 we expect the be- 20 ginning of the letter; instead of this follows the narrative ורן אב. After this אנט the words from ונה ענהי in v. 11 are superfluous as a second introduction of the wording of the letter. They are a gloss which has crept into the text from the margin, and which would stand better between vv. 8 and 9. ורן in v. 9 25 ἔκρινε, should be struck out. VV. 9-11 then contain the beginning of the letter 25 (cf. v. 17; 5, 6f.; 7, 11f.), and אנט אנט (vv. 17 and 23), accordingly, should be changed in v. 9 to אנט אנט (Θ σύνδουλοι ἡμῶν). Further, אנט (plur.), following Θ, instead of the singular אנט, 2 Kings 17, 24. However, 1 Esdr. 2, 12f. suggests a variant form of the text, particularly in the address v. 11^b. It remains a striking fact that the names of the writers of the letter are given in vv. 9f. before the 30 name of the addressee, v. 1f. VV. 9 and 10 are, therefore, in all probability a later addition. Cf. WILHELMSEN, *Götting. Nachrichten*, 1825 Heft 2. ED. MEYER (*op. cit.*, pp. 28f.), on the other hand, thinks that the words from ונה ענהי in v. 11 represent the beginning of a note of the registrar who filed the document in the archives of Jerusalem, and that they were originally connected with the 35 names in vv. 9ff., ונה בעל בעל ונה, so as to form one clause. But the names of the letter-writers must have first been mentioned in the letter itself (vv. 11ff.), before they could be recorded in the note of the registrar, unless we are ready to believe that the registrar who filed the letter knew more about it than is contained in both the letters and the answer given in v. 17^a. Attempts to explain the names 40 mentioned in v. 9 are given by FRU DR. DEHIZSCH in BÄR's *Daniel*, ixff.; G. HOFFMANN, *ZA*, ii (1887), pp. 54f.; JENSEN, *Theol. Lit.-Zeit.* 1895, p. 509; MARFI, *Gramm. der bibl.-aram. Sprach.* 1896, *Glossar*, pp. 51ff.; ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 35ff. HOFFMANN, MARFI, and ED. MEYER read אנט = אנט ד' ד' that is, instead of אנט (אנט), following ΘΥ οἱ εἰσὶν אנט אנט *Susims, i. e. Elimites*. 45 This emendation is certainly plausible; nevertheless we have retained in the text the Masoretic pronunciation of the names. The explanations suggested are to some extent still uncertain, and it is reasonable to suppose that the author believed that he was enumerating nations or tribes.

(11) On v. 11 cf. E. NESTLE, *Morgenland*, p. 30, who appropriately compares CIS 50 11, 1, 148f. (*ad* 144).

(12) According to the best authorities on the text we should read אנט אנט (for אנט אנט). Cf. BÄR's edition.

5 but it is also used with the meaning *knowledge, information, news, report* (DE-
LITZSCH, HWB 297^b, 4); and as orders on the part of the king and high digni-
taries were, as a rule, sent in writing, *temu* may also mean *order, command, decree,*
message. A *report* sent to the king concerning the Arabs (*temu ša Arabi*) gives
the king, as it were, a *taste* of the Arabs, and an *order* from the king sent to a
5 general, gives the general a *taste* of the king (*temu ša šarri*). So, it seems to
me, the development of meanings is quite natural (against ED. MEYER, *op. cit.*,
p. 26, n. 1). The Babylonian word *temu* (= *tāmu*; cf. *belu* 'lord' = *ba'lu*) has also
passed into Syriac where it appears as ܛܡܘܐ, ܛܡܘܐ. The verb ܛܡܘܐ Pacl ܛܡܘܐ &c.
is denominative, and Heb. ܛܡܘܐ (cf. Assyri. *dabābu, bel-dabābi* = ܛܡܘܐ) has no
10 connection with ܛܡܘܐ. — P. II.]

(6.7) 1 Esdr. 6,7 has here a text which varies in a similar manner with that in Ezr.
4,9-11. While in \mathbb{A} the first two clauses of v.7 appear evidently superfluous,
1 Esdr. 6,7 commends itself by the omission of these clauses. That the names
in v.6 are to be connected with the form of greeting in v.7 at the beginning of
15 the letter, is then obvious. ED. MEYER, on the other hand, thinks that v.6 re-
presents the note of the registrar who filed the document in the archives of
Jerusalem; see *op. cit.*, p. 26, and cf. *supra ad* 4,9-11. 1 Esdr. 6,7 \mathbb{G} runs: ἀντι-
γραφον ἐπιστολῆς ἧς ἔγραψαν Δαρείω καὶ ἀπέστειλαν. Σισίννης δ' ἐπαρχὸς Συρίας
καὶ Φοινίκης καὶ Σαθραβωζάνης καὶ οἱ συνέταιροί οἱ ἐν Συρίᾳ καὶ ἐν Φοινίκη
20 ἡγεμόνες βασιλεῖ Δαρείω χαίρειν. It should be observed that the word סִינִינְסָא
= ἡγεμόνες is taken, not as a proper name, but as an *appellativum*. The con-
text would seem to justify the translator. Whether his translation be right, is
a different question. \mathbb{G} , on the contrary, regards the word as a proper
25 name.

The close of v.7 is certainly understood rightly by \mathbb{A} , whereas סִינִינְסָא is con-
nected by 1 Esdr. 6,8 with what follows (πάντα γνυστά ἐστὼ).

(8) The principal matter here, according to the context, is the announcement that
the princes of the Jews have begun building the Temple. This is wanting in v.8
 \mathbb{A} , but is plainly presupposed by the other data. The variant text 1 Esdr. 6,8-10
30 contains the statement, but coupled with certain expansions which must be
eliminated. To these belongs v.8 \mathbb{G}^V καὶ Ἱερουσαλημ τὴν πόλιν = \mathbb{G}^L καὶ ἐλθόν-
τες εἰς Ἱερουσαλημ τὴν πόλιν; \mathbb{G}^V τῆς αἰχμαλωσίας τοῦς πρεσβυτέρους τῶν Ἰου-
δαίων = \mathbb{G}^L τοῦς πρεσβυτέρους τῆς αἰχμαλωσίας Ἰουδαίων is a doublet (as before
in v. 5) of the סִינִינְסָא; v. 10 \mathbb{G}^L τὰ καινὰ ἐκεῖνα is a doublet which first arose in
35 the course of the transmission of the Greek text; the close of v. 10 καὶ ἐν πάσῃ
δόξῃ καὶ ἐπιμελείᾳ συντελούμενα (\mathbb{G}^L συντελούμενον) is an expansion, or perhaps,
another doublet. Thus we reach the form of the text preferred above.

The lack of subject for סִינִינְסָא, at the end of the verse, is a noticeable defici-
ency; 1 Esdr. 5, 10 has καὶ εὐδοούμενον τὸ ἔργον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν. Cf., how-
40 ever, KAUTZSCH, *Gramm.*, p. 164; MARTI, *l. c.*, p. 119.

The clause סִינִינְסָא סִינִינְסָא is found in \mathbb{G} , but not in 1 Esdr. 6,11 τότε ἐπυ-
θανόμεθα τῶν πρεσβυτέρων τούτων λέγοντες (\mathbb{G}^V). Λέγοντες = סִינִינְסָא, 1 Esdr. 6, 13
or Ezr. 5, 11. Accordingly סִינִינְסָא has been supplied, and the clause in \mathbb{A} relegat-
ed to the foot of the page.

For \mathbb{A} סִינִינְסָא, cf. KAUTZSCH, *Gramm.*, p. 80; STRACK, *l. c.*, p. 4*. MARTI,
pp. 68.44* prefers the pronunciation סִינִינְסָא.

(10) \mathbb{A} סִינִינְסָא is a striking Hebraism both with regard to the pronunciation of the
noun and the form of the suffix. In Aramaic it should be either סִינִינְסָא or
סִינִינְסָא; cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 55, 1. The Hebrew pronunciation with סִינִינְסָא, how-
50 ever, is universally attested, [and we must remember that in Assyrian, — which
is but an older local variety of Aramaic (cf. *Johns Hopkins University Circulars*,
No. 114, July 1894, p. 118^b) — the form *nāsu* occurs alongside of *rāsu*; see HAUPT,

5 ⲡⲃⲓⲛ should be struck out, following 1 Esdr. 6, 1.

(3) As to the pronunciation Σισίννης = ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ, cf. LAGARDE, *Psalterium iuxta Hebraeos Hieronymi*, 1874, p. 162.

ANDREAS, in MARTI, *op. cit.*, p. 87*, explains the name ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ as a corruption (Ⲱ and Ⲱ being confused in the older script) of ⲡⲓⲛⲓⲛⲓⲛⲓ = Μιθροβουσάνης, 5 Old Iranian *Mithrabaušana, i. e., *Having redemption (or salvation) through Mithra*, or *Mithra is the Redeemer (the Savior)*; [so, 100, ED. MEYER, *op. cit.*, p. 32].

The vacillation of Ⲡ between ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ in 5, 3; 6, 6. 13 and ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ in 5, 6 becomes noteworthy when we compare with it the Greek texts. In Ezr. 5, 3, 6, as in 6, 6, 10 Ⲭ has οἱ σύνδουλοι αὐτῶν, but in Ezr. 6, 13 σύνδουλοι αὐτοῦ. In 1 Esdr. 6. 7 we have always simply οἱ συνέταιροι = ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ (ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ). As Ⲡ also has ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ in 5, 6, this is probably the form intended, which was read by 1 Esdr. as *status emphaticus*, but in Ⲡ was mostly altered to ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ under the influence of 4, 9. 17. 23, where, however, the conditions are quite different. For Ezr. 4, 9). 17. 23 the plural 15 suffix is well attested; cf. 1 Esdr. 2, 12 (15). 18 (21). 21 (25). Hence in Ezr. 5, 3; 6, 6. 13 we should probably restore the form ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ Ezr. 5, 6.

For the form ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ according to the best texts ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ, cf. KAUTZSCH, *Gramm.* p. 80. It would seem, however, to be a transcriptional error for ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ v. 17.

The word ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ is rendered in 1 Esdr. 6, 3 τὴν στέγην ταύτην καὶ τὰ ἄλλα 20 πάντα; in Ⲭ by τὴν χορηγίαν ταύτην. The first word would seem to have the general sense of *house*; the second expression is very obscure. Both ⲓ and ⲓ understand *walls* (= ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ 4, 12f.). The word reminds us of ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ 4, 12. Cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 62; MARTI, *l. c.*, p. 55*. The meaning is uncertain. 1 Esdr. 6, 11 = Ezr. 5, 9, gives for it τὰ ἔργα ταῦτα. [ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ seems to have the vowels of 25 ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ. It is a Qrê like עֶשְׂרֵהָהָרָה &c. The proper pronunciation must have been ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ (for **asîrânâ* = Assy. *asru* (for *asîru*), plur. *asre* or *asrâti* (from a fem. sing. *asirtu* = ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ; cf. DELITZSCH in BÄR's *Chron.*, p. xi below; ZA iii, 364), or, with ⲠⲠⲠⲠ, (HAUPT, *The Assyrian E-vowel*, pp. 22, 4; 25, 11, a) *esrêti*. ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ is an 30 old Aramaic word for *place of worship, sanctuary*. The expression used by the heathen governor with reference to the Temple was, of course, objectionable to the Jews, if only owing to the connection of the word with ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ; and it is possible that for this reason ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ was substituted for ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ, perhaps with reference to 5, 16, where it is said of Sheshbazzar that he laid the ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ of the Temple. NÖR- 35 DEKE has suggested to me that the termination *-ân* in ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ represents perhaps the Assy. plural ending *-âni* (cf. my remarks in *The Assyrian E-vowel*, p. 5 and in the *Johns Hopkins University Circulars*, No. 114, July 1894, pp. 110^a, 111^a), but a plural form *asrâne* alongside of *asre* (*asrâti*, *esrêti*) is unknown in Assyrian,† and the pronoun ⲓⲛⲓ points to a singular. The stem of ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ is ⲡⲓⲛⲓ. The word is discussed in a special paper which will appear in the *Journal of the American* 40 *Oriental Society* — p. 11.]

(4) The first clause in the form given it by Ⲡ is totally unintelligible. Ⲭ render εἶπσαν or εἶπον, thus removing, it is true, the greatest objection. It should be observed, however, that 1 Esdr. 6, 4 has no knowledge at all of this clause, but continues with v. 4^b: καὶ τῖνες εἰσὶν οἱ οἰκοδόμοι οἱ ταῦτα (ἐπι)τελοῦντες. V. 4^a 45 is probably a gloss which was originally intended for v. 9, and has here got into the wrong place. ED. MEYER *op. cit.*, p. 26) thinks that this clause was taken by the author *verbatim* from the letter of Darius.

(5) [The stem of ⲡⲓⲛⲓⲛⲓ means, like Latin *sapere*, to taste, to have sense, to know. Assy. *femu* means, therefore, not only *sense* (*šani femi* 'insanity'; cf. 1 Sam. 21, 14) 50

† Of course, a cuneiform text with the plural form *asrânu* may turn up any day.

6 initial *t* instead of the *z* in Aramaic is simply due to a partial assimilation of the sibilant to the following *z* as in Ethiopic *zabāfu* 'to strike' for *subāfu* = Assyr. *šabāfu*, or Heb. בור *to scatter*, instead of פור &c. (see my note on Is. 9, 17). סבל is an old causative of the two-consonant root בל just as שקל is a Šaf'el of קל. We must, therefore, translate: *The house of God in Jerusalem shall be rebuilt* 5 *where they offer sacrifices, and bring His offerings made by fire*, the suffix referring to אלהא. This rendering is also favored by 1 Esdr. 6, 23. It is true that the suffix in אשניה occasions some difficulty, and it would, therefore, perhaps be better to read the *status emphaticus* without the suffix (in 4, 12, on the other hand we have in אשניה instead of אשניה = θεμελίους αὐτῆς), or we might insert 10 רי אלהא after אשניה (NÖLDEKE, *Syr. Gr.* § 205, C; DELITZSCH, *Assyr. Gr.* § 123, 3; MARTI, § 129). The objection that an Aramaic equivalent of Hebr. אשניה does not occur elsewhere is not valid. The passage is discussed in my paper on אשניה referred to in the note on 5, 3. Cf. also ED. MEYER, *op. cit.*, p. 46, n. 2.

(4) For נבך, see MARTI, *l. c.*, p. 72*, ED. MEYER, *op. cit.*, p. 46, n. 3; DELITZSCH, 15 HWB, p. 210²; HAUPT, *Beitr. z. Assyr.*, i, pp. 15, n. 13; 175^b below. — P. H.]

אלל should mean *new* (Hebr. תרש). ὩΥ has (καὶ δόμος ἑυλίνοσ) εἶς, and hence read here a number, as against אלתא in the preceding clause. ὩΛ, on the contrary, has (καὶ δόμον ἑδλων καινῶν) ἕνα, 1 Esdr. 6, 24 (25) καὶ δόμου ἑυλίνοσ ἕχχωρίου καινοῦ ἑνόσ; the Greek words for תרש and תר stand here side by side. 20 But it would be unadvisable to infer from this an original תר, since new timber for the building would be a matter of course.

(5) ויהך אלל does not fit the construction of the sentence. "Though expressed by ὩΛ (δοθήτω), it is not found in 1 Esdr. 6, 25. It seems to be a ditogram of the succeeding word. 25

For לאתרהון יתחתן לאתרה וחתה read לאתרהון יתחתן, on the basis of ὩΛ and 1 Esdr. 6, 25 (26).

(6) The transition in the address is very striking. Harsh as it is, it would seem necessary to let it stand. It is fully attested by Ὡ and by 1 Esdr. 26 (27)ff., in so far as Darius — see v. 33 (34) — in v. 27 (28) speaks there also in the first person. Probably the form of the statement is to be explained by the fact that the 30 writer reproduces his authority in abbreviation, retaining the mode of address, but omitting the transitions.

Read ושתת ב' following 5, 3, 6 as well as Ὡ and 1 Esdr. 6, 26 (27).

(7) The construction: פתת יו גלש . . . פתת לעבירה ב' is unintelligible; the proposed explanations are unsatisfactory (cf. e. g. KAUTZSCH, § 68, p. 127). The double ביה 35 פתת יו גלש is strange, and we miss the name before פתת יו. For these reasons 1 Esdr. 6, 26 (27): ἑάσαι δὲ τὸν παῖδα Κυρίου Ζοροβαβελ, ὑπαρχον (ἐπαρχον) δὲ τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων τὸν οἶκον τοῦ Κυρίου ἐκείνον οἰκοδομεῖν commends itself to our attention. As to παῖς = עבד, cf. 1 Esdr. 6, 12 (13). Thus the restoration above attempted is explained. Yet, the express 40 mention of Zerubbabel along with the *elders of the Jews* in this passage is surprising. For it is a peculiarity of this account of the building of the Temple to regard the elders of the Jews as the builders (5, 5.8.9; 6, 8.14). Thus is explained also the statement in 5, 4.10, that the Persian governor has to inquire for the names of the elders; in other words, does not know them. This ignorance 45 would be surprising indeed if the Persian sub-governor in Jerusalem, who must, of course, have been known to the governor of Syria, had been the leading builder of the Temple. Hence the words לעבד אלהא וזבבל פתת יהודיא are to be regarded as an addition by the Chronicler, who sought thereby to harmonize the contents of the narrative with his own connecting clauses 5, 1 and 2. [ED. MEYER, 50 *l. c.*, p. 53, note 1, raises the question whether we should not read here, as in Haggai, פתת יהודיא instead of אלל פתת יהודיא. — P. H.]

(8) For לקא רי, cf. KAUTZSCH, § 22. ὩΥ ἴνωμη μῆ ποτέ τι ποιήσητε = לקא רי Ezr. 4, 22.

- 5 *The Assyr. E-vowel*, Baltimore, 1887, p. 22; DELITZSCH, *Assyr. Gr.* § 32, a, γ. Cf. also the Nestorian ܐܘܘܝܘܢ. — P. II.]
- In v. 10^b we follow ̄ τὰ ὀνόματα = תְּהָמָה, which is certainly correct as against ̄ שׁ. In 1 Esdr. 6, 12 we seem to have a double translation of Ezr. 5, 10.
- (11) 1 Esdr. 6, 13 τοῦ Κυρίου τοῦ κτίσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. The connection of אֱלֹהֵינוּ with אֱלֹהֵינוּ argues that τοῦ κτίσαντος preserves the original text = עָבַד; cf. Jer. 10, 11. Elsewhere we have only אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵינוּ.
- (13) For ̄ לִבְנָא read לִבְנָא as in v. 3.
- (14) 1 Esdr. 6, 17 ἐν τῷ αὐτοῦ ναῶ = לְהַבְלָה is preferable to ̄ אֱלֵא.
- For ̄ רִי רִי read in both places רִי רִי; cf. ̄ and 1 Esdr. 6, 17. 10
- ̄ שׁ seems to be dittography of ̄ שׁ. ̄ is attested by 1 Esdr. 6, 18 (τῷ ἐπαρχῷ); ̄ τῷ θεσσαυροφύλακι. For the form of the sentence in ̄, cf., however, VICTOR BAUMANN, *Hebr. Relativsätze* (1894), p. 26; ED. MEYER, *l. c.*, p. 29.
- (15) ̄ אֵל is a Hebraism, see KAUTZSCH, § 20, remark 3. Read ̄, following ̄ and 1 Esdr. 5, 19. 15
- (16) [ED. MEYER, *l. c.*, p. 44, n. 2 thinks that the exact meaning of the phrase אֲשֵׁי is not quite certain; the verb יָהַב *he gave*, he says, does not suit the rendering *foundations, walls*. But יָהַב means not only *to give*, but, like Heb. נָתַן, *to put*; cf. נָתַן עֲלֵינוּ רִיךְ Ez. 26, 8 &c. In the trilingual Achaemenian inscriptions Babyl. *nadānu* means even *to make, to create*, just as Assyr. *šakānu* means both *to put, to place* and *to make*. — P. II.]
- (17) ̄ רִי רִי seems to be an addition like ̄ in 6, 1. It explains the preceding הָמָה according to 5, 13. 14. WELLHAUSEN (*Gött. Nachrichten*, 1895, p. 176) is of the opinion that the words רִי כִפְרִיא מֵהַהָרִים have dropped out before הָמָה after 6, 1; [cf. however W. H. KOSTERS, *Het tijdsak van Israëls herstell in Theol. Tijds.* 25 1896, pp. 552 f.]
- ̄ and ̄ agree with ̄ בֵּית אֱלֹהֵינוּ רִי בֵּית אֱלֹהֵינוּ. But 1 Esdr. 6, 20 has τοῦ (οἴκου) Κυρίου τοῦ ἐν Ἱερ. as also ̄ in v. 16. ̄, therefore, would seem to be a scribal error for ̄. 30
- 6 (1) The statement of place ̄ does not agree well with the verse following, and would seem to be a later addition. See on 5, 17.
- According to WELLHAUSEN (*l. c.*) we should read ̄ נִבְנִיתִי וְנִבְנִיתִי נִבְנִיתִי, and instead of ̄, at the end of the verse, rather ̄ or ̄. See, however, W. H. KOSTERS, *l. c.* 35
- (2) ̄ is *status emphaticus*. See KAUTZSCH, § 61, 3, b.
- (3) Following ̄ and 1 Esdr. 6, 23 we must insert here, just as in 5, 17, ̄ before בֵּית אֱלֹהֵינוּ.
- ̄, alongside of ̄, is known neither to ̄ nor to 1 Esdr. 6, 23. Probably we should strike it out; it may be dittography of ̄. 40
- The words ̄ are unintelligible. It is true that they are translated *and let them be setting up its foundations* (Po'el part.) or *be set up = to be set up* (Pu'al part.); cf. KAUTZSCH, *l. c.*, § 36 and § 76, 3. But ̄ means *carry*, not *set up*. ̄ καὶ ἔθηκεν ἔπαρμα, ̄ καὶ τὰ θεμέλια τεθήτην, θεμέλια παχέα; 1 Esdr. 6, 23 ἄπου ἐπιθύουσιν διὰ πυρὸς ἐνδελεχοῦς. These differences point to mutilation of the text. After v. 3 we expect a statement concerning the length of the new Temple. In the Solomonic Temple the length amounted to 60 cubits (1 K. 6, 2; 2 Chr. 3, 3). This number is now given for the height and width; so we must infer that the text of v. 3^b in general is corrupt. — [I am inclined to think that ̄ = Heb. אֲשֵׁה *offering made by fire*. In that case it would, of course, 50 be better to point ̄. The verb מְסוּבְלִין, from ̄, a synonym of ̄ (Assyr. *abālu*, causative *šūbulu*), and ̄, is used here in the meaning *to bring, to bring near*, just as Assyr. *zabālu* (DELITZSCH, HWB 250) in which the

- 7 *ad*, בְּנִתָּה probably means *now*. It has been conjectured that the words constitute a formula of abbreviation, by which the complete introduction of the original letter has been replaced. Cf. 4, 10. 11. 17.
- According to GINSBURG אֶזְרָא is the best-authenticated pronunciation. ANDREAS (in MARTI) would prefer אֶזְרָא, which is also attested by some MSS. 5
- (14) ED. MEYER, *op. cit.*, p. 61, thinks that אֶזְרָא has dropped out after שְׁלֵחָה. Unless we insert the pronoun we must translate: *as a mission (or delegation) is sent forth by the King and his seven counselors (ministers)*. — P. 11.]
- (19) The construct-state connection in אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם, compared with the style of the rest of the letter, seems harsh and exceptional. \mathfrak{V} has ἐν Ἱερουσαλήμ, and in 10 1 Esdr. 8, 17 τοῦ ἐν Ἱερ.; \mathfrak{L} τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ ἐν Ἱερ., and in 1 Esdr. 8, 17 τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ, with the misplaced addition τοῦ ἐν Ἱερ. We must read, therefore, as in 7, 15: אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם דִּי בִירוּשְׁלַם.
- (22) The peculiar arrangement of the words אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם בְּתֵין מִשְׁפָּחָה is striking. As in the preceding clauses, מִשְׁפָּחָה should be placed after עַד. Cf. \mathfrak{L} καὶ ἐλαίου ἕως βατῶν 15 ἑκατόν. KAUTZSCH, *Grammatik*, p. 128.
- (25) For the plural תְּהִי of אֶזְרָא read the singular תְּהִי. Cf. v. 26 and elsewhere. \mathfrak{V} and 1 Esdr. 7, 23 νόμον τοῦ θεοῦ σου.
- At the end of the verse, the singular should be restored, following 1 Esdr. 8, 23 διδάξεις, perhaps with suffix of the 3. pers. sing., תְּהִי וְעָנָה.
- (26) For the forms קִיבִישׁ (K^chib) and קִיבִישׁ (Q^crē), cf. KAUTZSCH, *Gramm.*, pp. 114 f.
- (28) \mathfrak{VL} read אֶזְרָא אֶתְּהִי after אֶזְרָא, as in 7, 9.
- 8 (2,3) According to 1 Esdr. 8, 29, vv. 2 and 3 should be otherwise divided. The words אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם more closely define שְׁלֵחָה. Cf. 1 Chr. 3, 22. BERTH.-RYSSEL, pp. 97 f. 25
- (5) \mathfrak{A} and 1 Esdr. 8, 32 \mathfrak{V} read: καὶ ἀπὸ υἱῶν (ἐκ τῶν υἱῶν) Ζαθῶθς Σεχονίας = אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם וְהוּא וְהוּא אֶזְרָא. אֶזְרָא is thus completed. Cf. Ezr. 2, 8. BERTH.-RYSSEL, p. 99.
- (10) Complete the verse, following 1 Esdr. 8, 36 \mathfrak{V} ἐκ τῶν υἱῶν Βασιδίας = אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם. Cf. Ezr. 2, 10. BERTHEAU-RYSSEL, p. 99.
- (11) אֶזְרָא has אֶזְרָא twice. That is hardly probable. True, \mathfrak{V} has Βαβει, but \mathfrak{L} Βοκχει 30 = אֶזְרָא; so, too, 1 Esdr. 8, 37 \mathfrak{L} . Moreover, in Ezr. 10, 28 \mathfrak{L} puts Βοκχει for אֶזְרָא אֶזְרָא.
- (13) Instead of אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם, without the article, 1 Esdr. 8, 39 reads οἱ ἔσχατοι = אֶזְרָא וְיָרֵשֶׁם. But this does not remove the difficulty of understanding the passage. We have in this word either a corruption of the text or an otherwise unknown technical term referring to the genealogical registers. 35
- (14) The text varies. \mathfrak{V} καὶ ἀπὸ υἱῶν Βαγο Ουθι, καὶ μετ' αὐτοῦ; \mathfrak{L} ἀπὸ τῶν υἱῶν Γαβουα Ωθαι καὶ Ζακχουρ καὶ μετ' αὐτῶν; 1 Esdr. 8, 40 \mathfrak{V} ἐκ τῶν υἱῶν Βαβαι Ουτου Ἰστακάλκου (\mathfrak{A} Ἰστακούρου), καὶ μετ' αὐτοῦ; \mathfrak{L} ἀπὸ τῶν υἱῶν Βαγουα Ωθαι καὶ Ζακχουρ, καὶ μετ' αὐτῶν. First, the Versions are preponderatingly in favor of the Q^crē אֶזְרָא. Then, only the name of a single person seems to have 40 been originally mentioned in the text (μετ' αὐτοῦ = אֶזְרָא, so, too, BÄR and GINSBURG), as in vv. 3 ff. Under Ἰστακάλκου (Ἰστακούρου) there would seem to be concealed an אֶזְרָא. Should we expect after it the name of a place? With this אֶזְרָא's אֶזְרָא would not fit; besides, it is only partially attested by the form Ἰστακούρου in \mathfrak{A} . Both K^chib and Q^crē are unintelligible remnants of the original 45 text, which through their vocalization are made only apparently understandable.
- (15-20) The proceeding related in vv. 15-20 of אֶזְרָא took a different course according to the text of 1 Esdr. 8, 41-48. According to 1 Esdr. (καὶ κατέμαθον αὐτούς: καὶ ἐκ τῶν ἱερέων καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν οὐχ εὑρον ἐκεῖ) Ezra finds neither priests nor Levites; in אֶזְרָא v. 15, on the other hand, he finds only Levites lacking. However, a 50 careful examination of the context decides in favor of אֶזְרָא. According to אֶזְרָא in v. 2, priests appear to have attached themselves to Ezra from the outset; for the names Phinehas and Ithamar are known to us in the OT only as names of priestly

- 6 1 Esdr. 6, 27 (28), on the other hand; *κἀγὼ δὲ ἐπέταξα ὀλοσχερῶς οἰκοδοῦναι καὶ ἀτενίσαι (ἐπὶ τοῦ τόπου), ἵνα συμποιῶσιν κτλ.*? Moreover, the end of v. 8 and the beginning of v. 9 are rendered by 1 Esdr. 6 with noteworthy variations. *Εἰς θυσίαν (Ἔλ θυσίας), — בְּחֶקֶן*, might be used in v. 9, as a parallel to *עָלְךָ*.
- (13) Insert *י* before *שָׁרָה*, following 5, 3, 6 and 1 Esdr. 7, 1. 5
 For *אֵל כְּנָתְהוֹן כְּנָתְהוֹן* read *כְּנָתְהוֹן* as in 5, 3.
 (14) After *וְהָיָה בְּרִי* insert *בְּיָמָיו*, and strike out *בְּיָמָיו* after *וְהָיָה*; cf. 5, 1 and 1 Esdr. 7, 3 *προφητεῶν τῶν Ἀγγαίου καὶ Ζαχαρίου τῶν προφητῶν*.
 The last three words refer back to 4, 6, 23, and thus betray themselves as a later redactional addition. 10
 Read *יִשְׂרָאֵל שְׁשָׁתֵּי שָׁנִים* as in 4, 7.
 (15) For *אֵל שְׁשָׁנִים* (*שְׁשָׁנִים* read *שְׁשָׁנִים*, 3^d pers. plur. (KAUTZSCH, § 43, p. 69). Cf. also FRIEDR. DELITZSCH, *Prolegomena*, pp. 140f.
 The date in *אֵל* is as in *Ἔ*. 1 Esdr. 7, 5, on the other hand, has *ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος = חֲמֵשֶׁת יָמֵי עֶשְׂרִין וְחֵלְפָה*. This would seem to be correct, as it is inconceivable that so important a date should be altered by the translator. Moreover, Josephus *Antiq.* xi, 4, 7 agrees with 1 Esdr. 7, 5.
 The synchronism at the end of the verse (*וְיָמֵי אֵל*) presupposes a different reckoning of the year, perhaps from the Return (3, 8); this must have dropped out. (ED. MEYER, *op. cit.*, p. 54, n. 2 suggests that we should, perhaps, read *וְיָשָׁר עֶשְׂרִים שָׁנִים הַזֶּה* which is the twelfth month. — P. H.
 (17) For the *שְׁשָׁנִים* (*שְׁשָׁנִים*), cf. KAUTZSCH, § 59, p. 109.
 (18) At the end of the verse 1 Esdr. 7, 9 adds *καὶ οἱ θυρωροὶ ἐφ' ἑκάστου πυλῶνος = וְהָיָה עַל-בְּלִיָּעָה*. Similarly Jos. *Antiq.* xi, 4, 7. The words are not out of place as they give a brief proof of the completion of the whole work of building. 25
 Whether they are original is hard to say.
 (19) The subject is given by 1 Esdr. 7, 10 as by *אֵל* in v. 21: *בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַשְּׁבִיעִים הַלְוִיִּם* = *οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τῶν (!) ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας*. The *בְּנֵי יִשְׂרָאֵל*, on this occasion, are beyond doubt purposely emphasized.
 (21) After *אֵל* the lack of *הַשְּׁבִיעִים* is inconvenient; the gap is filled by *Ἔ*. 30
 The *י* before *כָּל הַנְּבִדִל* is attested by *ἜV* and *ἜL*; but 1 Esdr. 7, 13 and *Ἔ* do not have it, nor do they read *הָאָרֶץ אַחֲרָיִם*. The *י* in *אֵל* is entirely justified: the Chronicler relates the fusion of the exiles with the native Jews as taking place on this occasion, *i. e.* the formation of the community which, according to the older reports, was not accomplished till later by Nehemiah and Ezra; 35
 cf. Neh. 10, and see KOSTERS, *Het Herstel van Israel in het persische Tijdvak*, Leiden 1894, p. 80, [German translation by A. BASEDOW: *Die Wiederherstellung Israel's in der persischen Periode*, Heidelberg, 1895, p. 67]. Contrast A. KOHLER, *Biblische Geschichte*, ii, 2, 510ff.
 The *אֵל* occupies a position similar to *אֵל* in Neh. 10, 29. 40

- 7 (1) *Ἔ* has as predicate *ἀνέβη*; 1 Esdr. 8, 1 *προσέβη*. Probably *אָבַח* stood in the original text. 45
 (8) *Ἔ* and 1 Esdr. 8, 6 *παρέγενοντο = וַיִּבְרְאוּ*. *אֵל* *וַיִּבְרְאוּ* which refers back to v. 6.
 Before *הָיָה* a different reckoning of the year must have fallen out, as in 6, 15.
 For *וַיִּבְרְאוּ* of *אֵל* it would seem better to pronounce *וַיִּבְרְאוּ*. Cf. *ἜL* *θεμελιώσε* and BERTHEAU RUSSEL, pp. 89f.
 (12) The concluding words *וַיִּבְרְאוּ וַיִּבְרְאוּ* are unintelligible. *ἜV* puts in their place *τετέλεστο λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις*. Similarly *ἜL* *τετέλεσται ὁ λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις*, with, as a doublet before it, *τετελειωμένω* referring to Ἐζδρα. 1 Esdr. 8, 9 has *χαίρειν*, which in 1 Esdr. 6, 7 corresponds to *אֵל* Ezr. 6, 7. *וַיִּבְרְאוּ* means *complet*

- 8 (29) 1 Esdr. 8,58 renders שָׂרִי הַבוֹהֲנִים by φυλόρχοις, and the שָׂרִי in וְשָׂרֵי הָאֲבוֹת by ἡγευμένοις. The translator cannot possibly have read the same word in both cases, as we now do in **Al**. In the second passage he read רָאֲשֵׁי. When this word is inserted, we obtain the usual expression.
- For **Al** בְּלִשְׁבוֹתָהּ read בְּלִשְׁבוֹתָהּ, following **G** and 1 Esdr. 8,58. 5
- (30) In pure Hebrew the beginning of the verse would have to be וְנִקְבְּלוּ. If we do not wish to change the text, we must regard the form transmitted by **Al** as a syntactical Aramaism. See a similar case in v. 36, וְנִשְׂאוּ; so, too, in 3,8.10.
- (34) The final words of v. 34, בְּעֵת הַהִיא, are connected in **GV** with v. 35. Both form and content are in favor of this. 10
- Insert ו before בְּמִשְׁקָלָהּ, following **G** and 1 Esdr. 8,62.
- (35) Instead of the singular עוֹלָה read the plural עוֹלוֹת, following **G** and 1 Esdr. 8,63.
- (36) The Persian expression for satrap (*khshatrapawan*) stands here alongside of the Aramaic-Hebrew פָּתָה [Assyr. *paxātu*]. Presumably the second expression is an ancient explanatory gloss on the first. Cf. Neh. 2,9. The double expression lay 15 even before the Greek translators. According to ED. MEYER, *op. cit.*, p. 31, n. 3, however, the Assyro-Babylonian פָּתָה was the regular designation of the satraps even during the Persian period, but in the course of time it was gradually supplanted by the Persian title *khshatrapawan* = אַחְשֶׁרְפָנִי הַמֶּלֶךְ; in that case פָּתָה would be a gloss on פָּתָה, and not *vice versa*. 20
- On וְנִשְׂאוּ see note to v. 30.
- 9 (1) In the enumeration of the various classes of the people from which mixed marriages had taken place 1 Esdr. 8,66 adds οἱ ἄρχοντες = הַשָּׂרִים. That these should really be included is proved by **Al** in v. 2^b. In that case we should not, 25 of course, expect the same expression הַשָּׂרִים in v. 1^a. 1 Esdr. 8,65 has there οἱ ἡγευμένοι **GV**, or οἱ ἡγευόμενοι **GL**, which usually corresponds to the Hebrew הַרְאֲשֵׁי. The difference would seem to be original.
- For הַהֲגֵבְתִּיהֶם, **G** has הַתְּעִי, 1 Esdr. 8,66 הַתְּעִי. This last connection is to be preferred, as הַתְּעִי readily connects with הַתְּעִי הַתְּעִי by way of closer de- 30 finition.
- In 1 Esdr. 8,66 הַתְּעִי and הַתְּעִי are wanting from the list of alien peoples; in place of the latter, however, הַתְּעִי is given, which would seem to be correct.
- (2) הַתְּעִי הַתְּעִי strikes us as verbose; one of the two expressions is sufficient for the sense, and the Chronicler, in fact, in Neh. 12,32.38 (cf. v. 40) replaces the 35 favorite expression of Nehemiah הַתְּעִי by הַתְּעִי. **GV** has merely καὶ χεῖρ τῶν ἀρχόντων, while **GL** and 1 Esdr. 8,67 reproduce two expressions. Presumably הַתְּעִי is the original, which the Chronicler has actually superseded in v. 1 by הַתְּעִי.
- (4) 1 Esdr. 8,69 has as end of the first half of the verse ἐμοῦ (αὐτοῦ) πενθοῦντος 40 ἐπὶ τῇ ἀνομίᾳ = וְעַל מַעֲשֵׂי הַמֵּלֶךְ. הַתְּעִי is certainly attested by **G** both here and in Ezr. 10,6, but 1 Esdr. 9,1 (= Ezr. 10,6) again reads not הַתְּעִי but הַתְּעִי. However, as 1 Esdr. 9,3 f. 15 is doubtless acquainted with the הַתְּעִי in Ezr. 10,7 f. 16, no critical inference can be drawn from the variation. The circumstantial clause from 1 Esdr. 8,69, on the other hand, supplies a better sense: those faith- 45 ful to the Law, attracted by Ezra's strange conduct, gather about him *while* he is sitting on the ground weeping; but not *after* he had sat upon the ground until the evening sacrifice. The temporal determinative, עַד לְמִנְחַת הַקָּרֶב, refers to Ezra's change of attitude; in other words, v. 4^b should be connected with v. 5. Thus the *plus* in 1 Esdr. 8,69 is justified. Further, 1 Esdr. 8,70 should be followed in 50 the matter of striking out the temporal determinative עַד לְמִנְחַת הַקָּרֶב in v. 5. As soon as v. 4^b is intimately connected with v. 5, its superfluousness becomes apparent.
- (6) Strike out the second הַתְּעִי in **Al**. Cf. 1 Esdr. 8,71.

- 8 clans or individuals. Further, the men sent by Iddo are plainly indicated as Levites, since in vv. 18f. they are reckoned with the (Levite) clans Mahli and Merari. The question recurs in v. 24; see note there.
- (16) The text is here loaded with doublets; nor do the Versions give it in a pure state. In the first half of the verse **A** has 9 names; so, too, **CV**. **GL** omits **נהן**. 5
 1 Esdr. 8,43, according to **CV**, gives 10 names; according to **GL**, 7 names. Yet **λαρειβ** (**λωριβ**), which is wanting in **GL**, would seem to belong to the original text. Hence we should strike out **נהן**; **נהן**; **נהן**; **נהן**. In the second half of the verse the proper names should be struck out; they are repeated from what precedes. Cf 1 Esdr. 8,43 **CV** τοὺς ἡγουμένους καὶ ἐπιστήμυνας, **GL** ἀρχοντας συνετούς. 10
- (17) The difference between **K^cthib** and **Q^rrè** is here reflected in the Versions. The **Q^rrè** requires **האצנן** *I despatched them* = *commissioned them*; cf. Ex. 6,13; Jer. 27,4. The **K^cthib** should be read **האצנן**, and interpreted in the sense of *dismiss, send away*, following Gen. 19,5; Jer. 38,23. In both cases **על־אדרי** is to be taken in the sense of **אדרי־על**. The **Q^rrè**, taken in the sense specified, deserves the prefer- 15
 ence.
- The words **הנתנינם** are, after Iddo, totally unintelligible. Read **האצנן**, following 1 Esdr. καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, and strike out **הנתנינם**. Iddo's brethren were not the Nethinim. But it may be that **הנ** has crept into the text as a gloss on **האצנן**; cf. SIEGFRIED-STADE 447. 20
- (18) Strike out **ו** before **האצנן**, both because the sense requires it, and because **CV** and 1 Esdr. 8,46, in spite of all disagreements, are at one in reading no **ו** in this passage.
- (19) For **A** **האצנן** write **האצנן**. **CV** καὶ τὸν Ὡσαϊαν, as before καὶ τὸν Ἀσβεβα; **GL** καὶ λεσσα. 1 Esdr. 8,47 **CV** exhibit a trace of another name: **GL** καὶ Ἄνουῦνον, 25
CV αὐτὸν ἐκ τῶν υἱῶν Χανουναίου = **הננן**, **הננן**.
- For **A** **האצנן**, at the end of the verse, read **האצנן**, as required by the continuation **האצנן**, and attested by 1 Esdr. 8,47 **GL**.
- (22) The final clause is wanting in 1 Esdr. 8,52. As it is not required by the context it would seem to be an expansion of the original text. Yet it appears in **CV** 30
- (24) The varying construction of vv. 15-20 (see above) is connected with the uncertainty of the text of v. 24. **A** on the first impression, seems to mean that two of the chief priests were Sherebiah and Hashabiah, the names of the other ten not being mentioned. This text of **A** is exactly confirmed by **CV** τῶ Σαραβιά, Ἀσαβιά, somewhat more freely by **GL** τὸν Σαραβιαν καὶ τὸν Ἀσαβιαν (= 1 Esdr. 35
 8,54 **GL**). Nevertheless, it cannot be correct; for, according to vv. 18f., Sherebiah and Hashabiah are not of priestly but of Levite origin. Accordingly, their brethren v. 24^b cannot be the **הנתנינם** of v. 24^a. Moreover, the end of v. 24, **ע על פי ע**, would be a very needless remark. Hence 1 Esdr. 8,54 **CV** probably gives the best text: καὶ Ἐσρεβιαν καὶ Ἀσσομιαν = **האצנן**; **האצנן**; **האצנן**. See KEIL and SCHULTZ *ad* 40
locum.
- (26) For **A** **על ידם**, it seems best to read **על־ידיהם**, on the basis of **CV** ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν.
- A** **לכברים והב פאה בכר**; the last two numbers run in **CVL**: καὶ σκεῦη ἀργυρᾶ ἑκατόν, καὶ τάλαντα χρυσοῦ (**GL** χρυσοῦ τάλαντα ἑκατόν. Read, accordingly, 45
האצנן; **האצנן**; **האצנן**), and strike out the last **בכר**. By this means the unusual connections in **A** are removed.
- (27) The number **השנים** in **A** is supported neither by **CV** nor by 1 Esdr. **CVL** have διάφορα, 1 Esdr. 8,56 **CV** δέκα, **GL** δέκα δύο, where δύο seems to be a doublet *i. e.* a correction after **A**. The other numbers in vv. 26f. are remarkably high; 50
השנים, therefore, can hardly be right.
- (28) For **A** **האצנן**, **CV** and 1 Esdr. 8,57 have in agreement τῶν πατέρων ἡμῶν = **האצנן**.

- 10 contained what was formerly the heading of the list vv. 18 ff. (הַשִּׁיבֵנו הַהִשְׁבִּינוּ וְנִי).
 (19) For אֱלֹהֵינוּ read, with KUENEN, אֱלֹהֵינוּ. See KUENEN-BUDDE, *Gesammelte Abhandlungen*, 1894, p. 245.
 (23) הַלֵּלָהּ is given by אֱל and all the Versions; still, it looks like a subsequent addition. The glossator was probably under the impression that הַלֵּלָהּ was an error for *Kelita* who is known as a Levite from Neh. 8, 7; 10, 11, while הַלֵּלָהּ does not occur anywhere else.
 (24) After אֱלֹהֵינוּ, 1 Esdr. 9, 24 ᵀ adds Βάχουρος, ᵀL και Σαχουρ, ᵀL here και Ζαχουρ, evidently = וְזָכַר. As the name cannot be explained as dittography of another near it, we must regard it, apparently, as an original element of the text. 10 Cf. 1 Chr. 25, 2, 10; Neh. 12, 35.
 (25) It seems strange to meet the name מִלְכִּיָּהּ twice. 1 Esdr. 9, 26 ᵀL substitutes in the second instance, ᵀL here in the first, Μιχαίας = מִיכָיָהּ; perhaps correctly.
 (28) The clan *Bebai* is well known from Ezr. 2, 11 and Neh. 7, 16. But it should be noted that ᵀL and 1 Esdr. 9, 29 ᵀL give for it Βοκκεί = בְּקִי. The tradition appears thus to have varied here just as in Ezr. 8, 11.
 (29) אֱלֹהֵינוּ is a surprising name. 1 Esdr. 9, 30 ᵀV has και Ασάηλος, ᵀL Ασσαη = אֲשָׁהּ.
 For אֱלֹהֵינוּ (Q'rê וְנִי) read וְנִי, following 1 Esdr. 9, 30.
 (31) For אֱלֹהֵינוּ read וְנִי as in the preceding similar clauses, following ᵀV and 20 1 Esdr. 9, 32 (ᵀV).
 (34) For אֱלֹהֵינוּ the reading וְנִי, following ᵀL Ισηλ and 1 Esdr. 9, 34 (ᵀV) Ιουα, (ᵀL) Ιουηλ, is more correct. As to בְּנֵי, see on v. 38.
 (35) The end of v. 35 and beginning of v. 36 are hopelessly corrupt. ᵀV Χελκεία, ᵀL Χελιασουβ, 1 Esdr. 9, 34 ᵀV και Ανως, Καρβασειων, ᵀL Χελιασουβ, for which 25 אֱל has כְּלֵהָ or כְּלֵהָ!
 For אֱלֹהֵינוּ ᵀV has Ουτεχωα, ᵀL Οουανια, 1 Esdr. 9, 34 ᵀV και 'Ενάσειβος (end of v. 36 אֱל).
 (37) מִתְּנֵי and מִתְּנֵי side by side we must consider a doublet. ᵀV Μαθανια, Μαθαναν· και ἐποίησαν = אֱל. ᵀL has Μαθθανια only; 1 Esdr. 9, 34 ᵀV και Μαμτάναιμος, 30 'Ελιασεις; ᵀL Μαθθανια. The end of the verse, too, is unintelligible.
 (38) According to ᵀ and 1 Esdr. 9, 34, v. 38 begins a new clan; hence, according to the usual opening, וְנִי; strike out the ו that follows, and pronounce, like אֱל, or with ᵀL, בְּנֵי. We cannot tell how the three possible pronunciations בְּנֵי, בְּנֵי, and בְּנֵי are to be distributed between vv. 29, 34 and 38. 35
 (40) Again, the beginning of the verse would seem to be badly corrupted. ᵀV Μαχάδναβου, ᵀL και Ναδαβου; so, too, 1 Esdr. 9, 34 ᵀL; but 1 Esdr. 9, 34 ᵀV, και ἐκ τῶν υἱῶν ΕΖωρα = וְנִי; cf. Neh. 10, 18. Considering the helpless vacillation of the tradition one may perhaps be permitted to build on this flimsy foundation. 40
 (44) The end of the verse in אֱל is unintelligible. ᵀV και ἐγέννησαν ἐξ αὐτῶν υἱούς; ᵀL εἰσὶ δὲ ἐξ αὐτῶν τῶν γυναικῶν αἱ ἐγέννησαν υἱούς; both have made guesses at אֱל. Whether 1 Esdr. 9, 36 και ἀπέλυσαν αὐτὰς σὺν τέκνοις really had a different text may be doubted (cf. KOSTERS, *l. c.*, pp. 122 f.; German edition, p. 102). However, a comparison of these words with אֱל leads to the conjecture: 45 וְנִי is perhaps a doublet of וְנִי.

- 9 (7) According to the Greek authorities a י should be inserted before מְלִכָּי and בְּהַגְיָה, likewise before בְּשִׁבִי.
- (8) For אִל אֶלְהֵינִי עֲיִינִי אֶלְהֵינִי, \mathfrak{M} and \mathfrak{L} have τοῦ φωτισμοῦ ὀφθαλμοῦς ἡμῶν, omitting the word at which the reader stumbles. 1 Esdr. 8,76 (καί) τοῦ ἀνακαλύψαι φωστῆρα ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν = אֶלְהֵינִי בְּבֵית מְאֹרֵינִי אֶלְהֵינִי, shows itself to be the true reading by taking up the awkward אֶלְהֵינִי into the flow of the discourse.

- 10 (1) 1 Esdr. 8,88 does not read מִיִּשְׂרָאֵל, with \mathfrak{M} and \mathfrak{L} , but מִיִּשְׂרָאֵל. This is certainly not the original reading; for יִשְׂרָאֵל here means the exiles as in 8,25.
- (2) The Q^rעֵלֶם (2,31; 8,7) is preferable.
- (3) The indefinite expression אִם בְּנִשְׁבִּים in \mathfrak{M} is evidently incorrect. Not merely the article is required, but some closer determination of what women are meant. \mathfrak{V} πάσας τὰς γυναικας, \mathfrak{L} πάσας τὰς γυναικας τὰς ἀλλοτριὰς, 1 Esdr. 8,90 πάσας τὰς γυναικας ἡμῶν τὰς ἐκ τῶν ἀλλογενῶν (\mathfrak{L} +ἐθνῶν); hence, at least, הַנִּשְׁבִּים אִם בְּנִשְׁבִּים.

The second half of v. 3 in \mathfrak{M} : וְכִתְּרָה יַעֲשֶׂה: is corrupt. The very mode in which the motives for action are set side by side awakens strong suspicion. By the pronunciation אֶרְנָה for אֶרְנָה (BERTHEAU, REUSS, RAWLINSON) little improvement is made; we should surely expect the Law to come first, and afterwards the opinion of the devout, not *vice versa*. \mathfrak{L} agrees with \mathfrak{M} . \mathfrak{V} ὡς ἂν βούλη· ἀνάστηθι καὶ φοβέρισον αὐτοὺς ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν, καὶ ὡς ὁ νόμος γενηθήτω. 1 Esdr. 8,90 ὡς ἐκρίθη σοι, καὶ ὅσοι πειθοαρχήσουσιν (\mathfrak{L} πειθοαρχοῦσι) τοῦ νόμου (\mathfrak{L} τῷ νόμῳ) τοῦ Κυρίου \mathfrak{L} ἀναστῆτε εἶπον πρὸς "Εζδραν). They agree, accordingly, on אֶרְנָה, and substantially on מִצְוֵת אֶלְהֵינִי, approximately on הַתְּרִיבִים \mathfrak{V} , and הַתְּרִיבֵהוּ. But to follow the reading of \mathfrak{V} is unadvisable, in view of v. 4. 1 Esdr. would yield: אִם בְּנִשְׁבִּים אֶלְהֵינִי אֶרְנָה קָמוּ וַיֵּאמְרוּ אֶלְהֵינִי. V. 4 thus obtains a suitable introduction.

- (4) \mathfrak{M} קום; 1 Esdr. 8,9 \mathfrak{V} has ἀναστάς ἐπιτέλει, \mathfrak{L} ἀνάστα, ἐπιτέλει = קָמוּ בְּנִשְׁבִּים. Entirely suitable.
- (5) For \mathfrak{M} הַלְוִים read הַלְוִיִּם, following 1 Esdr. 8,92 and \mathfrak{L} .
- (6) The second הַלְוִיִּם is meaningless. Read הַלְוִיִּם, following 1 Esdr. 9,2 καὶ ἀλλισθεὶς ἐκεῖ and S (see BERTHEAU who follows CLERICUS).

The last clause runs in \mathfrak{L} : εἶτι γὰρ ἐπένθει, in 1 Esdr. 9,2: (ἔτι) πενθῶν ὑπὲρ τῶν ἀνομιῶν τῶν μεγάλων τοῦ πληθους = הַגְּדֹלָה הַגְּדֹלָה עַל-מַעַל הַגְּדֹלָה; εἶτι = ὅτι; εἶτι γὰρ in \mathfrak{L} would seem to be a doublet. See also the note on 9,4.

- (9) For \mathfrak{M} בְּחַדָּשׁ read שְׁחַדָּה, following 1 Esdr. 9,5 and \mathfrak{L} τοῦ μηνός. Here also the name of the month (Chislew) may have dropped out before אַחַד in the same way as in 6,15 and 7,8.
- (12) The Q^rעֵרְבִיבֵי אֶרְבִּיבֵי should be preferred to the K^rחִיבֵי אֶרְבִּיבֵי.
- (14) \mathfrak{M} הַזֶּה הַזֶּה עַד הַזֶּה is meaningless. \mathfrak{L} περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, 1 Esdr. 9,13 \mathfrak{V} τοῦ πράγματος τούτου, \mathfrak{L} περὶ τοῦ πράγματος τούτου = הַזֶּה הַזֶּה.
- (16) The connection with v. 15 is bad; presumably in consequence of an abbreviation by the Chronicler of the original account.

The form אֶרְבִּיבֵי is translated by \mathfrak{V} only, καὶ διεστάλησαν, but with the variant καὶ ἄνδρες for \mathfrak{M} אֶרְבִּיבֵי. According to the context, Ezra must appear as the agent. With that agrees \mathfrak{L} καὶ διέστειλεν Ἐζδρας and 1 Esdr. 9,16 καὶ ἐπέλεξετο αὐτῷ Ἔσρας = אֶרְבִּיבֵי (BERTHEAU-RYSSIL).

At the end of the verse read אֶרְבִּיבֵי for the monstrosity אֶרְבִּיבֵי.

- (17) The article is indispensable before אֶרְבִּיבֵי; read, therefore, אֶרְבִּיבֵי אֶרְבִּיבֵי, \mathfrak{L} ἐν πᾶσι τοῖς ἀνδράσι. But the original text perhaps read otherwise: 1 Esdr. 9,17 καὶ ἤχθη ἐπὶ πέρας τὰ κατὰ τοὺς ἀνδρας. H. E. RYLE (*Ezra and Nehemiah*, 139) and KOSTERS, *l. c.*, p. 123 (German edition, p. 103) conjecture that in v. 17 is

- 3 parallel to הַצִּרְפִּים. Ṭ^A Πωκειυ is a mere transcript of the Hebrew רוקתים (רוקתים), Ṭ^L lwakeiu a variant of the same. Cf. W. A. TH. BÖHME, *l. c.*
- (10) Strike out the *l* before נָגַד; Ṭ^Ls read only κατέναντι.
- (11) For the ill-suited וְאֵת מ' of Ḍ read וְעַד וְגו', following Ṭ^V καὶ ἕως πύργου τοῦ ναοῦρειμ. 5
- (13) For Ḍ השפּוֹת הַשְּׂפּוֹת read הַשְּׂפּוֹת, following v. 14; Ṭ τῆς κοπρίας.
- (14) Ṭ^V αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ = הוּא וּבְנָיו, הוּא וּבְנָיו Ḍ. But, in connection with what follows — Ṭ^V καὶ ἐσκέπασαν (Ṭ^L ἐστέγασαν) αὐτὴν καὶ ἔστησαν κτλ. — and upon comparison of v. 15 Ṭ^L, we should read: הוּא בָּנָהּ וַיְסַלְּלֵנּוּ וַיַּעֲמִיד; Cf. also v. 13.
- (15) Ḍ הוא יבְנֵנוּ וַיְסַלְּלֵנוּ וַיַּעֲמִידוּ Ḍ; but Ṭ^L αὐτὸς ψκοδόμησεν αὐτὴν καὶ ἐστέγασεν αὐτὴν 10 καὶ ἔστησε. Read, accordingly, הוּא בָּנָהּ וַיְסַלְּלֵנוּ וַיַּעֲמִיד. The K^{thib} וַיַּעֲמִידוּ is an oversight.
- (18) For Ḍ בְּיָו Ṭ^A has Bevei, Ṭ^V Bedei, Ṭ^L Bavaī. Read בְּנִי, comparing with v. 24; Ezr. 3, 9; Nch. 10, 10.
- (19) Ṭ translates עלת, or עלות if it so be read, like עליה in v. 31f., by ἀναβάσεως. In 15 both passages Ṭ's text seems to have had the same word. But עלת alongside of נשׂת is unintelligible, while עליה can be rendered, as in vv. 31f., *upper chamber, room in a tower*. Yet we should then be obliged to regard הַנְּשִׂיָּה also as a short expression for בית הַנְּשִׂיָּה.
- (20) הַתְּרָה is dittography of the preceding word. The Versions have no knowledge 20 of it. It should be struck out.
The K^{thib} וְזִי, as against the Q^{re} וְזִי, is supported by the Versions and Ezr. 10, 28.
- (25) אֶחָדֵינוּ אֶחָדֵינוּ seems to be wanting at the beginning of this verse, and אֶחָדֵינוּ after 25 אֶחָדֵינוּ in the second half of the verse.
- (26) The first half of this verse evidently gives a passing remark upon Ophel (cf. 11, 21). But as Ophel is not mentioned before v. 27, the remark should not come until after that. The improper place of the notice confirms the impression made by its contents, that it was not a part of the original text. The second half of the verse, on the other hand, is the continuation of v. 25^b. The division 30 of the verses should be altered accordingly.
- (30) The Q^{re} in vv. 30. 31 אֶחָדֵינוּ (אֶחָדֵינוּ) is confirmed by the Versions.
For Ḍ read מְדָה שְׁנִית מְדָה שְׁנִית, Ṭ μέτρον δεύτερον. The preceding word אֶחָדֵינוּ can either be taken as referring to בְּנָן = *the sixth descendant*, or connected with 35 מְדָה שְׁנִית = *the sixth a second portion*, i. e., II. was the sixth, and undertook not one portion for building, but two. The latter, however, does not agree with the narrative in Neh. 3, inasmuch as in v. 30 it mentions for the seventh time some one as having restored a second building section. As the first possibility also would be an entirely unparalleled and exceptional remark in this connection, the suspicion forces itself upon us that under the consonants הששי lies a state- 40 ment concerning the native place of this man.
- (31) The compound בְּנֵי הַצִּרְפִּים is entirely unintelligible; "הַצִּרְפִּים means neither *the goldsmith*, nor *belonging to the guild of the goldsmiths*" (BÖHME, *l. c.*). Ṭ has τοῦ Σαραφει (Σεραφει). The article forbids the idea that it is a proper name, but perhaps הַצִּרְפִּים may designate the man who comes from צִרְפָּה; cf. הַמְּנִי, הַמְּנִיָּה &c., 45 STADE, § 303, c; البصرة, بصري &c.; WRIGHT-DE GOEJE, § 251. — P. 11.] Besides Sarepta referred to in 1 K. 17, 9f. cf. the place of the same name not far from Jebna in Southern Palestine called the صرفند of Çarafand. The context, to be sure, points to a goldsmith.
- (34) Ṭ differs peculiarly. Ṭ^V καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, Αὐτὴ ἡ δύναμις 50 Σομορῶν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι οὗτοι οἰκοδομοῦσιν τὴν ἑαυτῶν πόλιν; καὶ Τωβίας ὁ Ἀμμανείτης ἐχόμενα αὐτοῦ ἦλθεν· καὶ εἶπαν πρὸς ἑαυτοῦς, Μὴ θυσιάσουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν; οὐχὶ ἀναβήσεται ἄλωπτιξ καὶ καθελεῖ τὸ τεῖχος

Nehemiah.

- 1 (5) **א** (5) **א** without the article is impossible. Read **הַתִּקְרָר**, following **נח. 9, 32**,
Deut. 7, 9. 5
- (6) In the first double clause it is remarkable that first the singular and then the plural is employed. We expect uniformity in parallel clauses. In favor of the plural in the first clause we have **Ἐλ τὰ ἰδίῃ σου προσέχοντα**, and similarly, 2 Chr. 6, 40 and **ψ 130, 2**. Read, accordingly, **אָנִיָּהּ קָשְׁבַת** (**תְּהִיָּנָה** **תְּהִיָּנָה**). Yet **ṬV** supports the singular, and v. 11 uses it also. The tradition of the text varied even in ancient times; but, originally, the plural would seem to have been used in both members, presumably in v. 11 also. 10
- (7) **א** (7) **א** **הַבֵּל הַבֵּלֵנוּ**; the Masoretic pronunciation of these two words is obscure. Nothing can be made of the sense *pledge, pledges*, Ezek. 18, 12, 16. To construe or render **הַבֵּל** as *infin. absol.* would be ungrammatical. The most probable assumption seems to be that the vocalization depends on some Aramaism unknown to us. So far as we know, the Piel (Pa'el) of **הַבֵּל** in Hebrew and Biblical Aramaic means *act evilly* (Job 34, 31?), like **שָׁחַת**; hence W. A. TH. BÖHME has suggested the pronunciation **הַבֵּל הַבֵּלֵנוּ**. Cf. his paper *Über den Text des Buches Nehemiah*, first half, (Programme of the Marienstifts-Gymnasium, 20 Stettin, 1871). [In Eccl. 5, 5, on the other hand, we must read **הַבֵּל** instead of **הַבֵּל**; so, too, in Is. 54, 16, **לְהַבֵּל** instead of **אֵל הַבֵּל**; see CHEYNE, *ad loc.* — P. II.]
- (8) For the second hemistich (**א** **אֵהֶם תִּטְעֵלוּ וְגוֹי אֵל**) **ṬV** has **ὁμοίως ἕν ἄσυνθετήσητε**, **Ἐλ** **ἕν ἁμαρτητέ μοι ὁμοίως**; hence **אֵם הַתִּקְרָר**. 25
- (11) Compare the note on v. 6. 25
- 2 (1) **ṬV** has **καὶ ἦν (οἶνος)**, **Ἐλ** **καὶ ἦν (δ οἶνος) = יין** instead of **א** **יין**. In view of the similar construction **1, 1 יין** commends itself.
- (6) Before **א** **יִשְׁבַּת אֵל** the article has dropped out. **Ṭ** **ἡ καθήμενη ἐχόμενα αὐτοῦ**; read, accordingly, **הַיִּשְׁבַּת אֵל**. 30
- (13) **ṬV** renders the **שֶׁב־** of **א** by **συμπρίβων (ἐν τῷ τείχει)**, **Ἐλ** by **κατανοῦν (τοῖς τείχεσιν)**. The latter, the only construction which makes sense, requires the pronunciation **שֶׁבֶר**, as read by BÄR and GINSBURG.
- The clause **אֲשֶׁר הֵם פְּרִיעִים** is remarkable: (a) for the spelling **הֵם** instead of **הָם**; (b) for the masc. plur. used with reference to **הַזֹּכֵה**. **ṬV** **δ αὐτοῖς καθαιροῦσιν = 35** **אֲשֶׁר הֵם פְּרִיעִים**; but surely **הֵם** cannot refer to persons not named at all in what precedes. **Ἐλ** seems to confirm the passive construction of **א** with **τοῖς τείχεσιν . . . τοῖς κατασπασμένοις**. For **Ṭ** write **ῆ**; cf. BÄR and GINSBURG. For the form of the sentence, cf. GESENIUS-KAUTZSCH²⁰, § 138, b. The use of the participle reminds us of Aramaic (cf. KAUTZSCH, *Aram. Gramm.*, § 76; for the pronoun, 40 § 87, 3', and, perhaps, the masculine can be understood as being due to the writer's having in mind the Aramaic word for *wall*, which, according to Ezr. 3, 5, 9, is masculine. In **1, 3** we read **הַפְּרִיעָה**. KLOSTERMANN, *l. c.*, p. 256 proposes to read **אֲשֶׁר שָׁם פְּרִיעִים**.
- (15) For **שֶׁבֶר** read, with BÄR and GINSBURG, **שֶׁבֶר**, as in v. 13. 45
- 3 (7) [ED. MEYER, *l. c.*, p. 108, n. 1 proposes to read **אֵל אֲנָשִׁי נִבְעֵן וְיִסְרֵנוּת** instead of **א** **אֲנָשִׁי נִבְעֵן וְהַמְצַפָּה**. — P. H.]
- (8) The name **הַתִּיקָה** awakens suspicion both through its consonants and its vowels. **Ṭ** **Βαραχίου, 5** **سراجا, 3** **Araja**. The original form of the name cannot be restor- 50 ed. As the following word **צוֹרְפִים** positively requires the article, the final **ה** of this uncertain name has been connected with that word.
- A proper name seems to have dropped out after the second **בָּן**, for **הַתִּיקָה** is

3 λίθων αὐτῶν; — \mathcal{G}^L : καὶ εἶπεν ἐνώπιον τῶν ἀδελφῶν ἑαυτοῦ καὶ τῆς δυνά-
 μεως Σαμαρείας καὶ εἶπεν, Τί οἱ Ἰουδαῖοι οἱ οὐδαμνοὶ οὗτοι ποιοῦσιν
 ὅτι οἰκοδομοῦσι τὴν ἑαυτῶν πόλιν; καὶ Τωβίας ὁ Ἀμμανίτης ἐχόμενα αὐτοῦ
 ἦλθεν: καὶ εἶπον πρὸς αὐτοῦς, Μὴ καταλείψομεν αὐτοῦς, ἄρα θυσιάσομεν,
 ἄρα δυνήσονται: καὶ εἰ σήμερον ἴσονται τοὺς λίθους μετὰ τὸ γενέσ- 5
 θαι γῆς χῶμα καυθέντας καὶ τὸ τεῖχος ἐμπερησμένον, καὶ Τωβίας
 ὁ Ἀμμωνίτης ἦν ἐχόμενα αὐτοῦ καὶ εἶπε πρὸς αὐτοῦς, Καίγε αὐτοὶ
 οἰκοδομοῦσι καὶ θυσιάζουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτῶν; οὐχὶ ἐάν
 ἀναβῆ ἀλώπηξ, καθελεῖ τὸ τεῖχος τῶν λίθων αὐτῶν; The relation of these two
 versions to one another and to \mathcal{M} is very instructive for the character of the 10
 Lucianic text. The underlying identity of the Greek is plainly recognizable, but
 so also, at the same time, is the working over which \mathcal{G}^L has undergone, by
 means of alterations and additions based on the Hebrew text. The opening in
 \mathcal{G}^L has been changed on the basis of \mathcal{M} . Nevertheless, the double מבני in \mathcal{M} is
 very awkward, and certainly not original. 15

Other doubts suggest themselves. The first sentence of Sanballat in \mathcal{M} sounds
 very empty; moreover, can one, in strictness, speak before the היה שפתי ? According
 to \mathcal{G}^V , on the other hand, we get the significant sentence: $\text{היה היל שפתי כי היתה}$
 בני (בני) מן הלה . The beginning of v. 3 in \mathcal{G} is not in the right place;
 it is therefore repeated by \mathcal{G}^L in its proper position. Καὶ εἶπαν (εἶπον) πρὸς 20
 ἑαυτοῦς of \mathcal{G}^{VL} corresponds, therefore, to the Hebrew clause הלה בני , which is
 translated a second time in \mathcal{G}^L by $\text{μη καταλείψομεν αὐτοῦς}$. Beyond question,
 \mathcal{M} has here preserved the original text; the change of הלה to היהלה should be
 rejected. The sentence which follows in \mathcal{G}^V , $\text{Μη θυσιάσομεν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ}$
 τόπου αὐτῶν is confirmed by \mathcal{G}^L v. 5, $\text{καὶ θυσιάζουσιν ἢ φάγονται ἐπὶ τοῦ τόπου}$ 25
 $\text{αὐτῶν} = \text{מבני על ידו וכל הנהיה}$. \mathcal{G}^L ἄρα δυνήσονται = והלה , καὶ εἰ σήμερον = אני
 עני , are variants. The sentence which follows in \mathcal{M} occurs only in \mathcal{G}^L v. 4, but
 is also confirmed by the end of v. 35 in \mathcal{M} / cf. \mathcal{G}^V v. 3, \mathcal{G}^L v. 5). \mathcal{G}^L χῶμα ($\text{הנה} =$
 הנהיה) καυθέντας καὶ τὸ τεῖχος ἐμπερησμένον is a doublet.

- (35) The opening should stand as in $\mathcal{M} = \mathcal{G}^L$ v. 5. Tobiah's speech is fully preserved 30
 in \mathcal{G}^L v. 5, $\text{מבני על ידו וכל הנהיה (בני מן הלה)}$. In this form vv. 34-35 mutually
 confirm one another. It becomes at the same time apparent that Tobiah, while
 taking up the words of Sanballat, means to outdo them by a stroke of wit.
 (36) For \mathcal{M} הנה \mathcal{G} has εἰς μυκτηρισμὸν = הנה , which is probably correct. 35

4 (1) Strike out \mathcal{M} הנהיה , following \mathcal{G}^V . They are mentioned nowhere else in this
 connection. The words הנהיה מבני are also presumably an addition, either
 by the Chronicler, or as a later gloss; for Nehemiah nowhere else expresses
 himself in this way.

For \mathcal{M} הנהיה \mathcal{G}^{VL} have ἡ φωνή; read, accordingly, הנהיה . 40
 For the pronunciation הנהיה no decisive reason is discoverable. BÖHME,
l. c., p. 18, has therefore proposed to pronounce הנהיה (cf. 6, 1).

- (2) For \mathcal{M} הנה read הנה ; Nehemiah speaks of Jerusalem in the feminine (2, 17). \mathcal{G}^L τοῦ
 ποιῆσαι αὐτὴν ἀφανῆ καὶ ποιῆσαί μοι πλύνησιν is a doublet. The sentence is
 wanting in \mathcal{G}^V . 45
 (3) \mathcal{G}^L reads πρὸς Κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν = הנהיה הנהיה . The full expression is
 well adapted to the context. \mathcal{G}^V , on the other hand, has only πρὸς τὸν θεὸν
 ἡμῶν = \mathcal{M} .
 (6) The words $\text{מבני על ידו וכל הנהיה}$ are hard to connect in the present text of \mathcal{M} . BERTHEAU-
 RYSETT, comparing the wording of *Ezr.* 1, 4, connect the expression with the 50

—

† The variants of this recension are distinguished by spaced type.

- 7 (3) For the meaningless K^cthib ויאמר read the Q^crê ויאמר.
 The imperative ויאמר refuses to adjust itself to the other clauses of the command. *UV* και σφραγιζέσθωσαν, *UL* και ἀσφαλιζέσθωσαν, probably = ויאמר. The same consonants could also be pronounced ויאמר or ויאמר. In *Al* a *y* seems to have dropped out. The meaning here, according to 1 K. 6, 10, would be *to bolt the doors, fasten them with bars.*
- (4) For ויאמר = *the families were not large*, see *Johns Hopkins University Circulars*, Vol. xiii, No. 114, July 1894, p. 108. — P. H.]
- (5) The words ספר היהש העולים בראשונה cannot be connected with one another in Hebrew. The same meaning is differently expressed in *Ezr.* 8, 1. *UV* corresponds exactly: βιβλίον τῆς συνοδίας οἱ ἀνέβησαν ἐν πρώτοις. *UL*, on the other hand, smoothes out the objectionable element: βιβλίον τῆς γενεολογίας τῶν ἀναβάντων ἐν ἀρχῇ. We must leave *Al* in its present condition, and regard the words העולים בראשונה as a later addition. They were probably added by the Chronicler, who has inserted here the list which follows in vv. 6 ff.
- (6) Insert ויאמר, following *Ezr.* 2, 1 and 1 *Esd.* 5, 7.
- (7) For *Al* ויאמר read ויאמר, following *Ezr.* 2, 2 and 1 *Esd.* 5, 8 Ποσειμου; and after the name add ויאמר, following 1 *Esd.* 5, 8 τῶν προηγουμένων αὐτῶν.
- (8) The remarks made on *Ezr.* 2, 5 apply to the numbers in vv. 8 ff.
- (15) Whether ויאמר or, as in *Ezr.* 2, 10, ויאמר be the true reading, must remain doubtful. 1 *Esd.* 5, 12 Bavei and Bavaia. Still, Bavou and Bovou occur also in *UVA Ezr.* 2, 10.
- (21) As to the addition after v. 21, see on *Ezr.* 2, 16 f.
- (22) The ויאמר stand two or three places later in *Ezr.* 2. See also the note on *Ezr.* 2, 16.
- (24 ff.) Insert after v. 24: ויאמר ויאמר ויאמר, in accordance with the remark on *Ezr.* 2, 18. Then let vv. 33-35 and v. 38 follow, — because these still speak of clans, but not of districts, — together with the expansions afforded by the parallel texts. See also the note on *Ezr.* 2, 19 ff.
- (25) Here begins the enumeration of geographical groups, recognizable by ויאמר = οἱ ἐκ in 1 *Esd.* 5, 17 ff. Insert, accordingly, for *Al* ויאמר, in vv. 25. 36. 37: ויאמר. But ויאמר also is incorrect; for, according to its situation, this locality is not in place here, but at vv. 29 f. According to 1 *Esd.* 5, 17 we should read ויאמר: cf. *Jos.* 15, 59; 1 *Chr.* 6, 59 *U*. See note on *Ezr.* 2, 20.
- (26) Two districts are combined, which are separate in *Ezr.* 2, 21 f., but without producing agreement in the total.
- (29) For the gap after v. 29, see note on *Ezr.* 2, 25 f.
- (37) As to the addition after this verse, see note on *Ezr.* 2, 34 f.
- (39) See note on *Ezr.* 2, 36.
- (43) The verse has been altered on the basis of 1 *Esd.* 5, 26, οἱ Ἰησοῦ εἰς Κοδοῦλου καὶ Βαννου καὶ Σουδιου (and *Ezr.* 2, 40).
- (46 ff.) In vv. 46-56 *Neh.* 7 has three names less than *Ezr.* 2; as these are also attested by 1 *Esd.* 5, 30 f. they are here supplied. For the gaps noted besides these, see note on *Ezr.* 2, 44 ff.
- (52) ויאמר is an impossible spelling. According to *Ezr.* 2, 50 (ויאמר) the only question can be as to the interchange of *ס* and *ש*; the double designation of the sibilant is an oversight. Cf. *Neh.* 11, 13; *Am.* 5, 11, and see BLINK-WELHAUSEN, *Einleitung*⁶, p. 585. The name of this family is preserved to us on an ancient seal in the British Museum in the form *Nefisi* or *Nefisi*. See *Revue Archéologique*, xvii 1891, p. 109.
- (57) The name ויאמר, the authority of *Ezr.* 2, 55 and 1 *Esd.* 5, 33 (Ἀσσαφειω), has been given as ויאמר.
- (59) Following 1 *Esd.* 5, 34 we must assume a considerable gap, see note on *Ezr.* 2, 57.

- 5 yards no longer belong to the persons in question, and that, consequently, they are certainly no longer in condition to borrow money on these their lost possessions; the lot which threatened them was nothing else than slavery. He therefore proposes, reasonably as it would seem, to strike out the two words.
- (5) At the end of the verse, *SVL* give τοῖς ἐντίμοις = להחיים, the true reading; for it is against these that Nehemiah brings reproaches in v. 7.
- (7) Strike out the א in אל נשאים. The word in question is the verb נשא, and the plural of its participle נשא can only be נשאים; cf. vv. 10, 11, and see BÖHME, *l. c.*, p. 21.
- (9) Strike out the י in ויאמר, and read ויאמר, as the Qrd requires. 10
- (11) For אל וקרא read וקראא Deut. 24, 10 (GEIGER, *Zeitschr. für jud. Theol.*, viii, 227).
- (14) אל פקם is an impossible form. It should be either הפק or תפק. *Θ* εις ἄρχοντα αὐτῶν = הפק.
- (15) אחר is unintelligible. We might conjecture אחר (Num. 5, 26) and afterward, following *Θ* και ἑσχατον. But *Σ* gives a better interpretation in *quotidie*; read accordingly אחר ליום; cf. v. 18. 15
- (18) KEIL attempts to retain אל's expression כל-יין by the rendering of all sorts of wine. But has not a word fallen out after כל, which designated the place or the mode of distribution? Or is *Θ* right with και διά δέκα ἡμερῶν οἶνον παντι τῷ πλήθει (παντι τῷ λαῶ)? The latter would be כלל הפקרים ללך, following 2 Chr. 30, 18. 20
- 6 (6) *SVL* begin the verse και ἦν γετραμμένον ἐν αὐτῇ; hence read ונתוב for אל נתוב. At the end of the verse strike out הלךים הפקרים; the words are wanting in *Θ*, and break the thread of the letter. 25
- (10) The end of the verse runs in *SV*: ὅτι ἔρχονται νυκτός φονεῦσαι σε, and in *Θ* ὅτι ἔρχονται φονεῦσαι σε νυκτός· ἔρχονται ἀποκτείνειν σε. Thus no trace appears of a ו before הלךים. The ו in אל should be struck out, and the first sentence ended with הלךים. BÖHME, *l. c.*, has called attention to the fact that, elsewhere also, Nehemiah is in the habit of placing לילה at the end of the sentence. Cf. Neh. 2, 12. 13. 15. 30
- (11) Point ויש, not ויש (VAN DER HOOGIT). The ה is the interrogative particle. So BAR and GINSBURG.
- (13) The beginning of the verse defies all interpretation, and is evidently corrupt. BERTHEAU and KEIL, it is true, assert that the first לטען means on this account, 35 but neither has given any proof. It is not hard to recognize in the present words לטען הוא שבור למען שבור, at the end of v. 12 and in the beginning of v. 13, a ditto-graphy based upon the group of letters למען שבורהו, i. e. למען: שבורהו. Strike out, accordingly, הוא לטען שבור at the beginning of v. 13. It is another question, of course, whether, with that, we have obtained the original text. *Θ* και Τωβιας και Σαναβαλατ ἐμισθώσαντο αὐτόν, ὅπως φοβηθῆις ποιήσω κτλ. leads to the same wording as that above restored; *SV*, on the other hand, has και Τωβια και Σαναβαλλατ ἐμισθώσαντο ἕπε' ἐμὲ ὄχλον, ὅπως φοβηθῶ και ποιήσω κτλ. 40
- (19) The last clause of the verse should be connected by ו with what precedes: ואתה; *SVL* και ἐπιστολάς κτλ. 45

- 7 (1) The gatekeepers (שערים) are quite in place, but it is impossible to see why the singers and Levites should have been appointed by Nehemiah just after the completion of the building of the wall. The words ויהיו שרים וזמרים are therefore a later addition to the original text, based on the idea that it is the Temple which is here being spoken of. 50

- 8 quite foreign to his Book, it must be assumed that he had no other reading in his original than that reproduced in his translation. We should, therefore, regard **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** as an explanatory gloss (*cf.* O. F. FRITZSCHE, *Handbuch zu den Apocryphen*, Vol. i, 1851, p. 7). The other variants in 1 Esdr. 9, 49f. are shown to be errors by the end of v. 10 and v. 11 in **ⲁⲓ**. 5
- For **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, following 1 Esdr. 9, 50 ἡ ἡμέρα αὐτή.
- (10) Read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** (**Ⲭ** και εἶπον) for the sing. **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** in **ⲁⲓ**. Contrast STADE, *Gesch.*, ii, 177.
- (13) Read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, following **Ⲭ**; strike out, on the other hand, the **ⲓ** before **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, following **Ⲭ**. 10
- 9 (4) The names in vv. 4 and 5 are only partially correct in the tradition. **ⲁⲓ** has eight names in each verse, **Ⲭ** 4 and 2, **Ⲭ** 6 and 8. Three times **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** (**ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**), also **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** (**Ⲭ**). V. 4 **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, v. 5 **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** and **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** (**ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**?). Comparison with **Ⲭ** would add some further variants. Probably the round number *seven* was originally intended here as in 8, 7. 15
- (5) For **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, following **Ⲭ** Κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν. The attachment of the next clause by means of **ⲓ** *consecutivum* is certainly to be preferred, *cf.* 1 Chr. 29, 20; strike out the suffix of the second person in **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, and for **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**. *Cf.* **Ⲭ** και εὐλογεῖτε τὸ ὄνομα τῆς δόξης τοῦ ὑπερῶσμου ἐπὶ παντός ἐν ἀγαλλιάσει και ἐν αἰνέσει. 20
- (6) Before v. 6 insert **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** on the authority of **Ⲭ**. *Cf.* BERTHEAU-RYSSEL, 282f. For **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**. **Ⲭ** τὸν οὐρανὸν και τὸν οὐρ.
- (17) **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** is evidently a transcriptional error for **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**; **Ⲭ** ἐν Αἰγύπτῳ. Similarly the K^othib **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** is a scribal error for **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**. *Cf.* BÄR and GINSBURG, *ad loc.* 25
- (19) Strike out **ⲓ** before **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** in **ⲁⲓ**; **Ⲭ** φωτίζειν αὐτοῖς τὴν ὁδόν.
- (22) **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, it would seem, should be taken distributively; we conjecture, therefore, that the original text ran **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**; *cf.* GESENIUS-KAUTZSCH²⁶, § 123. Strike out the first **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**; *cf.* **Ⲭ**.
- (24) The first half-verse is relegated to the foot of the page as a gloss; the words 30 were intended to bring out the fulfilment of the divine promise in v. 23, but they needlessly anticipate the contents of vv. 24f., and are wanting in **Ⲭ**^{VSA}.
- (27) For **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**; **Ⲭ** ἐξ (ἐκ τοῦ) οὐρανοῦ σου. For **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** **Ⲭ** has ἐν (τοῖς) οἰκτιρμοῖς (σου) = **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**.
- (28) For **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** we conjecture **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, as in v. 27. 35
- (29) Strike out **ⲁⲓ** **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** after **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**; it is superfluous, even objectionable, and unknown to **Ⲭ**^V.
- (31) At the beginning of the verse read **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, following **Ⲭ** και σὺ ἐν οἰκτιρμοῖς κτλ. and in agreement with the context.
- (32) **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** seems to have dropped out before **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** in **ⲁⲓ**; **Ⲭ** Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραηλ, ὁ 40 θεὸς ἡμῶν κτλ. Insert **ⲓ** before **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**, as attested by **Ⲭ**.
- (34) Here also **Ⲭ** requires the conjunction **ⲓ** before **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** and **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ**.
- (37) The end of the prayer seems to be wanting. The petition begins indeed in v. 32, but does not reach complete expression. We should expect Ezra to finish 45 with supplication for the restoration of Israel. *Cf.* KOSTERS, *Het Herstelt v. Israel*, 1894, p. 77; German edition, 1895, p. 65.
- 10 (2) To all appearance the word **ⲛⲉⲛⲉⲛⲁ** has been added later, as it separates the proper name and the patronymic; it is also wanting in **Ⲭ**^V, but **Ⲭ**^L has ὁ και 50 Αθαρασθας. SCHLATTER, *Zur Topographie und Geschichte Palastinas*, 1893, p. 405ff., assumes a more extensive corruption of the text. The new introductory formula indicates that the list has been taken from a

- 7 (61) For the changes here, see note on Ezr. 2, 59.
 (63) See note on Ezr. 2, 61.
 (64) For בַּשְׁתֵּי־יָמִים, see note on Ezr. 2, 62.
 (65) For בְּקִדְשׁ הַהֲקִדְשִׁים of **A**, 1 Esdr. has only τῶν ἁγίων = סֵדֶר הַהֲקִדְשִׁים; see the note on Ezr. 2, 63. 5
- (66-69) For the restoration of vv. 66-69, see notes on Ezr. 2, 64-67. V. 68 is omitted by good authorities on the text, and was not counted in the Masorah among the verses of the Book. See BÄR's edition, pp. 114f. **Θ** also varies in the transmission of this verse. Both Ezr. 2, 66 and 1 Esdr. 5, 42 bear witness that it belongs to their list. Thus the closer relation of 1 Esdr. to Ezr. is here brought into strong relief. The verse certainly does not belong to the original contents of the list; probably the same is true of the similarly constructed v. 69. 10
- (70-72) VV. 70-72 have an independent form of text as against Ezr. 2, 68f. and 1 Esdr. 5, 43f. As the editorial manipulation of the Chronicler is clearly apparent in Ezr. 2, 68f., Neh. 7, 70-72 must be regarded as the older form. Here, again, 1 Esdr. ranges itself with Ezr. 2, not with Neh. 7. 15
- At the end of v. 70 the text is corrupt. As יְהִי שְׁמֵיךָ מְבֹרָךְ, on account of its position, cannot refer to בְּתִנּוּתָּךְ, the designation of the object which was to be enumerated would seem to have dropped out; according to BERTHEAU, it was perhaps בְּרִיךְ אֱלֹהֵינוּ. **Θ** omits the statement. 20
- The first half of v. 72 is wanting in **Θ**^V, but that text can hardly be correct; the total in Ezr. 2, 68f. certainly seems to presuppose this third item.
- (73) The text is altered in accordance with the note on Ezr. 2, 70. The second half of the verse is intimately connected with c. 8, and should be attached to it. See also Ezr. 3, 1. 25
- 8 (1f.) 1 Esdr. 9, 39 has τῷ Iepεί και ἀναγνώστη = הַבְּהֵן וְהַסֵּפֶר; **A**, on the other hand, wavers, calling Ezra now הַסֵּפֶר, now הַבְּהֵן. Comparing Ezr. 7, it appears altogether probable that here, in the beginning of the narrative, Ezra should be introduced with his full title. Whether he was generally mentioned by this full title can no longer be made out with certainty. Cf. vv. 2. 4ff. 9; 12, 2. 6; 1 Esdr. 5, 40. 42. 49. 30
- (4) The number of those who stood beside Ezra at the reading of the Law varies in the tradition. **A** has 6 on the right, 7 on the left; **Θ**^V 6 on the right, 4 on left; **Θ**^L 7 on the right and 7 on the left; 1 Esdr. 9, 43 **Θ**^V 7 on the right, 6 on the left; **Θ**^L 7 on the right, and 7 on the left. Evidently, 7 on each side are intended. Hence add יְצַדִּיקָהּ, following **Θ**^L. The last two names should be connected by ו. 35
- (5) Insert הוּא after בִּי, following **Θ** (ὁτι αὐτὸς ἦν ἐπάνω κτλ.), and change **A** הָיָה וּבְפִתְחוֹ וּבְפִתְחוֹ (Θ και ἐγένετο ἡνίκα κτλ.).
- (7) Strike out the ו before הַלְלוּם, following 1 Esdr. 9, 48. 40
- (8) For **A** הוּא הַסֵּפֶר הַמְּבֹרָךְ הַזֶּה read הַסֵּפֶר הַמְּבֹרָךְ הַזֶּה, following **Θ**.
 For **A** וּבִינֵנוּ — פֶּרֶשׁ KLOSTERMANN, *l. c.*, p. 246 proposes to read: פֶּרֶשׁ וְשֵׁם שֶׁבֶל וּבִינֵנוּ.
- (9) Some (e. g. SMEND, *Die Listen der Bücher Esra und Nehemia*, 1881, p. 18) regard the words הוּא הַהֲקִדְשִׁים as a gloss. They can appeal for support of this view to **Θ**^V which has not these words, but in 1 Esdr. 9, 49 we have, nevertheless, και εἶπεν Ἀπορατι (Ἀθαρασθας) = וַיֹּאמֶר הַהֲקִדְשִׁים. Thus הוּא הַהֲקִדְשִׁים would be the interpolated gloss (somewhat as in Gen. 9, 22 אֲבִי אֱהֵם). But what, now, was the original form of the text? Since it is altogether improbable that the author of 1 Esdr. would have omitted the proper name, but taken up the title; further, since he has regarded the word הַהֲקִדְשִׁים as a proper name both in 9, 49 and also in 5, 40 (Νεευίας και Ἀθαρατις), and since historical considerations, for the sake of which he might have avoided speaking of Nehemiah, are elsewhere

- 11 (7.8) These verses also, when compared with the parallel text 1 Chr. 9,7-9, show gaps and errors. Some clans are missing after v. 7. The beginning of v. 8 is absolutely disfigured. For אָרְרִי read אָרְרִי = ⲬL ol ἀδελφοὶ αὐτοῦ; cf. 1 Chr. 9,6, 9,13 and Neh. 11,12, 13,14. According to v. 14, גְּבִי סְלִי is a corruption of גְּבוּרִי סְלִי.
- (9) ⲬL בְּרֵה־קְנָאָה is rendered υἱὸς Ασάβα by ⲬV, υἱὸς Ασένβα by ⲬL. Evidently they had no other reading than that in Neh. 3,3 ⲬL אַסְנָאָה. Cf. Neh. 7,38 (Ezr. 2,35). The same name occurs in ⲬL in two different pronunciations which are still unknown to Ⲭ.
- (10) Strike out ⲬL קָר before יַיְרִיב, and insert ו in its place, following 1 Chr. 9,10. On the same authority, insert ו also before יָבִין.
- (11) Begin the verse with ו, following 1 Chr. 9,11.
For ⲬL שְׂרָיָה Chr. reads שְׂרָיָה (cf. Ezr. 2,2 and Neh. 7,7), but it would seem incorrectly; see BERTHEAU on 1 Chr. 9,11.
- (13) The same remark as that made on Neh. 7,52 applies to the monstrosity שְׂשָׁשׁ 15 of ⲬL.
For ⲬL אָרְרִי, cf. Ezr. 10,15, יַרְחִי, which in 1 Chr. 9,12 has become יַרְחִי.
- (14) For ⲬL וְאַחֶיךָ read אָרְרִי, following Ⲭ ἀδελφός αὐτοῦ.
The end of the verse in ⲬL, בְּרֵה־גְבוּרִים, is very singular. ⲬL υἱὸς τῶν μεγάλων. We expect a proper name, but *Haggédolim* means only *the great ones*, and is no proper name.
- (15) For ⲬL בְּרֵה־בְנֵי, at the end of the verse, read בְּרֵה־בְנֵי־מְרָרִי, following 1 Chr. 9,14. Cf. BERTHEAU-RYSSEL, p. 320.
- (17) For ⲬL בְּרֵה־בְנֵי־בְרִי read בְּרֵה־בְנֵי, following 1 Chr. 9,15; cf. ⲬL υἱὸς Ζεφρεῖ.
For ⲬL הַתְּהִלָּה read הַתְּהִלָּה, following ⲬL (ἀρχων) τοῦ αἰνῶν.
- (19) Completed on the basis of 1 Chr. 9,17. Cf. Ezr. 2,42; Neh. 7,45.
- (20) Certainly intended as a transition to vv. 25-36, and hence to be placed between vv. 24 and 25. Insert ו before הַבְּהֵמִים and הַלְּוִיִּם, following ⲬL.
- (31) ⲬL מְבָע is unintelligible; replace with מְבָעֵי.
- (35) Read ו before ⲬL גִּי־הַתְּרָשִׁים.
- (36) ⲬV agrees with ⲬL, while ⲬL reads: καὶ ἐκ τῶν Λευιτῶν μερίδες ἐν τῷ Ιουδα καὶ τῷ Βενιαμιν, *i. e.* בְּיַהוּדָה וּבְבִנְיָמִין. ED. MEYER (*l. c.*, p. 105) would read לַיהוּדָה וּלְבִנְיָמִין. It seems preferable, however, to leave ⲬL in its present form.
- 12 (1-6) The names in vv. 1-6 are intimately related to those in Neh. 10,3-9. On this basis, a few emendations of ⲬL have been undertaken; v. 3 אָרְרִי for אָרְרִי; v. 4 גְּבוּרִי for גְּבוּרִי; v. 5 מְעִיָּה for מְעִיָּה (ⲬL Μασσίας).
- (7) For ⲬL הַרְעִי, which occurred before in v. 6, read, perhaps, הַרְעִי. Cf. Neh. 11,12; 1 Chr. 9,12. ⲬL Ὠδούιας = הַרְעִי, which is unknown as the name of a priestly clan.
- (8) ⲬL הַרְעִי is a monstrosity. Read הַרְעִי, following ⲬL ἐπὶ τῶν ἔξομολογήσεων; cf. 1 Chr. 25,3.
- (9) ⲬL וּבְרֵה־קְנָאָה is not attested by ⲬL: καὶ Ιαυαὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἀνεκρούοντο ἀπέταντι αὐτῶν ἐν ταῖς ἐφημερίαις; it would seem to be an explanatory gloss derived from 11,17. In ⲬL Ιαυαὶ is a doublet of ἀνεκρούοντο = אָרְרִי. Accordingly restore in v. 9: 'אָרְרִי.
- (10) The third הַרְעִי is wanting in good MSS and according to the Masorah.
- (11) For אָרְרִי of ⲬL and all the Versions we should probably read אָרְרִי. For, in v. 22, we find אָרְרִי (cf. v. 23), and Josephus *Antiq.* xi, 7,1 calls him Ἰωάννης. But doubts have been expressed as to the line of high-priests also.
- (12) For ⲬL אָרְרִי read אָרְרִי, following Ⲭ οἱ ἱερεῖς.
- (14) For ⲬL לְמַלְוִי K^othib, לְמַלְוִי Q^orê, read לְמַלְוִי; cf. Ⲭ τῷ Μαλουχ.
For ⲬL אָרְרִי read אָרְרִי, following ⲬSL (Σεχελίου, Σεχελίου). Cf. vv. 2f. According to v. 2, אָרְרִי would seem here to have dropped out.

- special source. It applies to the document the plural designation **הַתְּהוֹמִים**, while in v. 1 the singular **הַתְּהוֹם** is used. The interchange is like that of **כַּפְרִים** and **כַּפֵּר** in Is. 37, 14; 2 Sam. 11, 14. According to ED. MEYER, *op. cit.*, p. 135, n. 2, we must substitute the singular **עַל הַתְּהוֹם** in v. 2 for the plural **עַל הַתְּהוֹמִים** of **א**; cf. CHANE on Is. 37, 14. — P. II. With v. 29 the account of v. 1 is resumed, but it is remarkable that in v. 1 the Levites stand before the priests, while the list itself places the priests before the Levites. Perhaps the list was enlarged also by the editor. Cf. KOSTERS, *Het Herstell.*, p. 78; German edition, p. 66. STADE, *Gesch.*, II, 179, would separate only vv. 3-14.
- (5) For **א** **שְׁבִנְיָה** we have in Neh. 12, 3 and 1 Chr. 24, 10 **שְׁבִנְיָה**, which is probably correct.
- (10) Strike out the **ו** of **א** before **שֹׁפָע**, on the authority of **Θ**. BÄR does not give it in his text.
- (11) For **א** **שְׁבִנְיָה** read **שְׁבִנְיָה**, following **Θ** **Σεχενίος**, as **שְׁבִנְיָה** occurs again in v. 13, and is there universally attested.
- For **א** **הַדְּוִקָה** **Ω** has **Ωδοια** = **הַדְּוִקָה** Ezr. 2, 40; see on Ezr. 3, 9. In v. 14 **א** **הַדְּוִקָה** (**Ω** **Ωδοια**, **Θ** **Ωδλας**) occurs again. Perhaps in one place the Levite clan *Judah* is meant, Neh. 12, 8.
- (15) It is natural to compare the 44 names in vv. 15-28 with the names of the clans in Ezr. 2 (Neh. 7, Ezr. 8, 2ff., and Neh. 3, 1-32. Our attention is thus drawn to certain noteworthy phenomena, without our being able, however, to reach positive results. Thus **בְּנֵי** side by side with **בְּנֵי** in vv. 15f. is surprising. Elsewhere **בְּנֵי** occurs only as a Levitical name, Neh. 9, 4, in **א**, where, however, **בְּנֵי** is more probable. The vacillation between *Bani* and *Benui* occurs also in Ezr. 2, 10 and Neh. 7, 15. It must remain undetermined whether we have a mere wavering of the tradition, or actually two clans of diverse name. The latter is quite possible.
- (17) The name **אֲדַנְיָה** is probably the equivalent of **אֲדַנְיָהֶם** Ezr. 2, 13; Neh. 7, 18, though it is true that the Versions do not confirm this conjecture.
- (19) ED. MEYER (*l. c.*, p. 141) would read here, following Neh. 7, 21; Ezr. 2, 16, **אֲמַר לְהוֹקֵה**.
- (20) **Κεθιβ** **גֹּבִי** = **Θ** **Νωβαι**; not otherwise known. **Qṣrē** **גִּבְיֵי** according to BÄR, p. 116, (**גִּבְיֵי**) likewise unknown. According to Ezr. 2, 29; 7, 33 probably **גֹּבִי**. ED. MEYER (*l. c.*, p. 145) proposes to read *Nob* and *Nobai*.
- (23f. 27) The names **עֲנָנָה** and **הֲנָן** and **הֲנָן** v. 27, with **הֲנָנָה** v. 24, again do not appear to be quite certain. According to **Θ** we should read **הֲנָנָה** in Ezr. 2 and Neh. 7 also. Instead of one **הֲנָן** we should, perhaps read **הֲנָן** or **הֲנָן**, following Neh. 3, 13.
- (29) Insert, on the authority of **Θ**, the conjunction **ו** before **הַלְוִיִּם**, before **הַשֹּׁפָרִים**, before **הַתְּשִׁירִים**, before **הַנְּתִיעִים**, and before **הַבִּבְיָן** at the end of the verse.
- (32) BÄR's reading **תְּשִׁירָה**, for **תְּשִׁירָה**, is certainly preferable. Cf. Deut. 15, 2; Neh. 5, 7.
- (35) Insert **ו** before **הַלְוִיִּם**; **Θ** kai or *Levitat*.
- (36) Between vv. 36 and 37 the division of verses has been altered to fit the sense.
- 11 (1, 2) Verses 1, 2 are a fragment from some other connection.
- (3) For the second **שְׁבִנְיָה** of **א**, after **יְהוּדָה**, read **שְׁבִנְיָה**, following **Θ** **καὶ καταψήφισαν** **κατλ.**
- (6) This verse should go with v. 4; the number of the Perezites with Perez. It has therefore been transposed.
- (5) For **הַשְּׁלֵנִי** we should probably pronounce **הַשְּׁלֵנִי**, following Num. 26, 20. Strangely enough, the same reading of the consonants is found also in 1 Chr. 9, 5.
- After v. 5 we miss a number of data which well known analogies lead us to expect: first, the number of the Shelanites, corresponding to the number of the descendants of Perez; then, the third Judean clan Zerah which also dwelt, according to 1 Chr. 9, 6, in post-Exilic Jerusalem. These gaps are indicated in the text, and in part supplied by the use of 1 Chr. 9, 6.

- 12 (40) A statement as to what Nehemiah and his half of the officers did, has fallen out at the end of the verse.
- (45) Insert ו before שְׁלֵמָה on authority of \mathcal{G} ; cf. BÄR. In v. 46, on the other hand, strike out the ו before הָקָא on the same authority.
- 13 (1) \mathcal{G}^V agrees with מִשָּׁה בְּכֶפֶר מִשָּׁה, but not with \mathcal{G}^L ἐν βιβλίῳ νόμου Μωσῆ = מ' בְּכֶפֶר תּוֹרַת מ'. As this expression is the rule in cc. 8 ff., it is adopted here also.
- (2) The singular \mathcal{M} וַיִּשְׁבֵּר justifies itself as a quotation from Deut. 23, 5. \mathcal{G} και ἐμισθώσαντο וַיִּשְׁבֵּר.
- (3) [ED. MEYER, *op. cit.*, p. 130, n. 2, remarks that we must point עֲרָב *Bedouins* instead of \mathcal{M} עֲרָב (\mathcal{G} πᾶς ἐπίμικτος, \mathcal{G}^L τὸν λαὸν τὸν ἀναμειγμένον). — P. 11.]
- (4) \mathcal{M} בְּלִשְׁבֵּת בֵּית א' but there were many chambers in the Temple; read, therefore, בְּלִשְׁבֵּת. Cf. EWALD, *Geschichte des Volkes Israel's*, iii, 207.
- (5) Insert ו before הַלְבִנָּה, following \mathcal{G} .
- (7) \mathcal{G}^VL have ἐν τῇ αὐτῇ οἴκου τοῦ θ. = בְּהַצֵּר בֵּית הָא'. Change \mathcal{M} הַצֵּר בֵּית הָא' accordingly.
- (9) \mathcal{M} , contrary to the context, הַלְשִׁיבָה; the reading of \mathcal{G}^L τὸ γαζοφυλάκιον = הַלְשִׁיבָה is confirmed by the context (v. 8).
- (13) For וַיִּצְרָה, \mathcal{G}^SL have και ἐνετειλάμην = וַיִּצְרָה. Cf. Neh. 7, 2.
- (15) The word מְכָר of \mathcal{M} , as also מְכָר in v. 20, is translated by \mathcal{G} πρᾶσις. As מְכָר nowhere else appears in the sense *merchandise* it is questionable whether, in this passage, it is not corrupted out of מַמְכָר. Yet the connection of the words in \mathcal{G} is different.
- For the K^othib רִאן, the Q^rê רִן has been adopted, giving the usual spelling.
- (18) \mathcal{G}^VL have a fuller text than \mathcal{M} , viz. ἤνεγκεν ἐπ' αὐτοῦς ὁ θεὸς ἡμῶν και ἐφ' ἡμᾶς; we should insert accordingly, it would seem, וְעֵלֶיךָ (עֵלֶיךָ), especially as the context favors it.
- (19) The first וַאֲמָרָה disturbs the course of the address, and is also wanting in \mathcal{G}^V . It is a mistaken anticipation of the second וַאֲמָרָה, and should be struck out. As to the custom, cf. Neh. 7, 3.
- Before וַאֲמָרָה, in the latter half, also, of the verse an וַאֲמָרָה is attested by \mathcal{G}^VL ὥστε μη κατα.
- (26) \mathcal{G}^VL (ὁ θεός) εἰς βασιλεία = לְמֶלֶךְ; \mathcal{M} has only מֶלֶךְ.
- (29) \mathcal{M} וַיְבָרֵת הַכְּהֵנָה, beside the וַיְהַלְלֵם following and the וַיְהַלְלֵהָ preceding is surprising. \mathcal{G}^V has the same, but \mathcal{G}^L τὴν διαθήκην τῶν ἱερέων και τῶν Λευιτῶν. This represents unquestionably the original text וַיְהַלְלֵם הַכְּהֵנָה וַיְהַלְלֵהָ.
- (30) For \mathcal{M} וַיִּלְבַּח וַיְהַלְלֵם write וַיִּלְבַּח וַיְהַלְלֵם, following \mathcal{G}^VL ἀνῆρ ὡς τὸ ἔργον αὐτοῦ.

- 12 (15) Comparing v. 3, the reading of Θ^L τῷ Μαρῖμωθ = מרְמֹת would seem preferable to מרְמֹת.
- (16) The Qr̄e לעווא is probably right; Θ^S τῷ Αδδαί = עדי, Θ^L τῷ Αδαία = עדאי; but see v. 21.
- (17) After מרְמֹת the name of the head of a clan has dropped out, and, for מרְמֹת, we should read מרְמֹת (v. 5). In Θ^L τῷ Μιαιμειν Μασαί, τῷ Μασαί Αφεληθί the reiterated Μασαί, = מַעֲשֵׂי, מַעֲשֵׂי, is surprising, but possibly correct.
For מלשי בÖHME, *l. c.*, p. 8 proposes מלשי. Or מלשי? Cf. *e. g.* זכרי.
- (20) For מלשי read מלשי as in v. 7. Θ^L v. 7 Σαλουια, v. 20 Σαλουαι; Θ^S Σαλλαι.
For מלשי Θ^{SL} have Αβεδ = עבר; it is hard to say which form is right.
- (21) מרְמֹת beside v. 19 מרְמֹת, can hardly be right. Θ^S τῷ Ἰδείου = עדאי; cf. v. 16; Θ^L τῷ Ὠδουία = הודויה as in v. 7. Read here, as in v. 7, עדאי.
- (22) Instead of the indefinite expression in מלשי אבותה, the definite הַמְּשִׁיבֹתָה is required.
מלשי would seem to be a transcriptional error for עד. Cf. BERTHEAU-KYSSEL, pp. 330f.
- (24) מלשי, but Kadmiel is nowhere made the father of Jeshua. Θ^V και υιοι Καδμηλα = קדמי וְבני, Θ^L και οι υιοι αυτου, Καδμηλα = קדמי וְבני; this is misread, or miswritten, for בני or בני. The latter form has been adopted in the text upon comparison with v. 8 and 10, 10. Cf. also 8:7; 9:4.
- (25) Connect the first three names of v. 25 with v. 24 on authority of Neh. 11, 17; cf. also v. 9. The three names which follow, on the other hand, are to be taken as subject. The words שמרים and שופרים should be transposed, so that שמרים may stand directly alongside its object שופרים.
- (27) Θ^L ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει, כְּשִׂמְחָה, מְשִׂמְחָה. Perhaps כְּשִׂמְחָה וְכִגְלָה?
- (28) Θ^L καὶ συνήχθησαν οι υιοι Λευι, = בני לוי, shown to be correct by vv. 27 and 30. מלשי thus agrees with v. 29^b in regarding Levites and singers as identical. Still, מלשי would seem to be contracted from בני לוי המשררים. The Chronicler added המשררים, and לוי has dropped out.
For מלשי וְכִגְלָה read מְשִׂמְחָה וְכִגְלָה, following Θ^L .
- (31) For מלשי וְכִגְלָה read וְכִגְלָה הַלְלָה, following v. 38. See KOSTERS, *Het Herstel van Israel*, 1894, p. 59; German edition, p. 50.
- (33ff.) In the first half of v. 35 the priest's names are wanting. According to v. 41 we expect here also 7 priests; their names at present make up vv. 33 and 34, and should be taken up into v. 35^a. The division of the verses is to be altered accordingly.
- (35) For מלשי כְּזִכְרוֹרִי it would seem necessary to read כְּזִכְרוֹרִי, following 1 Chr. 9, 15; Neh. 11, 17 (cf. Θ^L).
- (36) Θ^L has not the name מלשי; it is certainly strange alongside of מלשי (Γεωλαί). If מלשי be omitted, and Ezra not counted, the number of persons named in vv. 35 and 36 agrees with that in v. 42 (8).
- (37) A verb of motion and a statement of place seem to have dropped out at the beginning of the verse.
- (38) Strike out the ה before הַלְלָה; Θ^L ἡ δευτέρα ἐπορεύετο. Then read מְשִׂמְחָה, following v. 31. מלשי = to the opposite side. Further שרי has fallen out in מלשי; according to v. 32 it should run: מְשִׂמְחָה שְׂרֵי הַקָּמָה. Other gaps are perceptible: we miss after מְשִׂמְחָה a statement of the point on the wall where the second company that gave thanks took its station, and a verb of motion on which the prepositions following may depend, such as וְכִגְלָה.
- (39) The last clause of v. 39 and vv. 40f. are wanting in Θ^V , but appear in Θ^L and Θ^S . It has been observed by STADL, *Gesch.*, ii, 175, that these words do not suit the context; for according to that statement the second choir would have extended southward beyond the Temple. We are therefore inclined to consider the words מְשִׂמְחָה וְכִגְלָה an incorrect doublet of the following words.

stated as follows. He denies that we have any genuine Memoirs of Ezra at all; he concedes to Nehemiah: Neh. 1, 1-2, 6; 2, 9^b-20; 3, 33; 3, 34^{ab}-5, 13^a; 5, 13^{bb}-6, 19. The sections Ezra 4, 9^a; 4, 10-23; 5, 1-6, 8; 6, 11-14^{bb} he regards as excerpts from an Aramaic source composed in the closing part of the fourth century B. C. All the rest he assigns to the Chronicler.

His conclusions as to the historical value of the Book, which are more radical than those of most other recent critics, will be discussed in the Notes to the English Translation. [Cf. also JOHANNES GEISSLER, *Die literarischen Beziehungen der Ezramemoiren, insbesondere zur Chronik und den hexateuchischen Quellschriften*. Chemnitz, 1899 *Jahresbericht des städtischen Realgymnasiums* and JOHANNES NIKEL, *Die Wiederherstellung des jüdischen Gemeinwesens nach dem babylonischen Exil*, Freiburg i. B., 1900. The last three pages of the introduction to this work (pp. xiii-xv) contain a useful bibliography of recent publications dealing with the Books of Ezra and Nehemiah. See also KLOSTERMANN's article in HERZOG-HAUCK's *RE*, 5, 500-523 (1898) and CHEYNE BLACK's *Encyclopædia Biblica*, 1478-1494 (1901); cf. below, p. 58, l. 37.

In the following *Addenda* the figures in the first column refer to the pages and lines of the Critical Notes in the present volume, while the numbers in parentheses (1, 3 &c.) indicate the chapters and verses of the Masoretic Text.

Notes M
PP. LL. CC. VV.

Addenda to Notes on Ezra.

- 25, 7 (1, 3) NIKEL, *op. cit.*, p. 37 remarks that the words יהי אלהי עמי bear a genuine Babylonian tinge and read as though they were quoted from a Babylonian incantation or penitential psalm. — P. H.]
- 11 (4) See also W. J. MOULTON's paper *Über die Ueberlieferung und den textkritischen Werth des dritten Esrabuchs* in STADE'S *ZAT*, 30 1899, pp. 230 f., 244 f.
- 20 (6) See also MOULTON, *l. c.*, pp. 231, 245.
- 21 [שׁוֹר probably refers especially to the camels (2, 67; cf. Neh. 7, 69) while בהמה includes horses, asses, and mules (2, 66, 67); cf. Neh. 2, 12, 14 and below, p. 60, l. 21 (it is not likely that בהמה in Neh. 2, 12, 14 refers to a horse; contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 188, l. 9). In the cuneiform account of Assurbanipal's Arabian campaign (KB 2, 224, l. 36) the camels of the Arabs are called *rukûšîšûnu*; see *Hebraica* 3, 110. — P. II.]
- 29 (8) There is an ellipsis in M which is supplied in 1 Esdr 2, 10: ἐξενέγκας δὲ αὐτὰ Κύρος ὁ βασιλεὺς Περσῶν παρέδωκεν αὐτὰ Μιθριδάτη. See MOULTON, *l. c.*, p. 245. In Ezr. 8, 26, 33 παρέδωκεν stands for שקל מלך. The text should probably read: — ויציאם מורש מלך פרים וישקלם על יד וני מתרדת M, *Mitradātu*; cf. also Ezr. 4, 7. Several of the names mentioned in the Books of Ezra and Nehemiah have been found on cuneiform tablets, especially on the Babylonian contract-tablets disinterred during the American excavations at Nippur, SE of Babylon, toward the end of May, 1893. All of the 730 business-documents discovered are dated in the reign of Artaxerxes I. (B. C. 464-424) and Darius II. (B. C. 423-405). Cf. the notes on the English translation of *Ezekiel*, in *The Polychrome Bible*, p. 93, l. 34. The names have been selected from the *Business*

Addenda.

THE CRITICAL NOTES on the Hebrew text of Ezra-Nehemiah (pp. 25-55) as well as the Hebrew text (pp. 1-24) were printed in the autumn of 1896 (*cf.* p. 26, l. 40), but unforeseen circumstances beyond the control of the editor and publisher made it necessary to reprint the Hebrew text. This delayed the publication of the volume. Professor GUTHE having found it impossible to make any additions, owing to the pressure of other work, the Rev. L. W. BATTEN, PH. D., Rector of St. Mark's Church, New York, formerly Professor of Hebrew in the Protestant Episcopal Divinity School, Philadelphia, who is preparing a commentary on the Books of Ezra and Nehemiah for The International Critical Commentary, kindly consented to append, with Professor GUTHE's approval, a number of *Addenda*, especially references to the recent works on Ezra-Nehemiah, which appeared after Professor GUTHE's Notes were in type. A few copies of the first edition were distributed in 1896 so that Professor BÜHL was able to refer to the work in the 13th edition of GESNIUS' Hebrew Lexicon issued at the beginning of 1899 (*e. g.* *op. cit.*, p. 699^b *s. v.* עֲהִים; p. 906^b *s. v.* אַש; p. 907^a *s. v.* אֲשֶׁרָא; p. 927^a *s. v.* סָבַל; p. 937^b *s. v.* שָׁר; p. x, *ad* p. 166, &c.). *Cf.* also Professor GUTHE's references in the notes to his translation of 1 Esdras in KAUTZSCH's *Apokryphen und Pseudepigraphen des AT* (Freiburg i. B., 1900), p. 6, note a; p. 11, note c. — I'. H.

WITHIN the last few years there has been a great deal of discussion about the Books of Ezra and Nehemiah, and some important contributions have been made; but, for the most part, these deal very little with the text, being chiefly concerned with the structure and the value of the Books as a historical source.

With regard to these points Professor CHARLES C. TORREY, of Yale University, New Haven, has published his conclusions in a pamphlet entitled *The Composition and Historical Value of Ezra-Nehemiah* (No. 2 of the *Beihfte zur Zeitschrift für die Alttestamentliche Wissenschaft*, edited by Professor STADT Giessen, 1896. TORREY's emendations of the text will be found in the Notes below. His conclusions in regard to the composition of the Book may be briefly

Notes **Al**
PP. LL. CC. VV.

- 27, 31 (2, 10) **אל** בני **אל**, Babyl. *Bānija*. This favors the text of Ezra as against **אל** בני **אל** in Neh. 7, 15; cf. above, p. 49, l. 20.
- (11) **אל** בני **אל** (in pause), Babyl. *Bibā*.
- (12) The second element of the name עֲנָךְ is the deity *Gad* (Is. 65, 11, thus showing the worship of this god during the Captivity) (GRAY, 5 *op. cit.*, p. 145; cf. above, p. 58, l. 44).
- 42 (17) **אל** בני **אל** (in pause), Babyl. *Biçā*.
- 51 (29) [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 54, n. 1. — P. II.]
- 28, 10 (35) The number here (**אל** 3,630) is too large; it varies in every text. **ט** in Neh. 7, 38 reads 930. This place (*Senaar*) is otherwise un- 10 known, and it is very unlikely that more people would be settled there ($\frac{1}{12}$ of the whole number!) than at any other place.
- 33 (36-39) Verses 36-39 contain the list of priests. It is noteworthy that here the Ezra and Neh. lists agree exactly in names and numbers, and the several **ט** texts show little variation. These facts excite sus- 15 picion. The passage is probably much later than the text to which it is attached.
- 36 (40) GRAY (*op. cit.*, p. 287) thinks הַזְרִיָּה **אל** is the same name as הַזְרִיָּה (Neh. 7, 43 קרי) but is not sure which is the original form.
- 37 (42) There are six lists of porters: — Ezr. 2, 42; Neh. 7, 45; 11, 19; 20 12, 25; 1 Chr. 9, 17; 26, 1-14. The only names which are constant are שְׁלוֹם, טַלְמֵן, and עֲקִיב. The other names are corrupt, and it is impossible to determine the original forms. טַלְמֵן is derived by GRAY (*op. cit.*, p. 90) from Aram. טַלַם *to oppress*; עֲקִיב = Babyl. *Aqūbu*, also *Iqubu* [i. e. *Eqlbu*, with *e* for *a* after initial *ע*; see 25 HAUPT, *The Assyrian E-vowel* (Baltimore, 1887), p. 26, 10; cf. DELITZSCH's *Assyr. Gr.* § 34, 2. Babyl. *Iqubu*, however, might also represent the name עֲקִיב; cf. *Assyr. ekul* = יַאְכֻל, *ia'kul*; HAUPT, *Sumer. Familiengesetze* (Leipzig, 1879) p. 67; *E-vowel*, p. 26, 9; cf. DEL. § 32, 2; § 103. For names like עֲקִיב alongside 30 of עֲקִיב (Arab. زبد and يزبد &c.) see *Beitr. zur Assyriologie* 1, 170, n. 4. For עֲקִיב = *Aqūbu* cf. עֲתוּד *he-goat* = *Assyr. atūdu*, Arab. عتود. — P. H.]
- 47 (46) **אל** חֲנָן, cf. Babyl. *Xanana'*, i. e. *Xananā*; see *Hebraica* 7, 149 (*x* = *ח*; see *Beitr. z. Assyriol.* 1, 255; cf. below, p. 62, l. 50; p. 64, l. 51, &c.). 35
- (48) **אל** נִקְוֵדָא, Babyl. *Niqūdu*.
- 48 (53) **אל** בְּרִקִים is according to HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 27, n. 1 identical with בְּרִקִים [EUTING, العلى, 861; cf. D. 11. MÜLLER, *Epigraphische Denkmäler aus Arabien*, Vienna '89, p. 51] and the Assyrian *Bariqsu*. The second element of this name is the god 40 קִים (cf. BÄTHGEN, *Beitr. zur semit. Rel.*, p. 11). The first element is possibly not the Aramean word for *son* (GRAY, *op. cit.*, p. 68, n. 2), but the god *Bir*; [cf. *Assyr. Bir-Dadda* (*Hebraica* 1, 224; KB 2, 216, col. viii, l. 2), Heb. בְּרִקִים in the Book of Job (ZK 2, 177).
- 29, 7 (59) **אל** חֲרִיבָא may be identical with the *Assyr. qirūbū* 'field' (11W 595^b) 45 generally written *kirūbū* (cf. *kirib* = קִרִב, 11W 594^b; see JENSEN's *Kosmologie*, p. 517. — P. II.)
- חֲרִיבָא (Neh. 7, 61 אֲרִיבָא), Babyl. *Addānu*, which is the name of a place in Babylonia, but probably named after a person. [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 10, n. 2. — P. H.] 50
- (60) **אל** חֲרִיבָא, Babyl. *Ḥāribā*.
- 11 (61) [**ט**'s rendering means *those who laid claim to the priesthood*, who claimed to belong to the priests. — P. II.]

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.

- 25 (1) Documents of *Murashû Sons*, edited by H. V. HILPRECHT and A. T. CLAY, Philadelphia, 1898, wherever an identification has been indicated in the lists given in that volume. The name **מהרדה** is, of course, not Babylonian, but Persian. **מִרְדָּה** is rightly explained as a Persian word. Its prototype appears 5 in Babylonian contracts as *ganzabaru*; cf. PEISER, ZAT 17, 347.
- 26, 21 [Even if we had **שש** in Babylonian we might expect **שוש** in Hebrew; cf. p. 31, l. 24. **שש** = *šaš*, *ša'as*, *šayaš*, *šamaš*. — P. II.]
- 40 MASPERO in his *Passing of the Empires* (p. 663, note) accepts VAN HOONACKER's explanation of **א** **ששבער** = *Samas-bal-uçur* [cf. 10 also NOWACK's Commentary on the Minor Prophets (Göttingen, 1897) p. 302; SELLIN, 2, 35, n. 1; cf. 1, 239, 279], while WINKLER *Altor. Forschungen*, second series, vol. 2, part 1 (whole number 11, Leipzig, 1899) p. 223, n. 1 endorses ED. MEYER's identification of **ששבער** 1 Chr. 3, 18 and **ששבער** (see also below, p. 69, l. 21). [NIKEL, *op. cit.*, 15 p. 48 says that, from the philological point of view, it is preferable to explain **ששבער** = *Šamaš-bal-uçur* although, in point of fact, the identification of **ששבער** and **שנאצר** is undoubtedly very attractive.
- 47 (11) **לזהב ולכסף** means *both gold and silver*; **ל-ל** = *silver-silver*; see the paper cited above, p. 25, l. 15 and Crit. Notes on Numbers, p. 63, l. 4. 20 NIKEL, *op. cit.*, p. 43 says that the number 5400 should be corrected to 5469 following 1 Esdr. 2, 14; cf. OORT, *Emend.* — P. II.]
- 27, 1 (2, 2) **זרובבל** is explained by VAN HOONACKER in his *Nouvelles Études sur la Restauration Juive* (1896, p. 94), as meaning *Down with* 25 *Babylon!* He gets this sense (which KOSTERS rejects) from the Aramaic **זרב** [= Assy. *zarābu* 'to oppress,' *zurub libbi* = **זרובל**; DELITZSCH, *HW* 263^b. — P. H.]. The name would then carry an imprecation against Babylon. LAGARDE (*Nominalbild*, p. 53), on the other hand, thinks that **זרובבל** may be a Babylonian name. 30 [According to NIKEL, *op. cit.*, p. 46, n. 2, Zerubbabel is a genuine Babylonian name, = *zer-Bābili* 'offspring of Babylon.' He endorses the view that Sheshbazzar and Zerubbabel are two different persons. For SELLIN's hypothesis concerning Zerubbabel see Crit. Notes on Isaiah, p. 199, ll. 17ff.; cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 142. See now 35 also SELLIN's *Studien zur Entstehungsgeschichte der jüdischen Gemeinde nach dem babylon. Exil*, especially vol. 2 (Leipzig, 1901'. For the *e* of **ישוע** instead of the *o* in **יהושע** see Crit. Notes on Chronicles, p. 80, l. 45; contrast above, l. 7.
- א** **בלשן** may be = *Babyl. Belšunu* 'their lord'. — P. II.] 40
- 3 **א** **מרדכי** (or, according to BÄR, **מרדכי**, **Μαρδοχαιος**), *Babyl. Marduk-a* [*i. e.*, probably, *Mardukā*]. GRAY (*Expos. Times*, Feb. 1899) holds that this name is connected with Marduk, and shows that foreign gods were worshiped during the Exile.
- 6 For **א** **מכפר** see below, p. 69, l. 13. 45
- א** **בגני** is explained by HALÉVY as a compound of **אבני**. This is rightly rejected by GRAY (*Heb. Proper Names*, p. 24, note).
- 29 (5) [Cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 80. — P. II.]
- 30 (6) That the text is in disorder is plain; whether the slight emendation adopted above, p. 1, l. 28 is sufficient is not certain. The best **ו** 50 texts (**ו**^{VS}) **א** before **יאב** in Neh. 7, 11. Either a number has dropped out after **ישוע יאב**, or else **אבני ישוע יאב** is a gloss. The corruption must be an early one as **ו** testifies to the present text.

- 30 (3) *cf.* above, p. 30, l. 27; באו באיבה for באיבה is evidently due to *haplography*. — P. H.]
- VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 144) thinks the corruption came from taking III באימה as a Hebrew expression. He says the passage becomes clear as soon as we perceive that it is an 5 Aramaic word, equivalent to Heb. בָּקָה; the meaning is then: — *they established the altar on its bases; for a bamah was found above, erected by the care of the people of the lands.* [Aramaic **ܩܡܐ** or **ܩܡܐ**, however, has no connection with Heb. בָּקָה (Assyr. *bamāti* 'heights' DEL., HW 177^b) but is a Greek loanword, = βήμα, 10 plur. βήματα, in Syriac: **ܩܡܐܬܐ**; VAN HOONACKER's באימה would be a spelling like באישהא in 4, 12. — P. H.]
- 40 (8) TORREY holds that 1 Esdr. 5, 54f. has preserved the true reading both here and in v. 6, and that it would be better to alter III to correspond. 15
- 31, 12 (12) [Not only הַבַּיִת but also the preceding הָהוּ may be a gloss; *cf.* Crit. Notes on Judges, p. 32, l. 45.]
- 20 (4, 2) For the K^thib לא instead of the Q^rê לו *cf.* Crit. Notes on Proverbs, p. 62, l. 5. The K^thib represents, of course, an intentional 20 alteration; *cf.* Crit. Notes on Isaiah, p. 88, l. 53.
- 24 For *Esarhaddon* in this connection *cf.* NIKEL, p. 100. — P. H.]
- 47 (6) According to TORREY *op. cit.*, p. 5, n. 1] v. 6 is simply a historical patch inserted by the Chronicler to make the history continuous, and also to account for the inactivity of the Jews. But 25 would the Chronicler leave his work so disjointed? (see the article in HASTINGS' Bible Dictionary, vol. 1, p. 823). V. 7, says TORREY, was originally an introduction to the Rehun-Shimshai correspondence; as it now reads it is 'of no possible use to anybody;' vv. 8-11 present a 'scene of the wildest confusion.' TORREY *op.* 30 *cit.*, p. 6; see also p. 49, n. 1; contrast SELLIN, 2, 27. 158' proposes to solve the problem by transposition, reading thus: —
- 7^b. 6^a ובמלכות אהשוורוש בתחלת מלוכתו || בשלם מתרדת טבאל ושאר כנותרו
8^a. 7^a. 6^b כתבו שפנה על ישרי יהודה וירושלם: ובימי ארתהששתא כתב | רחום
7^a. 6^c בעל טעם ושמשו יהוסיפרי || על ארתהששתא מלך פרסי וכתב הנשתקן
9^a כתוב ארמית ומתרגם (ארמית): אדין רחום בעל טעם ושמשו ספרא ושאר
6^b. 5^b כנותרהון || די יתכין בקריה די שמרין ושאר עבר נהרה || כתבו אנרא חדא על
11 ירושלם לארתהששתא מלכא כנמא: דנה פרשקן אנרתא די שלתו עלוהי
12 על ארתהששתא מלכא || עברין אנש עבר נהרה ישלם: וכענתו ידיעו להוא
למלכא וגו' 40
- WINCKLER (*Altor. Forsch.*, second series, vol. 2, part 1, whole number 11, p. 217) holds that Ahasuerus v. 6 and Artaxerxes vv. 7-23 stand for Cambyses. He says also that this passage shows its late origin, belonging to the time when the hostility between 45 Jews and Samaritans was so pronounced that the latter were the natural opponents of the rebuilding of the Temple.
- 51 (7) [NIKEL, *op. cit.*, p. 134 considers ED. MEYER's פרסית for III ארמית an acceptable conjecture. *Cf.* also KAUTZSCH's *Textbibel*. Contrast SELLIN, 2, 26, n. 1, and for III בשלם = 6 ἐν εὐρήμῃ, *ibid.* p. 34.]
- 32, 19 (8) The *e*-vowel in כעל טעם is explained in *Hebraica*, 1, 228. — P. H.] 50
- 49 (9) According to MARQUART *Fundamente isr. u. jüd. Gesch.*, Gott. '97, p. 64) we should read היניא for III ריניא; III אפרסתיא is miswriting for אפרסתיא; for III אפרסתיא we must read אפרסתיא *cf.*

- 34 (5) Of the identity of the two persons there can be no doubt. In spite of the paleographic difficulties we must restore ושהני [to be pointed, perhaps, ושהני. — P. II.] in the text of Ezra; see MEISSNER, ZAT 17, 192; cf. also GES.-BUHL¹³ s. v. [PEISER, KB 4, 304, No. iii; ED. MEYER, *J. Wellhausen und meine Schrift 'Die Entstehung des Judenthums'* (Halle, 1897) p. 24; NIKEL, *op. cit.*, p. 130, n. 1. For Assy. *āšru* 'sanctuary' see now DELITZSCH's *Assyr. Handwörterbuch*, p. 148. NIKEL, *op. cit.*, p. 130, n. 2 shares my view that אשרנא means *sanctuary*. — P. II.] MARQUART (*op. cit.*, p. 44) proposes תְּשִׁרְנָא *palace*. 5
- 35, 9 (5) [For the interchange between *m* and *b* cf. below, p. 67, l. 34. 10
- 52 (10) Cf. Crit. Notes on Judges, p. 66, note *.
- 36, 13 (14) מל לשטבצר שמה אל is no manifest Parsism as ED. MEYER supposes; see FRÄNKEL, ZAT 19, 179. מל לשהבצר שמה אל stands for שמה אל ויהיו לשטבצר שמה אל. Cf. SELLIN, 2, 4, n. 1. 15
- 21 (16) The fact that Babyl. *nadānu* 'to give' means also, in the trilingual Achemenian inscriptions, 'to make, to create' seems to be due to the influence of the Old Persian original. Old Persian *dā* means not only *to give* (δίδωμι, Indo-European *dō*) but also *to make* (τίθημι, Indo-Europ. *dhē*; cf. Sanskr. *dhātur* 'creator,' Lat. *conditor*). Both 20
- Indo-Europ. *d* and *dh* appear in Old Persian as *d*, see BARTHOLOMAE, *Handbuch der altiranischen Dialekte* (Leipzig, 1883) § 130. For the explanation of v. 16 cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 106. — P. II.]
- 24 (17) WELHAUSEN's conjecture is endorsed by MARQUART, *op. cit.*, p. 48; cf. the following note *ad* 6, 1. 25
- 35 (6, 1) According to MARQUART, *l. c.*, we should read:— די בקבל בבית נגזיא. 30
- 37, 1 (3) For the partial assimilation of adjacent consonants cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 65, l. 39.
- 4 For אל כבל as an old causative of בל cf. note 107 of the paper cited below, p. 67, n. ^a.
- 7 Since writing the above remarks I have noticed that BALL, in his *Variorum Edition* of the Apocrypha, states in his notes on 1 Esdr. 6, 24: "The writer seems to have read: *and five-offerings they carry* (or perhaps, *bring*); a difference of points chiefly." NIKEL, *op. cit.*, p. 33 follows the old erroneous translation, rendering *scine Fundamente sollen aufgerichtet werden*. 35
- For the Heb. *cubit* see Crit. Notes on Numbers, p. 66, l. 4. — P. II.]
- 22 (4) According to MARQUART, *op. cit.*, p. 45 the first translator found 40
- rightly הרה; καιουθ, on the other hand, is translation of אל הרה.
- 35 (7) MARQUART (p. 47) thinks that שָׁבְקוּ לְעִבְרֵיתָא דִּי אֱלֹהָא וּרְכַבְל וּגו is perhaps the right reading rather than אל שָׁבְקוּ לְעִבְרֵיתָא בֵּית אֱלֹהָא דִּי אֱלֹהָא.
- 38, 4 (9) MARQUART (p. 47) reads, following 1 Esdr. 6, 29: — וְיִשְׁתַּחֲוּ לְאֱלֹהֵי שְׂמִיָּא. 45
- [וְיִשְׁתַּחֲוּ לְאֱלֹהֵי שְׂמִיָּא]—ליתרוי וּרְבִיין — which he regards decidedly as the original text. According to TORREY (*op. cit.*, p. 10) vv. 9 and 10 are an interpolation of the Chronicler, as appears from a comparison of v. 17; 7, 17, 22; 8, 35 and from the use of the favorite כּוּם כּוּם.
- 10 (10) צלא *to pray* possibly means originally *to roast* (sacrificial meat); 50
- see note 106 of the paper cited below, p. 67, n. ^a. — P. II.]
- 10 (14) TORREY (*l. c.*) thinks that all the latter part of this chapter, from the last clause of v. 14, is to be assigned to the Chronicler.

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.
32 (4)

- Crit. Notes on Isaiah, p. 107, l. 25; P'SBA 22, 166. — P. H.]; MARQUART also endorses the reading **א** **א** for **א** **א**.
- (10) **א** occurs elsewhere only vv. 11.17 (**א**), and 7, 12. It is usually rendered *and so forth* (see ED. MEYER, *op. cit.*, pp. 8 f). TORREY says, however, in vol. 16 of the *Journal of Biblical Literature* (Boston, 1897) p. 196, that there is no feat of modern lexical jugglery by which **א** can be made the equivalent of *and so forth*. According to TORREY **א** in this verse is plainly due to the blunder of a copyist, caused by the fact that the last clause of the verse is exactly like the last clause of v. 11. TORREY holds, with SIEGFRIED-STADE, that this word is only a variation of **א**, and that it must mean *and now*; it must be connected with what follows, and not with what precedes. He compares it to **א** *as for what follows*, which is found in Arabic documents of a formal character. The word should be isolated, thus: — *Artaxerxes, king of kings, to Rehum and Shimshai and their companions, greeting! And now: — Your report has been carefully read &c.* TORREY compares a similar usage of **א** in 2 K 5, 6; 10, 2; cf. also **א** **א** 2 Macc. 1, 6. [Cf. above, p. 39, l. 1. also Assy. *enima-ma* (HW 103^b) 'and now,' lit. *at this time* (*enu* 'time,' inasc. of **א**, and *annu* 'this,' cf. **א**, with enclitic *-ma*; see Crit. Notes on Numbers, p. 48, l. 44, and for *annu*, **א**, Crit. Notes on Proverbs, p. 33, l. 36). Cf. also *Hebraica* 1, 251.
- 51 (12) For the form **א** see *Hebraica* 2, 249; 13, 122; cf. *Beitr. z. Assyrl.* 1, 17, n. 20, and STRACK's Grammar of Bibl. Aramaic, 1897, § 23, k. 25 — P. H.]
- 33, 7 NÖLDEKE says correctly that *walls are neither sewed nor dug*. FRÄNKEL ZAT 19, 180¹ suggests the Assy. stem **א** (given in DELITZSCH's HW 274^a below) *to throw down*, with the derivative *ra'ātu* which seems to denote a man who removes obstructions, clears away rubbish. The meaning would then be that the walls were newly built up from the foundation after the old foundations had been removed. [א **א** is correctly translated in KAUTZSCH's *Textbibel: und die Fundamente graben sie bereits aus*; א **א** is impf. Af'el of **א** *to excavate* (cf. **א**), not Af'el of **א** (— **א**). The regular form would be **א**; with virtually doubled **א**. Cf. DALMAN's Grammar, p. 276. Contrast SELLIN, 2, 20.
- 23 (13) For **א** instead of **א**, see Crit. Notes on Judges, p. 66; cf. SELLIN, 2, 25, n. 1.
- 36 (16) For **א** cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 51, l. 9.
- 37 (21) Aramaic forms like **א** correspond to the Assy. Itt'afal, i. e. the reflexive-passive stem of the Nif'al (**א**); cf. DEL. § 84. The Aramaic Ett'afal is not based on the Af'el; contrast NÖLDEKE, *Syr. Gr.* § § 159; 174, E; 177, B. — P. H.]
- 48 (24) V. 24 is ascribed by TORREY (*op. cit.*, p. 9) to the Chronicler; the reference in vv. 8-23 is to the building of the walls. The verse is a *harmonistic patch* to make the Aramaic narrative fit the Chronicler's story. VAN HOONACKER *Rest.*, p. 21, n. 2) says, v. 24 follows v. 5 directly, but the second member is from the Redactor.

- 53 (5) 1) **א**, Babyl. *Nagga'a* $x = \dot{x}$; cf. above, p. 59, l. 34.
- 34, 3 (3) **א**. In a contract tablet STRASSMAIER's *Inscripfien von Darius*, Nos. 27, 82) we have *Uštānu pīxāt Bābili u ebir Nāri*.

Notes 41
PP 1 L. CC. VV.

- 40, 3 (8, 15) [For the final *a* in forms like *ואבינה* see *Beitrag zur Assyriologie*, vol. 1, p. 10 and p. 167, § 9. — P. H.]
- 10 (16) 41 אֵל, אֵלֵינוּ, cf. Babyl. *Iliviri* [Heb. *עֵזֶר* help = Aram. *לְעֵזֶר*; but perhaps we should read *efri* (with ט) cf. DEL., HW 28.46. — P. H.]
- 28 (20) DRIVER (*Introd.*⁶, pp. 549f.) regards the clause *הַלְוִיִּם . . . יִשְׁתַּנְּחֵן* as an explanatory gloss, and notes that the relative *שׁ* occurs nowhere else in *Ezr.-Neh.* The phrase *בְּשִׁמּוֹת בְּלִם נִקְבוּ* belongs to the compiler.
- 41.20 (36) [For the title *הַמֶּלֶךְ אַחְשֵׁרְפַנִּי* cf. NIKEL, *op. cit.*, p. 82. The *ו* prefixed to the following gloss *עַבְרֵהוּ עֵבֶר הַנְּהַר* is the *Waw explicative*; cf. below, p. 70, l. 17. NIKEL, however, believes that the *אַחְשֵׁרְפַנִּים* may have been superior officers controlling the administration of the *פַּחוֹת*.
- 33 (9, 1) For *הַמְּעָרִי* cf. *Crit. Notes on Isaiah*, p. 98, l. 8; p. 102, l. 25; p. 116, l. 2. See also WINCKLER's *Geschichte Israels*, part 2 (Leipzig, 1900) p. 88. — P. H.]
- 53 (6) TORREY (*op. cit.*, p. 19) says that the Chronicler is fond of using *למעלה* as an adverb = *exceedingly*. That is what we should expect here. The present construction is difficult, and the conjecture is tempting that *ראש* originated in a misreading of the first three letters of the following word *ואֲשַׁתְּנֵנוּ*.
- 42,42 (10, 15) 41 אֵל, שַׁבְּתֵי אֵל, Babyl. *Šabbatā'u*; cf. above, p. 62, l. 50.
- 43, 1 (18) 41 אֵל, גַּדְלִיָּמָה, Babyl. *Gadaliūma* (pronounced *Gadaliūva*; see ZA 2, 25 265). Cf. below, l. 32 and p. 68, l. 12.
- 3 (20) 41 אֵל, הַנְּנִי, Babyl. *Nanani* (i. e. *Nanani*; cf. above, p. 59, l. 34).
- (22) 41 אֵל, נְתַנְאֵל, Babyl. *Natan'ili*.
- 7 (23) 41 אֵל, פַּתְחִיָּה, cf. Babyl. *Patar* (abbreviated).
- 13 (25) 41 אֵל, בַּנְּדִיָּה, cf. Babyl. *Band'ili*.
- (26) 41 אֵל, עַבְדִּיָּה, Babyl. *Abdiša*.
- 16 (28) 41 אֵל, הַנְּנִיָּה, Babyl. *Nananiūma* (cf. above, ll. 25-27).
41 אֵל is certainly the same as *וְנִי*, *Ezr.* 2,9; but which name is right it is not possible to say. The latter has a certain probability in its favor.
- The name *עַתְלִי* is explained by CHEYNE (*Expositor*, 1897, 5, p. 49), not as GES. formerly did, *whom JHVH afflicted*, but as coming from the Assyrian *etellu*, detected by PAUL RUBEN in *Nah.* 2,7, and meaning *great, exalted*, or as a subst. *lord* (cf. DEL., HW 157^b).
- 21 (31) 41 אֵל, שַׁמְעִין, Babyl. *Samaiinu*. [For Babyl. *ר*, i. e. *ר*, = Heb. *ע* cf. 40 *Nazzat* = *עֵזֶה*, *Numri* = *עֲקָרִי*, &c.; see KAT² 107, 11. — P. H.]
- 40 40' 41 אֵל, מְכַנְדִּיָּה was explained in GES.' *Thes.*: — *quid sicut liberalis*; by OLSHAUSEN, § 277, l. 1, *מֶה בְּנֶנְבִּיָּה*. GRAY (*Exp. Times*, Feb. 1899, p. 232) says that the *Θ* forms ending in *ou* suggest *ι* as final consonant. *ΘV* has *Μαχαδναβου* = *מַכְרַנְבוּ*, the last part being the god *Nebo*; cf. v. 43. *ΘS* reads *Αχαδναβου*, having the same ending. *ΘA* *Μαχναδααβου* and *ΘL* *και Ναδαβου* show transposition. GRAY holds that *ν* and *ד* are here, as often elsewhere, confused, and that we should read *מַכְרַנְבוּ* *possession of Nebo*. In 2R 63,4^a we find a name *Namkūr-Ašur* 'possession of Ashur.' The corruption may be intentional to get rid of *Nebo*, just as *Abed Nebo* has been corrupted to *Abednego* (ZA 4,40). [For Assyri. *makkūru* and *namkūru* 'property, possession' see DEL., HW 408. — P. H.]

Notes **א**
PP. LL. CC. VV.
38 (6)

- DRIVER *Introd.*⁶, p. 549), on the other hand, assigns vv. 16-18 to the Chronicler, who intended these verses as the conclusion of the Aramaic portion of the building narrative, and so wrote them in the same language. WINCKLER *Allor. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 227; see also DRIVER, *op. cit.*, p. 545) holds that only **וְאֵתֵּהֱשֵׁתָא**, at the end of v. 14, is a redactional addition, just as **בֶּן אֶחְשָׁרוּשׁ** in Dan. 9, 1.
- 29 (19) [**פָּסְחָה** = *pascha* 'appeasement of the divine wrath;'] *cf.* note 60 of the paper cited below, p. 67, note ².
- 40 (22) For the etymology of **מִצִּוֹת** see *op. cit.*, note 80. — P. H.] 10

- 11 (7, 1) TORREY (*op. cit.*, pp. 14 ff.) regards cc. 7-10 as wholly the work of the Chronicler, there being no genuine Memoirs of Ezra at all [*cf.* above, p. 57, l. 1). He gives a long list of words from this passage which he considers as characteristic of the Chronicler. MASPERO (*op. cit.*, p. 788, note¹) says the dates are not part of Ezra's work; but he holds that the Memoirs are authentic. WINCKLER (*Allor. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 244) thinks that *Artaxerxes* in v. 1 stands for *Darius*.
- 15 (6) [**מַהֲרִי** and **תַּרְחִי** go back to the same stem; see Crit. Notes on Proverbs, p. 55, l. 37. — P. H.]
- 7² As to **א** **בְּשָׁנָה שְׁבַע לְאַרְחֶשְׁתָּרְסָה הַמֶּלֶךְ**, which was generally supposed to be the 7th year of Artaxerxes I. (B. C. 465-424) *i. e.* 458 B. C., the date of Ezra's mission is placed by MASPERO (*op. cit.*, p. 787) in 369 B. C. VAN HOONACKER (*Le Sacerdote Lévitique*, 1899, p. 51¹) says it was the 7th year of Artaxerxes II., *i. e.* 398 B. C.; see also KENI, *Hist. of Jewish People*, pp. 199, 355. WELHAUSEN *GGN* 1875, p. 186 thinks we should read *twenty-seventh year*, the number *twenty* having been omitted by a copyist. This would make Ezra's date 427 B. C. MARQUART (*op. cit.*, p. 34) declares that this verse belongs to the Redactor, and has suffered in transmission, the correct date being 368 B. C. or 365 B. C. See also WINCKLER, *Allor. Forsch.*, second series, vol. 2, p. 242, who says Ezra came to Jerusalem in the 7th year of Darius II., *i. e.* B. C. 416; *cf.* below, p. 66, l. 27; NIKEL, *op. cit.*, p. 148. — P. H.]
- 49 (11) CHELANE (*Jewish Relig. Life*, p. 71) thinks that by the title **הַסֵּפֶר** the writer meant that Ezra was the author of the lawbook; there would be no object in giving him such a title if it only meant *copyist*. Contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 162, n. 2; see also *ibid.*, p. 23.]
39. 3 (12) According to TORREY (*op. cit.*, p. 58, n. 1; see also *Journal of Biblical Literature*, vol. 16, Boston 1897, p. 167, note 1) **שְׁלָם** has dropped out after **א** **שְׁמִיָּה**.
- 16 (24) [**אָמַרְעִי** corresponds to the Babyl. *ammarē*; see ZIMMERN, *Beitr zur babyl. Kel.*, p. 93 and *cf.* above, p. 60, l. 24 and p. 56 of the paper cited below, p. 67, n. ². — P. H.]
- 27 (8, 6) **א** **יִנְתְּנָה** for **יִהְיֶהנָה**, Babyl. *javūnatanu*; [*cf.* Babyl. *javūlakim* and *javūlumu*, which, according to NOLDFEKE, correspond to Heb. **יְהוּיָנָה** and **יְהוּלָנָה**, $r = \text{ח}$. — P. H.]
- (8) **א** **זַבְדִּיָּה**, Babyl. *Zabdiya*.
- 46 (14) **א** **כֶּחִיב**, Babyl. *Zabūdu*. [See, however, OORT, *Em.*]

Notes **M**
PP. LL. CC. VV.
44 (2)

- Jehoiakin, Ezek. 19, 9; see Crit. Notes on Ezekiel, p. 71, l. 42. The change of the original **ר** to **ל** in **שָׁנָל** (*cf.* Crit. Notes on Proverbs, p. 53, l. 31)^a may, of course, have been influenced by the verb **שָׁנָל**, but, as stated above, there is no original connection between the noun **שָׁנָל** and the verb **שָׁנָל**. **M** **וְהַשָּׁנָל יוֹשֶׁבֶת אֶצְלוֹ** is a circumstantial clause (so AV and KAUTZSCH's *Textbibel*); it is not necessary to prefix the article to **יוֹשֶׁבֶת** (so LUTHER following **Θ**), nor is it likely that the Queen addressed the same question to Nehemiah. But if Nehemiah served wine in the presence of the Queen he was probably a eunuch; *cf.* Is. 56, 3; **ψ** 127, and see *Hebraica* 11, 141, also CHEYNE's *Introduction to the Book of Isaiah*, p. 311, n. 3. For **שָׁנָל** = **שָׁנָר** see note on Deut. 7, 13. — P. H.]
- 30 (10) **כְּבָבֶלֶט** is called a Horonite, but the name is Babylonian, its right form being, not *Sin-uballit*, but *Sin-muballit*, as the finite verb would require an object between subject and predicate; see WINCKLER, *Allorient. Forschungen*, second series, 2, 228, n. 1. [It is well known that the **ט** in Babylonian was often silent, *muššur* was pronounced *uššur* &c. (see ZA 2, 270; JAOS 16, p. cvi); *cf.* however HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 21. — P. H.]
- M** **וְנֹכְחָהּ** is, according to VAN HOONACKER (*Sac. Lév.* p. 375), the same person as the **בְּבָאֵל** of Ezr. 4, 7; [*cf.* SELLIN, 2, 33. For CHEYNE's hypothesis concerning the epithet **הַעֲמֹנִי** see NIKEL, *op. cit.*, p. 189. — P. H.]
- 46 (3, 1) TORREY ascribes vv. 1-32 to the Chronicler. For **M** **קִרְשׁוֹהוּ** (*bis*) he reads **קְרוֹהוּ**. This he bases confidently on 3, 6. **Θ** **ἡγιάσαν** = **קִרְשׁוּ** without suffix. Consecrating a gate or wall is against Heb. usage.
- (4) [The first element of **M** **מְשִׁיבָאֵל** is the Babylonian part. *mušēzib*, the causative of **עִיב**. The correct explanation of the verb **שָׁיַב** was first given by POGNON in his *L'inscription de Bavian* (Paris, 1879) p. 183; see *Beitr. z. Assyrl.* 1, 13. — P. H.]
- (7) **M** **מְלִיָּהּ**, *cf.* Babyl. *Balaḫā'a*. [For the interchange between *b* and *m* see ZA 2, 268; *cf.* above, p. 63, l. 11.]
- 48 For **M** **לְכָסָה פַתַּח עֲבַר הַנְּהַר** *cf.* NIKEL, *op. cit.*, p. 59. — P. H.] 35
- 52 (8) See on v. 19, below, l. 49.
- 45, 6 (13) **תַּנּוּן**, Babyl. *Xanūn* (*x* = **ח**); *cf.* above, p. 65, l. 32.
- 19 (19) For **M** **עֲלֵיתָ הַמְּקַנֵּץ הַנְּשֵׂק עֲלֵת הַנְּשֵׂק** **Θ** **πύργου ἀναβάσεως τῆς συναπτουσης τῆς πυλῆς** **Θ** **πύργου** suggests **מְנָרָל** for **M** **מְנָרָה**, **συναπτουσης** may be for **הַנְּשֵׂק**, a misreading of **M** **הַנְּשֵׂק**. STANLEY A. COOK (*Expos. Times*, Mar. 1899, p. 220) proposes **עֲלֵיתָ הַמְּקַנֵּץ הַנְּשֵׂק** the ascent of the turning of the wall before the armory; this agreeing with v. 20. **Θ** has a doublet with a marginal gloss, **εἰς τὸ ἄρκος** = **הַקֶּרֶה**, which has been wedged in between **ἀπὸ** and **αὐτοῦ** = **אֶחָד** v. 20. In **M** we find the corrupt **הַתְּרָה** in v. 20. (**Λ** **Θ** **VAS**). The gloss seems to have worked its way into a second passage, v. 8, due to the verses having stood opposite to each other in parallel columns.
- M** has in v. 8: *Uzziel, son of Harhaiah, goldsmiths.* **הַתְּרָה** should be omitted; then read **הַצֹּרֶפִים**, *Uzziel, one of the goldsmiths.*

—

^a [See also note 99 of my paper on *Babylonian Elements in the Levitic Ritual* in vol. 19 of the *Journal of Biblical Literature* (Boston, 1900) p. 77. — P. H.]

Notes 41
PP. LL. CC. VV.

- 43 (10, 41) אַל זָרָאֵל, cf. Babyl. *Iddiriḡā ili*; [see, however, above, p. 65, l. 4
(43 אַל זָבִינָא, Babyl. *Zabina* [*na* for *nā*; cf. above, p. 65, l. 27].
46 (44) TORRELL (*op. cit.*, p. 32) thinks that Neh. 9.10 are the direct
continuation of this abruptly ending chapter, and that they are also
the product of the Chronicler's pen. See also CHEYNE, *Jewish* 5
Relig. Life, p. 62.

CHEYNE (*l. c.*) emends the text at the close of this verse after
'the true Septuagint text:' — *and they dismissed them with their*
children. CHEYNE's true Septuagint text is found in 1 Esdr.
9.36: — καὶ ἀπέλυσαν αὐτὰς σὺν τέκνοις, *i. e.* וְנִשְׁלְחוּ אִתָּן עִם בָּנֵיהֶן. 10
(or בְּנֵיהֶן). [OORT, *Emendationes* (Leyden, 1900) אַל וְנִשְׁבְּרוּ אִתָּן]

This passage has been much discussed by VAN HOONACKER
and KOSTERS. The former (*Restaur.*, p. 282) accepts אַל, and
gives the following as the Hebrew original:— וְיָשִׁיבוּ מֵהֶם נָשִׁים וּבָנִים—
or, more emphatic, וְיָשִׁיבוּ מֵהֶם נָשִׁים וְיָשִׁיבוּ בָנִים. 15

Addenda to Notes on Nehemiah.

- 44, 3 (1, 1) According to WINCKLER (*Altor. Forsch.*, second series, 2, p. 226)
אַל שְׁנַת עֶשְׂרִים without any defining name of a ruler connects this
passage with Ezra 4.24 and 6.14.
אַל שְׁוִיָּן, Babyl. *Sūšan*. Cf. *Expos. Times*, Jan. 1901, p. 155. 20
- 27, 2, 1) According to WINCKLER (see above, l. 21) *Artaxerxes* here and
in 5.14; 13.6 means *Darius*. [Cf. *OLZ* 3, 373, n. 1. — P. 11.]
אַל וְלֹא הָיָה רֵעַ לִפְנֵי וְלֹא הָיָה אַחֵר לִפְנֵי does not yield a satisfactory sense, and all the
various explanations which have been given fail lamentably. אַל
reads καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ = Heb. וְלֹא הָיָה אַחֵר לִפְנֵי. 30
Nehemiah waited for the opportunity to speak to the King when
no one else was present, *i. e.* no other courtier; the Queen was
certainly present (v. 6). See the article *Nehemiah* in HASTINGS'
Bible Dictionary. VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 172) accepts אַל,
which he supposes to have come from לִפְנֵי רֵעַ לִפְנֵי, 35
[This reading would seem to be correct; רֵעַ is simply a synonym of
אַחֵר; cf. *Crit. Notes on Proverbs*, p. 35, l. 38; p. 39, l. 28; p. 50,
l. 24. The erroneous punctuation רֵעַ, which entailed the change
of הָיָה to אַל הָיָה, was suggested by מִדְּרֹעַ פְּנִיךָ רָעִים in the following
verse. — P. 11.] 40
- 29 (6) If we take הַשְּׂנָאֵל, the royal spouse in a strict sense, it would mean
here the principal wife of Artaxerxes, *Damaspiā*, and not *Anestrīs*,
the Queen Mother (VAN HOONACKER, *Restaur.*, p. 190, note).
[שְׂנָאֵל (cf. ψ 45, 10) has, of course, no etymological connection with
the obscene verb שָׁנַל (Deut. 28, 30; Is. 13, 16; Jer. 3, 2; Zech. 14, 2 ; 45
it is identical with Assyr. *šigrēti* 'ladies of the harem'; cf. DEL-
LITZSCH's *HW*, pp. 256^a.641^a and Nos. 171.226 (pp. 21.28) of the
Schrifttafel in the fourth edition of DELITZSCH's *Cuneiform Chres-
tomathy* (vol. 16 of the *Assyriologische Bibliothek* edited by
DELITZSCH and HAUPT). This word was formerly misread *zikrēti*, 5
as though it were a feminine form of *zikuru* 'male,' but it seems
to be connected with *šigāru* 'lock, cage,' which has passed into
Hebrew as סִגְרָה, miswritten סִגְרָה in the Elegy on Jehoahaz and

- 48 (6) above, p. 65, l. 11. KAUTZSCH's *Textbibel* translates correctly: *und zwar werden sie des Nachts kommen* (AV, *yea in the night will they come to slay thee*). — P. H.]
- 45 (19) For דְּבָרַי CHEYNE (*op. cit.*, p. 49, note) would read *evil reports of me* [דְּבָרַי; cf. Num. 13, 32; 14, 37; see also above, p. 35, l. 10.] 5

- 53 (7, 2) TORREY (*op. cit.*, p. 42, n. 1) ventures the conjecture that שְׂעָרֵי should be inserted between מִן עַל־יְרוּשָׁלַם, and thinks that the expression refers to the officer in charge of the gate service mentioned in the Talmud (cf. SCHÜRER's *Gesch. d. jüd. Volkes*³, 2, 274).
- 49, 17 (7) מִקְּפָרָה אֵל (Ezra 2, 2 מִקְּפָרָה) is a doubtful form. MARQUART proposes אֶסְפָּדָת *Aspadat*, a Persian name; cf. WELLHAUSEN, *Isr. u. jüd. Gesch.*³, p. 163. [Contrast NIKEL, *op. cit.*, p. 77. — For 15 the initial ס = א cf. מִרְהָשָׁן = Babyl. *Araxšānna*; see ZA 2, 266. — P. H.]
- 50, 4 (65) KOSTERS identifies the *Tirshatha* with Neh.; hence he concludes that this passage cannot be earlier than his time. MEYER, in a recent article (*Exp. Times*, 9, 67) refers the title to Sheshbazzar, 20 who is mentioned, MEYER thinks, also in 1 Chr. 3, 18 as Shenazzar; cf. above, p. 26, l. 38 and p. 58, l. 14.
- 20 (70) A more probable reading than מִן's is suggested by Ezra 2, 69 וּכְסָף מִנִּים חֲמִשָּׁת אַלְפִים וּתְתַנֶּת לַהֲנִים מֵאָה [וּכְסָף יַמְנִיבֵי הַמָּשׁ מֵאֵתָא] יִרְבְּהֶנָּה, viz. *five hundred minæ of silver and thirty priest's garments*, 25 כְּהֵנִים שְׁלֹשִׁים] see VAN HOONACKER, *Restaur.*, p. 35; cf. also RYLE, Cambridge Bible, on Ezra 2, 69.
- 25 (73) WELLHAUSEN proposes to strike out the last three words, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקָרִים, as a needless repetition. But TORREY (*op. cit.*, pp. 26f.) says, the testimony of מִן and all the Versions is unanimous in their 30 favor. The awkward repetition is explained easily enough by TORREY as being due to the Chronicler.
- 43 (8, 8) [We must read, following Ἐὰν καὶ ἐδίδασκον Ἑσραῖς, וְזָקָא מִיִּזְרָשׁ וְגוֹ, *while Ezra communicated the divine decisions* (מִיִּזְרָשׁ denominative 35 Piel, cf. Babyl. *pīrištu*); see Crit. Notes on Numbers, p. 51, l. 12. NIKEL, *op. cit.*, p. 23 says that the Levites gave not merely a paraphrase of the הִיא but added some comments. — P. 11.]
- 51, 5 (9) MASPERO (*op. cit.*, p. 789, note) says, there is an interpolation to identify Nehemiah with the representative of the Persian Court; 40 he agrees apparently with the view stated above, p. 51, l. 3, that מִן נְחֵמְיָה הוּא is to be struck out. VAN HOONACKER also accepts this emendation (*Sac. Lév.*, p. 50 and note). MARQUART regards the mention of Nehemiah in the Ezra document, as well as the mention of Ezra in the Nehemiah document (Neh. 12, 6), as additions 45 by the Chronicler. [According to NIKEL, *op. cit.*, p. 200, n. 1 the name נְחֵמְיָה is not interpolated but the following words הוּא הִתְרַשְׁתָּא; cf. above, p. 50, l. 45. — P. 11.]
- VAN HOONACKER (*op. cit.*, pp. 50f.) regards מִן הַכֹּהֲנִים the *Levites who instruct the people* as a title indicating a habitual office. 50 [NIKEL, *op. cit.*, p. 22 translates *teachers* (cf. *ibid.*, p. 171), adding that this term points to professional instruction in the Law (cf. the title מוֹרֵה; HAUPT, *Assyr. E.-wörter*, p. 22). According to NIKEL

Notes א
PP. LL. CC. VV.
45 (3)

- Similarly we have, in the same verse, *Hananiah*, one of the apothecaries. [For this use of בן cf. Assy. *māru* in *mār unimāni* (HW 86^b), *mār išpāri* (HW 147^a), *mār barūti* (ZIMMERN, *Babyl. Relig.*, p. 87). — P. H.]
- CHEYNE (*Expos. Times*, Ap. 1899, p. 331) says that if *armor* were the sense, בית הנשק would be required. He prefers הנשק למקצף, which may have been G's reading. "At any rate the breakdown for נשק or נשק armor is so complete elsewhere that it is not prudent to adopt it here, where certainly nothing in the context suggests it." 5
- 25 (25) א פדמה, Babyl. *Padīma*; see above, p. 65, ll. 25, 32; p. 70, l. 15. [*Padīma* might be explained as a contraction of *Padāīma* (contrast *Piliīma* = פלימה), with elision of intervocalic *i* (DEL., *Assyr. Gr.* § 41, b), and *īma* might represent יהה (so PINCHES in PSBA 15, 15; cf. HOMMEL, *Aufsätze und Abhandlungen*, Munich, 1890, p. 2, n. 4); see, however, JÄGER in *Beitr. zur Assyriol.* 1, 470 (*cf. ibid.* 2, 137 and *Crit. Notes on Jeremiah*, p. 44, l. 25) and JASTROW in *Journal of Biblical Literature*, 13, 114, 123; ZAT 16, 1; ZA 10, 231; cf. HILPRECHT and CLAY, *op. cit.*, p. 48, n. 7; KITTEL in HERZOG-HAUCK's RE3, 8 537. For יהה = يَهُودِي *yahūd* (not *yahvī*, HOMMEL, *Ancient Heb. Tradition*, p. 101) see JAOS 14, xcix, n. *. Heb. נלה is an intransitive impf. *a*, = נלה; cf. נלה = *galijta*. — P. H.] 10
- 46, 29 (34) TORREY (*op. cit.*, p. 38) thinks the clause ויאמר לפני אחי וחיל שחרון may be an interpolation on account of the mention of Samaria. Sanballat was not a Samaritan. TORREY regards Sanballat as the prince of a stronghold near Jerusalem. Cf. above, p. 67, l. 13. In place of א הובחו VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 175, note) proposes הובחים, and says that להם [OORT, לאלהים] must be regarded as pleonastic. He suggests as an alternative:— הובחו להם. 15
- (38) [According to WINCKLER, *Allorient. Forsch.*, second series, 3, 405 *נצי* means here not *half* but *entirety, completeness*; so, too, in l. 8 of the Inscription of Mesha. — P. H.] 30
- 47, 9 (4, 6) א is obscure and confused. The emendation adopted above, p. 13, l. 28 helps very much, but perhaps the text of G pure and simple is preferable: — καὶ ἐγένετο ὡς ἠλθοσαν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ οἰκοῦντες ἐχόμενα αὐτῶν, καὶ εἶποσαν ἡμῖν, Ἀναβαίνουσιν ἐκ πάντων τῶν τόπων ἐφ' ἡμῶς, *i. e.*, ויהי כאשר באו היהודים הישבים אצלם, ויאמרו לנו יעלו סכל המקמות עלינו. See the article *Nehemiah* in HASTINGS' Bible Dictionary, p. 1991, note. 40
- 43 (14) [As the preceding word ends in ו the omission of the ו before אלהינו is evidently due to *haplography*. — P. H.]
- 48 (17) For א יש שלחו המים, TORREY (*op. cit.*, p. 39, n. 1) reads א יש שלחו בדרו (*cf. above*, p. 47, l. 45) as in 2 Chr. 25, 10. He says it is easy to see how דו might be mistaken for ב. [OORT, לימינו for א המים. 45
- 48, 9 (5, 8) For בני cf. *Crit. Notes on Proverbs*, p. 60, l. 51. — P. H.]
- 13 (14) CHEYNE (*Jewish Relig. Life*, p. 50) says, the text of this verse can scarcely be accurate; but he does not attempt a correction. 50
- 26 (6, 10) [For עזור *put under taboo* see W. R. SMITH, *Semites*², p. 456.
- 28 The ו before לילה may be correct; the whole clause ולילה באים להרג may be a gloss introduced by the *Waw explicative*; see

- 54 (12) הַלְיָיִם and the ו before הַכְּהֵנִים. Thus we get: — *At the time of Eliashib, under the reign of Darius of Persia, there are recorded as heads of priestly families: Joiada, Johanan and Jaddua. Cf. v. 12. [For ער instead of על cf. note on Num. 23, 18; Crit. Notes on Ezekiel, p. 114, l. 53; p. 115, l. 47. — P. H.]* 5
- 21 (25) According to VAN HONACKER (*Sacerdoce Lévi.*, pp. 64f.) אֱלֹהֵי שָׁלוֹם, פְּלִטוֹן, and עֲקִיב are here associated by an error of the copyist who puts in names familiar to him.
- 55, 2 (44) [For ראשית see above, p. 70, l. 24. — P. H.]
- 3 (45) For the name שלמה cf. Babyl. *Sullumá*. 10
- 6 (13, 1) MARQUART (*op. cit.*, p. 36) regards c. 13 as connected with Ezra 9, 1-10, 44.
- 15 (6) MARQUART reads וְיָמֵי at the end of his days for אֵלֵינוּ. This verse does not seem to be in its right place here; see the article 15 in HASTINGS' Bible Dictionary, vol. 1, p. 822.
- 20 (14) [אֱלֹהֵי אֱמֶת should be pronounced אֱמֶת; cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 67, l. 22.
- 21 (15) אֱלֹהֵי אֱמֶת should be pointed אֱמֶת; cf. Crit. Notes on Numbers, p. 49, l. 23; p. 53, l. 48; Crit. Notes on Proverbs, p. 64, l. 11. 20
- 33 (21) For the original meaning of וְאֶעֱרָה (cf. above, p. 65, l. 1) see *ibid.* p. 45, l. 46.
- (23) For אֵלֵינוּ read הַשִּׁבְעִי as in Ezra 10, 14, 17 (contrast v. 18). The omission of the first ה is due to *haplography* just as we often find בית instead of כְּבֵית (cf. Crit. Notes on Numbers, p. 63, l. 6). אֵלֵינוּ 25 does not mean *I visited* (*besuchte* in KAUTZSCH's *Textbibel*; cf. BERTHEAU-RYSSEL *ad loc.*) but *I saw* (AV, correctly, *In those days also saw I Jews that had married* &c.). The ה prefixed to יהודים is the generic article (GES. KAUTZSCH § 126, l). אֵלֵינוּ 30 רֵאיוֹתֵינוּ is a case of prolepsis, like Gen. 1, 4; Num. 32, 23; 1 K 5, 17 (cf. GES. KAUTZSCH § 117, h); contrast constructions like Prov. 23, 22^b. For the use of the article as a relative pronoun (cf. also Ezra 8, 25; 10, 14, 17) see note 38 of the paper cited above, p. 67, note ^a. — P. H.]
- (24) TORREY (*op. cit.*, p. 51) regards אֵלֵינוּ as an addition of 35 the Chronicler's.
- 38 (29) CHEYNE (*Jewish Relig. Life*, p. 68) renders; — *Remember, it is to them, and not to me, that I have attained priestly dignities. I have purged the priesthood from all strangers, and maintained each of the offices of the priests, and of the Levites.* 40

Corrigenda.

For <i>reconstruit</i> ,	p. 25, l. 37	read <i>reconstruit</i> .	45
For <i>Sama's</i>	p. 26, l. 36	read <i>Samaš</i> .	
For <i>form</i>	p. 26, l. 37	read <i>forms</i> .	
For <i>points</i>	p. 26, l. 37	read <i>point</i> .	
For , before Neh. 3, 3, p. 28, l. 8		read <i>:</i> .	50
For Neh. 7, 20,	p. 28, l. 16	read Neh. 7, 25.	
For יהודה	p. 31, l. 42	read יהודה.	
At the beginning of	p. 35, l. 42	prefix (9).	

Notes א
P. LL. CC. VV.

- 51 (8) *op. cit.*, p. 226, the פְּבִינִים instructed the people in the Law, while the סוֹפְרִים expounded and supplemented it. — P. II.]
- 9 (13) VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 239) regards אַל עוֹרָא הַפָּרָא as an interpolation.
- 21 (9, 6) DRIVER (*Introd.*⁶, p. 550, below) says that וַיֵּאמֶר עוֹרָא should 'very possibly' be restored from אַ. [*Cf.* OORT, *Emend.*]
- 23 (17) וַיִּתְּנוּ רֹאשׁ (cf. Num. 14 4) means neither *they appointed a captain* (so AV; in KAUTZSCH's *Textbibel: wählten einen Anführer*; cf. Ex. 18, 25; Deut. 1, 15) nor *they turned their head* (so BERTHEAU ¹⁰ *ad loc.* and SIEGFRIED-STADE, p. 449^b below); the phrase is probably equivalent to the Assyr. *šakānu ša rēši* (or *gaqqadi*) 'to make head,' i. e. 'to resist' (NE 146, 1; 51, 17) see JAOS 16, p. cix. — P. II.]
- 52, 35 (10, 27) אַחֲזִיָּהּ, Babyl. *Axišama*; cf. above, p. 68, l. 11. 15
- 37 (29) אַחֲזִיָּהּ seems to be a gloss to יוֹרֵעַ; cf. Crit. Notes on Proverbs, p. 65, l. 6. If we read וַיִּבְרַח, the ו is the *Waw explicative*; cf. וַיִּבְרַח 9, 16 and Crit. Notes on Numbers, p. 53, l. 12.
- 38 (34) For הַמַּעֲרֵבָה lit. *pile-bread*, i. e. unleavened cakes piled up on the sacrificial table, see Crit. Notes on Numbers, p. 44, l. 9. 20
The primitive meaning of כָּפַר is *not to cover* but *to wipe off* (פָּחַה); cf. KB 6, 78, 20 and Crit. Notes on Numbers, p. 43, l. 42.
- 39 (35) For קָרְבָּן see *ibid.* l. 43.
- 40 (38) For רֵאשִׁית קְרִיפָה the *first bread baked of some dough*, which was originally equivalent to להם פָּנִים, Assyr. *akal pāni*, lit. *advance* 25 *bread*, see Crit. Notes on Numbers, p. 50, l. 50. NIKEL, *op. cit.*, p. 202, n. 2 translates רֵאשִׁית *Ehrenportion*, which is certainly more correct than *Erstling des Schrotmehls* in KAUTZSCH's *Textbibel*, Num. 15, 20. — P. II.]
- 53, 25 11, 17) אַבְדָּא, Babyl. *Abdā*; אַבְדָּא, Bab. *Samū'a*; אַבְדָּא, Bab. *Galalān*; cf. also אַבְדָּא 12, 36. For cuneiform *s = š* see Crit. Notes on Proverbs, p. 34, l. 47.
- 29 (32) This town עֲנָנְיָהּ in Benjamin may be the place intended in Is. 10, 30 (אֲנָנְיָהּ), and CHEYNE (*Exp. Times*, Sept. 1899) proposes 35 to correct the text of Isaiah accordingly. Cf. Crit. Notes on Isaiah, p. 96, l. 41.
- 41 (12, 8) אַחֲזִיָּהּ (read הַיְיָדוֹת) belongs according to VAN HOONACKER (*Restaur.*, p. 253) to Mattaniah, and his name and this 40 notice may originally stood apart from the preceding names.
- 45 (9) VAN HOONACKER (*l. c.*) thinks that beyond a doubt עֲבָדִי must be read instead of אַבְדָּא (עֲבָדִי Qr^e).
- 54, 5 (17) מִיָּמִינִי (cf. v. 41; also מִיָּמִינִי v. 5, *plene* מִיָּמִינִי Neh. 10, 8; Ezr. 10, 25) Babyl. *Minjāmini*. — P. II.] 45
- 13 (22) יוֹחָנָן, mentioned between יוֹרֵעַ and יוֹרֵעַ, is in v. 23 called the son of יוֹחָנָן. B. PICK (*Lutheran Church Review*, Jan. 1898, p. 130) says we must therefore suppose that אַבְדָּא in v. 11 is a mistake for יוֹחָנָן. That the latter is the correct form of the name he argues from Josephus (*Ant.*, xi, 7, 1) who calls him Ἰωάννης. 50
- 14 WINCKLER (*Forsch.*, sec. ser., 2, 221) thinks that the usual emendation of this passage עַד instead of אַבְדָּא as adopted above, p. 22, l. 19, is quite insufficient. It is better, he says, to strike out אַבְדָּא

PRINTING BY W. DRUGULIN

POLYCHROMY BY J. G. FRITZSCHE

PAPER FROM FERD. FLINSCHE

Leipzig

POLYCHROMY PATENTED FEB. 16, 1897

U. S. PATENT NO. 577,253

[All rights reserved]

List of Names

WITH THEIR BABYLONIAN EQUIVALENTS AND PARALLELS

DISCUSSED IN ADDENDA.

	PP. LL.			PP. LL.	
25	<i>Qirubû</i>	59, 45	קִרוב	<i>Addânu</i>	59, 48 אֲדָנוּ
	<i>Makkûr-Nabû</i>	65, 49	מַכְּכֹר-נַבִּי	<i>Axiġâma</i>	70, 15 אַחֲמָה
	<i>Balaġâ'a</i>	67, 33	בַּלְגֵּי'א	<i>Ili'idri</i>	65, 3 אֵלִי'עֹד
	<i>Minġamini</i>	70, 44	מִנְגַּמִּין	<i>Bibi</i>	59, 3 בִּבִי
	<i>Mardukâ</i>	58, 41	מַרְדֻּכִי	<i>Belšunu</i>	58, 40 בֶּלְשֻׁן 5
30	<i>Mušeziḫ-ilu</i>	67, 29	מִשִּׁזִּיחַ-אֵל	<i>Bâniġa</i>	59, 1 בְּנִי
	<i>Mitradiġtu</i>	57, 45	מִתְרַדְתָּ	<i>Banû'ili</i>	65, 30 בְּנֵי-הָאֵל
	<i>Niqûdu</i>	59, 36	נִקְדָּא	<i>Biġi</i>	59, 7 בִּצִי
	<i>Natan'ili</i>	65, 28	נַתְנָאֵל	<i>Barġûsu</i>	59, 40 בַּרְקוּס
	<i>Sin-muballiġ</i>	67, 14	סִנְבַלִּיט	<i>Gadaliġâma</i>	65, 25 גַּדְלֵי'מָה 10
35	<i>Abdâ</i>	70, 31	עֲבַדָּא	<i>Galalân</i>	70, 31 גַּלְלָא
	<i>Abdiġa</i>	65, 31	עֲבַדִּי	<i>Galalân</i>	70, 32 גַּלְלֵי
	<i>Iddiriġa-ili</i>	66, 1	עֲדִירֵי-אֵל	<i>Zabdiġa</i>	64, 52 זַבְדֵּי-הָאֵל
	<i>Aqûbu</i>	59, 25, 32	עֲקוּב	<i>Zabûdu</i>	64, 53 זַבְוֵד
	<i>Padâma</i>	68, 11	פַּדְמָה	<i>Zabînâ</i>	66, 2 זַבִּינָא 15
40	<i>Patax</i>	65, 29	פַּתְחָה	<i>zer-Bîbîli</i>	58, 32 זֶר-בִּיבִילִי
	<i>Šabbatâ'a</i>	65, 24	שַׁבְּתֵי'א	<i>Naggi'a</i>	62, 50 חַגִּי
	<i>Šišan</i>	66, 24	שִׁשָּׁן	<i>Nanûn</i>	67, 37 חַנּוּן
	<i>Šullumâ</i>	71, 10	שַׁלְמָה	<i>Nananâ</i>	59, 34 חַנָּן
	<i>Samû'a</i>	70, 31	שַׁמּוּעַ	<i>Nananî</i>	65, 27 חַנְנִי 20
45	<i>Šamaxûnu</i>	65, 40	שַׁמְעוּן	<i>Nananîġâma</i>	65, 32 חַנְנֵי-מָה
	<i>Sin-bal-uġur</i>	58, 14	שִׁנְבַּל-עוּר	<i>Ťâbiġa</i>	59, 51 חַבְיָה
	<i>Šamaš-bal uġur</i>	58, 10	שַׁמְשַׁבְּל-עוּר	<i>Ťaxûnatana</i>	64, 49 חַבְנָתָא
	<i>Uštîni</i>	62, 53	חַטִּי	<i>Eqûbu</i>	59, 28 יַעֲקֹב

—413— Explanation of Colors —413—

THE UNCOLORED passages and words are from the pen of the *Chronicler* (about 300 B. C.). OVERLINING calls attention to modifications of the older sources at the hands of the compiler (Ezr. 2,68; 7, 11-26). Subsequent additions to the work of the Chronicler (inserted during the 3^d cent.) are printed in DARK GREEN (Ezr. 3, 5 and 4,6-24), LIGHT GREEN (Ezr. 4,9,10) being used for passages 45 still later than the dark green sections.

The *Memoirs of Ezra* (composed about 425 B. C.) are printed in DARK BLUE (Ezr. 7,27-8,34; 9,1-15), LIGHT BLUE (Ezr. 8,35,36; 10,1-44) indicating modifications of the original document.

In the same way the *Memoirs of Nehemiah* (composed about 425 B. C.) 50 are printed in DARK RED (Neh. 1,1-7,5; 13,4-31), while LIGHT RED (Neh. 11, 1-24; 12,27-44) is used for passages of the work modified by the compiler.

DARK PURPLE indicates *Documents of the times of Ezra and Nehemiah* (composed about 430-410 B. C.). Modified sections are marked by OVERLINING (Neh. 9,1-3; 12,12-26). The section printed in LIGHT PURPLE (Neh. 10,2-28) is 55 a later addition to the same document. The source of this insertion is unknown.

YELLOW distinguishes the *Aramaic Document* (composed about 450 B. C.) relating the completion of the Temple (Ezr. 5,3-6,5). A section of it, modified at the hands of the compiler, (Ezr. 6,6-15) is distinguished by OVERLINING.

Later glosses and interpolations within the several sections are relegated 60 from the text to the foot of the pages.

The arguments for these distinctions are given in the introductory remarks prefixed to the Explanatory Notes on the English Translation of the Book.

—414— List of Contributors —414—

Genesis: C. J. BALL (Oxford).	Nahum: ALFRED JEREMIAS (Leipzig).
Exodus: H. E. RYLE (Cambridge).	Habakkuk: W. H. WARD (New York). 20
Leviticus: S. R. DRIVER and H. A. WHITE ² (Oxford).	Zephaniah: E. L. CURTIS (New Haven).
Numbers: J. A. PATERSON (Edinburgh).	Haggai: G. A. COOKE (Oxford).
5 Deuteronomy: GEORGE ADAM SMITH (Glasgow).	Zechariah: W. R. HARPER (Chicago).
Joshua: W. H. BENNETT (London).	Malachi: CLAUDE G. MONTEFIORE and I. ABRAHAMIS (London).
Judges: Geo. F. MOORE (Andover).	Psalms: J. WELHAUSEN (Göttingen). 25
Samuel: K. BUDDE (Marburg).	Proverbs: AUGUST MÜLLER ⁷ and EMIL KAUTZSCH (Halle.)
Kings: BERNHARD STADE (Giessen) and F. SCHWALLY (Strassburg).	Job: C. SIEGFRIED (Jena).
10 Isaiah: T. K. CHEYNE (Oxford).	Song of Songs: R. MARTINEAU ⁸ (London) and J. P. PETERS (New York).
Jeremiah: C. H. CORNILL (Breslau).	Ruth: C. A. BRIGGS (New York).
Ezekiel: C. H. TOV (Cambridge, Mass.).	Lamentations: MORRIS JASTROW, Jr. 30 (Philadelphia). ⁶
Hosea: ALBERT SOCIN ³ (Leipzig) and KARL MARTI (Bern).	Ecclesiastes: PAUL HAUPT (Baltimore).
Joel: FRANCIS BROWN (New York).	Esther: T. K. ABBOTT (Dublin).
15 Amos: JOHN TAYLOR (Winchcombe).	Daniel: A. KAMPHAUSEN (Bonn).
Obadiah: A. HARPER (Melbourne).	Ezra-Nehemiah: H. GUTHE (Leipzig) and L. W. BATTEN (New York).
Jonah: FRIEDRICH DELITZSCH (Berlin).	Chronicles: R. KITTEL (Leipzig). 35
Micah: J. F. McCURDY (Toronto).	

² Died vii,30 '98. • ³ Died vi,24 '99. • ⁷ Died ix,12 '92. • ⁸ Died xi,14 '98.

• ⁶ Professor ABRAHAM KUENEN, who had agreed to do the Book, died xii,10 '91.

BS15.2 1893 v. 6 ¹⁹
The sacred books of the Old Testament; a

Princeton Theological Seminary-Speer Library

1 1012 00007 1540